БІЛІМДІ ЕЛ
ОБРАЗОВАННАЯ СТРАНА
Республикалық білімділік қоғамдық-саяси газеті

№17(319) I сейсенбі 10 мамыр 2022 I Басылым 2014 ж. маусымның 17-сінен бастап жарық көреді

www.bilimdinews.kz

Газет Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің ақпараттық қолдауымен шығады

«Отан Ана» монументіне гүл шоғы қойылды

akorda.kz

9 мамыр
Жеңіс күнімен!

Президент Қасым-Жомарт ТОҚАЕВ «Отан Ана» монументіне гүл шоғын қою рәсіміне қатысты. Мемлекет басшысы «Отан Ана» монументіне гүл шоғын қойып, Ұлы Отан соғысы жылдарында қаза болған қазақстандық жауынгерлердің рухына тағзым етті, – деп хабарлайды Ақорданың баспасөз қызметі.

Содан кейін Республикалық гвардияның оркестрі Мемлекеттік Әнұранды орындады. Құрметті қарауыл ротасы Қарулы Күштердің Жоғарғы Бас қолбасшысының, Ұлы Отан соғысының ардагерлері мен тыл еңбеккерлерінің алдынан салтанатты шерумен жүріп өтті.

Рәсімнің соңында Қасым-Жомарт Тоқаев ардагерлермен әңгімелесті. Президент оларды Жеңіс күнімен құттықтап, барша қазақстандықтарға зор денсаулық, бақыт, ашық аспан тіледі.

Жазылу
ИНДЕКСІ
64603

«Қазпошта» АҚ барлық бөлімдерінде «Білімді ел – Образованная страна» газетіне 2022 жылға кез келген айдан жазылуға болады.

Во всех отделениях АО «Казпочта» можно с любого месяца подписаться на газету «Білімді ел – Образованная страна» на 2022 год.

сайтымыз : www.bilimdinews.kz email: bilimdi_el@mail.ru тел.: 8(7172) 254-770, 8(708)425-47-70, 8(701)512-42-50, 8(708)425-63-40

БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

«Болашақ» бағдарламасының түлектерімен кездесу

Бір жарым сағаттан астам уақытқа созылған кездесуде атқарылып жатқан жұмыстар туралы, бағдарламаны одан әрі жетілдіру және қайта бағдарлау, қазіргі стипендиаттардың таңдауы көбірек болуы үшін елдердің географиясы мен университеттер санын кеңейту туралы айттым. Сондай-ақ болашақтықтарды қызықтырған түрлі сұрақтарға жауап бердім. Алдағы жұмысымызда назарға алатын қызықты ұсыныстар да айтылды, – деп хабарлайды ҚР Білім және ғылым министрі Асхат АЙМАҒАМБЕТОВ еліміздің бұқаралық ақпарат құралдарының өкілдеріне ұсынған ресми ақпаратында.

Сонымен қатар шетелдік үздік оқу орындарында білім алып, бүгінде отандастарына пайдасын тигізіп, ел дамуына маңызды үлес қосып жүрген түлектердің әңгімелерін тыңдау да қызықты болды. Мысалы, Диана Момбаева Канаданың жетекші жоғары оқу орындарының бірі Калгари университетінде «Болашақ» бағдарламасы бойынша білім алып, кейін Қостанай облысындағы туған ауылы Комсомолға оралды. Ол қазір ауылдық мектепте тарих пәнінен сабақ береді. Сонымен бірге Диана балаларға ағылшын тілін де тегін үйретеді.

Жас педагог Канададан алған білімінің арқасында ауылда тұруға және де ауылдастарының өмірін жақсарту мақсатында қайта оралуға болатынын балалардың өзіне қарап, түсінгенін қалайтынын айтты. Ал маммордиолог дәрігер Данара Сулейменова Ұлыбритания университетінде білім алып, кейін «Болашақ» бағдарламасы аясында АҚШ университетінде тағылымдамадан өткен. Дәрігердің айтуынша, ол қазір сүт бездерінің сәулелік диагностикасының әртүрлі әдістерін – УДЗ, маммография, МРТ-ны меңгерген және қажет болған жағдайда тиісті диагностикалық манипуляцияны тағайындап, орындайды.

Жас мамандар алған білімдерін басқа әріптестерімен де бөліседі. Қазіргі таңда қазақстандық мектептерде «Болашақтың» арқасында әлемнің жетекші университеттерінде білім алған сегіз жүзден астам мұғалім балаларымызды оқытып жатыр. Алты жүзден астам дәрігер жыл сайын отандастарымыздың өмірі мен денсаулығын сақтап қалу үшін он мыңдаған ота жасайды. Әрине, «Болашақ» бағдарламасы арқылы білім алған педагогтердің, дәрігерлердің және басқа да түрлі мамандық өкілдерінің еңбегі қоғамымыз бен елімізге маңызды әрі қажет. Біз «Болашақ» бағдарламасын жетілдіруді жалғастырамыз, – деп қорытындылаған еліміздің бас педагогы бұл жазбасының соңын.

Жасөспірімдердің мамандық таңдауы туралы

Бұл ретте білім сапасы бойынша елдердің рейтингісі ретінде жиі қабылданатын зерттеу туралы болып отыр. Әңгіме PISA зерттеуі туралы болып отыр. Айтпақшы, PISA-ның көптеген рейтингтен айырмашылығы – ұпайларды ғана емес, сонымен бірге контекстік факторларды да зерттейді. Осындай факторлардың бірі – 15 жастағы оқушылардың мансаптық жоспарлары. Осы туралы қысқаша түсіндіре кетейін, – деп хабарлайды ҚР Білім және ғылым министрі Асхат АЙМАҒАМБЕТОВ еліміздің бұқаралық ақпарат құралдарының өкілдеріне ұсынған ресми ақпаратында.

Қазақстанда жасөспірімдердің жартысынан көбі кең таралған мамандықтарды таңдайды. Зерттеудің барлық үш циклінде мансаптық таңдаудың алдыңғы қатарында дәрігер мамандығы тұр. Мысалы, жалпы тәжірибелік дәрігер PISA-2022 (9%), PISA-2015 (10%) және PISA-2018 (5%) зерттеуінде ең жиі таңдалған. Жасөспірімдердің педагог мамандығына қызығушылықтары айтарлықтай артқанын зерттеулер де көрсетті. Менің ойымша, бұл – біздің мұғалім мәртебесін көтеруге бағытталған жұмысымыздың нәтижесі.

Зерттеудің үш циклі ішінде осы мамандыққа қызығушылық танытқан оқушылардың үлесі екі есеге немесе 5%-ға өсті. Атап айтқанда, осы мамандықты таңдау бойынша PISA 2015 зерттеуінде 7-орын болса, ал PISA-2022-де екінші орынға дейін көтерілді. 2022 жылы оқушылардың тоғыз пайызы «Жалпы білім беретін мектептегі мұғалім» мамандығын болашақ мамандығы ретінде таңдады. PISA-2022 зерттеуінің қорытындысы бойынша таңдаулы мамандықтардың алғашқы ондығына АКТ мамандықтары кіреді деп күтіліп отыр. Сонымен қатар жиі таңдалатын мамандықтардың ондығына жаңа мамандықтар енді.

Бұл – «Стоматологтар» (4%), «Тауарлар мен киім дизайнерлері» (3%), «Ғимараттар мен құрылыстардың сәулетшілері» (3%), «Спорт жаттықтырушылары, нұсқаушылары және спорт саласындағы мамандар» (2%), «Психологтар» (2%), «Косметологтар және олармен байланысты мамандар» (1%), «Жарнама және маркетинг саласындағы мамандар» (1%), «Графикалық және мультимедиялық дизайнерлер» (1%). Жақында мектеп түлектеріне жазған хатымда айтқан болашақ мамандықты таңдауға қатысты ұсыныстарымды тағы да еске салғым келеді, – деп қорытындылаған еліміздің бас педагогі бұл кезекті жазбасының соңын.

ШҚО-лық мұғалімнің жаңа жобасы

Біржан ӘУЕЗОВ – жаңа буын педагогтерінің өкілі. Жас ұстаз университетті тәмамдағаннан кейін бірден Шығыс Қазақстан облысындағы лицейлердің біріне жұмысқа орналасады. Ол белсенді оқушыларымен бірге «Talimger» және IT-club ерікті жобаларын қолға алды. Осының арқасында еліміздің әр өңірінен 2 мың бала ағылшын тілі мен бағдарламалау бойынша тегін курстардан өтуге мүмкіндік алды.

– Лицейге жұмысқа орналаса салысымен шәкірттеріме серіктес ретінде қарай бастадым. Оқушылармен бірге бірнеше олимпиадалар мен жарыстардан өткеннен кейін, «олар да ауылда тұратын балалармен өз білімдерін бөлісе алады» деген шешімге келдік. Алайда, кейінірек бұл жоба қала оқушыларының арасында да танымал болды. Бүгінгі таңда жоба тәуелсіз жұмыс істеп келеді. Мен тек жұмыс уақытында аяқталуы үшін оқушылардың іс-әрекетін қадағалаймын және жобаны одан әрі дамытуға кеңес беремін. Бүгінге дейін еліміздің түкпір-түкпірінен екі мыңға жуық бала ағылшын тілі, математика және бағдарламалау бойынша қысқа мерзімді тегін online/offline курстарынан өтті.

Оқушылардың көпшілігі 7-11 сынып оқушылары. IT-club-қа келер болсақ, бүгінгі таңда бірінші топ үш айға созылған Python тегін курстарын аяқтады, – дейді Біржан Әуезов. Жобаның құрамында кеңесші ретінде алпысқа жуық бала тіркелген. Олардың барлығы облыстық, республикалық, халықаралық олимпиадалардың жеңімпаздары атанған 10-11 сынып оқушылары. Бұл жобамен оқушылар тек сабақтан бос уақытында ғана айналысады. Айта кетейік, Біржан Әуезовтың әкесі темір ұстасы, ал анасы мектепте тәрбиеші. Бала кезінен ата-анасы оның бойына оқу мен білімге деген сүйіспеншілікті дарытты.

Педагог білім саласында бес жыл еңбек етіп келеді. Дегенмен жастығына қарамастан, ұстаз ағылшын тілінен 8-сыныпқа арналған «Алгебра» оқулығының бірлескен авторы. Биылдың өзінде ұстаздың тоғыз шәкірті әлемнің 100 үздік университетінің қатарына кіретін жетекші жоғары оқу орындарына оқуға түсті. Бұл – оның еңбегінің нәтижесі. Біржан Әуезов қала оқушыларына арналған алғашқы хакатонды өткізуді жоспарлап отыр. Бүгінгі таңда бұл бағыттағы жұмыстар басталып та кетті.

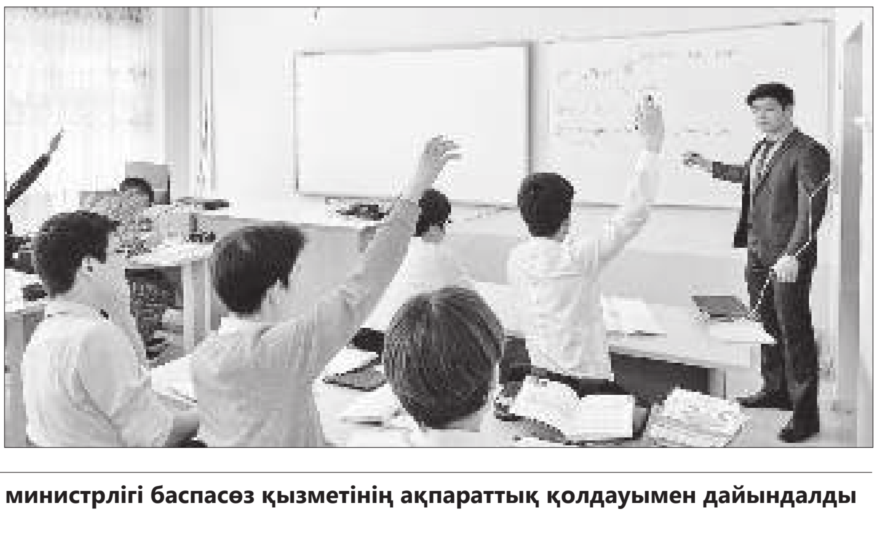

Оқушыларды олимпиадаға тегін дайындайды

Міне, осымен 37 жыл бойы қазақ тілі пәнінің мұғалімі Гүлзихан Тасқарина балалардың бойына өз пәніне деген сүйіспеншілікті дарытып, оларға өмірлік бағыт-бағдар беріп, өзіне сенімді тұлғаларды тәрбиелеп келеді. Ұлағатты ұстаз Орал қаласындағы Әлия Молдағұлова атындағы №38 мектеп-лицейінде қызмет етеді.

Педагог бос уақытында балаларды республикалық олимпиадаларға тегін дайындайды. Ол үшін Гүлзихан Тасқарина жеке оқыту әдістемесін әзірледі. Гүлзихан Тасқаринаның сабағы үнемі қызықты ұйымдастырылады. Яғни, сабақ балаларды назардан тыс қалдырмайтын және сабақтың тақырыптарын қызығушылықпен оқуға ынталандыратын «сұрақ-жауап» әдісінің арқасында көңілді өтеді.

– Мен стандартты оқыту әдістерін заманауи тәсілдермен, соның ішінде «сұрақ-жауап» әдісін қолдана отырып, үйлестіруге тырысамын. Бұл оқу үрдісіне ынтасы нашар оқушыларды тартуға көмектеседі. Олардың өздері де байқамай, белгілі бір тақырыпты талқылауға қатыса кетеді. Олимпиадаға дайындық сабақ кезінде де, сабақтан кейін де өтеді. Сабақтан кейін әр бала жеке тапсырмалар алады. Сонымен қатар қызығушылық танытқан оқушыларға да сабақтан тыс уақытта қосымша сабақтар өткіземін. Мұндай тегін сабақтар балаларға сабақты игеріп қана қоймай, сонымен бірге түрлі олимпиадаларда жеңіске жетіп, ҰБТ-да жоғары балл жинауына септігін тигізеді, – дейді ұстаз.

Мектепте қырық жылға жуық еңбек еткен Гүлзихан Тасқарина өз еңбегінің арқасында өмірде өз орнын таба білген жүздеген шәкірт тәрбиелеп шығарды. Тек соңғы бес жылдың ішінде оның жиырмадан астам шәкірті республикалық деңгейдегі түрлі олимпиадаларда жүлделі орындарға ие болды. Айта кетейік, Гүлзихан Тасқарина – ол сарапшы және республикалық оқулықтардың, авторлық бағдарламалардың авторы. Ол облыстық деңгейде тәжірибе алмасу мақсатында түрлі авторлық конференциялар өткізеді. Гүлзихан Тасқаринаның еңбегі елеусіз қалған жоқ. Ол «Ы.Алтынсарин», «ҚР білім беру ісінің үздігі» төсбелгілерімен марапатталған. 2019 жылы ұстаз «Ерен еңбегі үшін» медалін алды.

УАҚЫТ ҮДЕРІСІ

«Цифрлы өнеркәсіп» мамандарын даярлау тимділігі

Президентіміз Қ.Тоқаев осы жылғы қаңтардағы кезекті Жолдауында «Техникалық мамандықтарға басымдық беру керек» және «Экономикамызда техника саласының мамандарына сұраныс өте жоғары, бірақ, мүмкіндіктер аз кәсіпорындар тиісті мамандарды шетелден шақыруға мәжбүр. Осындай келеңсіз жағдайды жедел түзетуіміз керек», – деген болатын.

Рабиға ҚУАТБЕКОВА,
Академик Ә.Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университетінің ректоры, Түркістан облыстық мәслихатының депутаты, м.ғ.д., профессор

Кезінде университетіміздің негізін қалаушы, академик Әбдімұса Мұратұлы Қуатбеков техникалық мамандықтарды ашуды ойластырғанда, болашақта еліміздің экономикасына, нарық сұранысына қажеттілігі артатынын болжай білген көрегендігіне қазір көзіміз жеткендей. Конференцияның тақырыбын техникалық мамандықтардың бүгінгі өзекті проблемасына арнап отыруымыз да бекер емес. Ол бүгінгі цифрлы технологиялардың жылдам өзгерістерінің білім мен ғылымға үлкен міндет жүктеп, конференция тақырыбының «Білім және ғылым: өнеркәсіптік революцияның сын-қатерлері» болып бекітілуіне негіз болды.

Өзекті тақырып аясында әріптестеріміз де ерекше қолдау білдіріп, еліміздің ғылымына және экономикасына ерекше серпіліс беретіндей конференция өткелі тұр. Ғалымдардың бас қосуы, еліміздің ірі өндірістерінің қызығушылығы конференцияның мәртебесі мен құндылығын арттырып отыр. Атап айтқанда, «Қазахмыс корпорациясы», «Саут-Ойл» компаниясы, «ВІ-Сгuр» компаниясы, «Казфосфат» ЖШМ, «Karlscrona» ЖШС және т.б. өндіріс орындары және олардың бірқатарларының «инновациялық өнім» көрмесіне өнімдерін қоюы.

Әрине, бұл жағдайдың орын алуына әріптестеріміздің үлесі де бар екендігіне тоқталсақ, ол: Ресейлік Пётр Великий атындағы Санкт-Петербург политехникалық университеті цифрлық трансформация проректоры, әлемдік деңгейдегі инженерлік, зерттеу орталықтарының жетекшісі, профессор А.И. Боровковтың, ҚР Ұлттық инженерлік академиясы президенті, академик Б.Т. Жұмағұловтың қолдаулары.

Осы конференцияның тақырып аясындағы өнеркәсіптік революцияның сын-қатерлерінің алдын алу, заман талабына сәйкес мамандардың қалыптасуына және цифрлық технологиялардың тимділігін арттыру болып отыр. Болашақ мамандардың орындаушылық қабілеттерінің жеткіліксіздігі, аса маңызды құзыреттілік – өндірістегі күрделі проблемаларды шешу мүмкіндігі. Ал, ол өз негізінде маманның лидерлік және шығармашылық қабілетімен қатар жоба менеджері ретінде фундаментальды базалық, физика-математикалық білімі негізінде жаңа цифрлық технологияларға негізделген (big date) үлкен базаларды басқару арқылы, бұрын шешуге айлап уақыт кететін проблемаларды қысқа мерзімде шешуге қол жеткізуі болып табылады.

Жаһандық технологиялардың жылдам өзгерістері қазақстандық экономикамыздың алдына үлкен міндеттер артып отыр. Әсіресе, еліміздің техникалық университеттері алдында. Индустрияның технологиялық трансформациясы – заманауи инженерлік кадрлар сұранысының артуына жайтараптық танытуда. Сондықтан Президентіміз Қ.Тоқаев Жолдауының бірінде: «Оқу орындарының жоғары технологиялардың жылдам өзгерістеріне жайтараптық танытуы – мемлекет қауіпсіздігіне нұқсан келтіру». Сонымен қатар «маман дайындау бағдарламаларының заман талабы мен сұраныстарынан алшақтығы», – деп көрсеткенді.

Өкінішке қарай, еліміздің жоғары оқу орындары әлемдік инновациялық әлеуеттің қарқынды өзгерістеріне тиісті дәрежеде мерзімді ілесе алмауда. Ол үшін структуралық өзгерістер жасау маңызды. Атап айтқанда, мемлекет мен жұмыс берушілер арасындағы тығыз байланысты күшейту.

Бүгінгі танда «цифрлы өнеркәсіп» талаптарына қажетті маман дайындаушы жоғары оқу орындарының бәсекеге қабілетті болуы айқын. Осы орайда білім мен ғылым IV өнеркәсіп революция сынқатерлеріне бейімделуіне ерекше мән беру – бүгінгі күннің өзекті мәселелерінің бірі екендігі анық.

ҚР Білім және ғылым министрі А.Аймағамбетов осы орайдағы бизнес пен білімнің интеграциялық жағдайларындағы жұмыс берушілердің жоғары оқу орындары мен колледждердің білім бағдарламаларын қалыптастырудағы ынтасының төмендігін айтқан болатын.

Интеграциялық ынта бизнес әлеуетінде жоғары және тартымды болған жағдайда ғана маман дайындаудың сапа индикаторлары заман талаптарын мерзімді қанағаттандыратыны анық. Оның дәлелі, кезіндегі Теміртаудағы металлургия өндірісіне қажетті инженер мамандарды қамтамасыз ету мақсатындағы ВТУЗ-дың ашылуы, өндіріске тиісті дәрежеде серпіліс бергендігі бәрімізге белгілі. Сондықтан өңірлердегі 3.0 жаңа технологияларға негізделген ірі бизнес өкілдеріне, сондағы техникалық жоғары оқу орындарына басқару мүмкіндіктерін беру арқылы сапалы маман дайындаудың тиімдігін арттыру. Қажет болса, оларға жоғары оқу орындарында акционерлеу мүмкіндігін беру және бизнестің, университеттердің материалдық базаларына заманауи зертханалар, бағдарламалық платформалар мен жоғары деңгейлі компьютерлермен жабдықтау шығындарына салық бойынша преференциялар беру қолға алынса. Әрине, мемлекет те, жоғары оқу орындары да, бизнес те ұтары анық. Нәтижесінде ел экономикасы жаһандық бәсекеде қарқынды дамуға бет алар еді.

Мысалы, Ресейліктер 2015 жылдан 2035 жылға дейін жаһандық технологиядан көшбасшы болу мақсатындағы жобаны іске асыруда. Бұл жобаға кәсіпкерлік стандарттағы 3.0 жоғары оқу орындары мен РВК және АСИ инновациялық компаниялары тартылып, нәтижесінде, бүгінде Ұлттық технологиялық ынта орталықтарында болашақтың мамандарын дайындау мүмкіншілігіне қол жеткізіп отыр. Біздің елімізде 2030 жылдарға дейін қажеттілік құзыреттеріне жауап беретін 4.0 инженерлер.

Ресей индустриясының озық технологияларға негізделген өндірістерінің бірқатары қорғаныс саласының мемлекеттік мекемелері болғандықтан университеттермен интеграциялық жағдайлары қалыпты, ал бізде өндірістер түгелдей жекеменшікті статуста болуынан жоғарыдағы интеграциялық форманың тиімді жүйесін қалыптастырудамыз.

Сапалы «цифрлы өнеркәсіп» мамандарын дайындаудың тимділігінің бірден-бір бағыты – «Атамекен» ҚР ҰКП мен ҚР Білім және ғылым министрінің интеграциялық және инновациялық көзқарастарына, өңірлердегі тиісті өндірістер мен жоғары оқу орындарының деңгейлеріндегі тиімділігіне, бизнестің жауапкершілігін арттыру жағдайларына ерекше мән беру. Сонда ғана цифрлы өндірістердің тиісті мамандармен қамтамасыз етілуіне жол ашылары анық.

Химия ғылымдарының докторы, профессор – Әбдімұса Мұратұлы Қуатбеков

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ КОНФЕРЕНЦИЯ

IV өнеркәсіптік революцияның сын-қатерлері

Мамыр айының 13-і күні академик, химия ғылымдарының докторы, профессор Әбдімұса Мұратұлы Қуатбековтің 80-жылдығына арналған «Білім және ғылым: IV өнеркәсіптік революцияның сын-қатерлері» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция ұйымдастырылады.

Басты мақсат: ҚР Президенті Қасым-Жомарт Тоқаевтың 01.09.2020 жылғы Қазақстан халқына Жолдауы және 11.01. 2022 жылғы Үндеуі аясында жоғары технологиялардың жылдам өзгерістерінің сын-қатерлеріне орай туындаған кадрларды дайындаудың трансформациялану жағдайларындағы стратегиялық көзқарасты айқындау және бизнес өкілдерімен талқылау.

Осы орайда IV өнеркәсіптік революцияның әлемдік деңгейдегі көшбасшыларының бірі Великий Петр атындағы Санкт-Петербург политехникалық университетінің цифрлы трансформациялау жөніндегі проректоры, ғылыми-зерттеу орталықтарының жетекшісі, профессор А.И. Боровковтың конференция аясында кең көлемде Қазақстанда тұңғыш рет ауқымды баяндама жасайды.

Қатысушылар: Ресей Федерациясы Президенті жанындағы Экономикалық Кеңесінің мүшесі, Петр Великий атындағы Санкт-Петербург политехникалық университетінің (СПбПУ) цифрлық трансформациялау жөніндегі проректоры, әлемдік деңгейдегі «Алдыңғы қатарлы цифрлы технологиялар» СПбПУ Ғылыми орталығы, СПбПУ НТИ «Жаңа өндірістік технологиялар» компетенция орталығы және СПбПУ (CompMechLab®) Инженерлік орталығының басшысы, профессор А.И. Боровков. ҚР ҰҒА академигі Б.Т. Жұмағұловтың төрағалығымен ҚР Ұлттық Инженерлік академиясы төралқасының құрамы және алыс және шақын шетел ғалымдары; ҚР ірі бизнес өкілдері («Қазақмыс Корпорациясы» ЖШС, «Қазфосфат» ЖШС, «Саутс ойл» ЖШС, «KARLSKRONA LS AB» ЖШС және тағы да басқалар). Сондай-ақ ҚР БҒМ өкілдері, ҚР Парламенті депутаттары, «Атамекен» ҰКП өкілдері, Түркістан облысы мен Шымкент қаласы әкімдері, мәслихат депутаттары шақырылды. **Уақыты:** 10.00-17.00. **Өтетін орны:** Шымкент қаласы, RIXOS-Khadisha Shymkent, «Ballroom» залы.

АШЫҚ ӘҢГІМЕ

Педагогтердің еңбекақысы орташа

Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің VII шақырылымдағы «Amanat» партиясынан сайланған депутат, Әлеуметтік-мәдени даму комитетінің мүшесі, төменгі палатадағы «Amanat» партиясының фракция мүшесі, мамандығы бойынша тарих пәнінің мұғалімі, «Мәдениеттану» бойынша PhD докторы, Ыбырай Алтынсарин төсбелгісінің және «Құрмет» орденінің иегері Жұлдыз СҮЛЕЙМЕНОВАмен арнайы сұхбатты оқырмандар назарына ұсынамыз.

– Жұлдыз Досбергенқызы біздің басылым еліміздің білім мен ғылым саласына бағытталғандықтан әңгіменің әлқисасын елге танымал сұхбат иелеріне қойылатын дәстүрлі сұрақтан бастасам деймін. Қалың оқырманға туған жеріңізде табалдырығын имене аттаған алтын ұя мектебіңіз бен қолыңызға қалам ұстатып, әріп пен сандарды жаттатқан алғашқы ұстазыңыздың тұлғалық болмыс бейнесінен бастап, басқа да пән мұғалімдерінің барша шәкірттерін баураған ерекше қасиеттеріне тоқталсаңыз?

– Ақтөбе облысының Шалқар ауданындағы Бершүгір аталатын темір жол бекетінде орналасқан қазақ-орыс орта мектебінің бастауыш сыныбын орыс тілінде тәмәмдаған соң кейін негізгі мектептен қазақ мектебіне ауыстым. Алғашқы мұғалімдерімді айтсам Лариса Николаевна және Лайық деген апайлар болды. Сол кездері біздің білім ордасы аудандағы ең үздік мектептердің бірі саналатын. Осы орайда келесі жылы тоқсан жылдық тағылымды тарихын тойлайтын алтын ұя мектебім мен ұлағатты ұстаздар қауымына айтар алғысым шексіз. Себебі менің абыройлы азамат әрі майталман маман ретінде саналы өмір жолымның негізі дұрыс қалыптасуына бағыт пен бағдар беріп, алға жетеледі. Көбімiз қазіргі кездің заман талабына сай инновациялық үдерістерге бейімделе бастаған үздік мектептердің үлгісіне таңырқайтынымыз рас. Ал біздің білім ордасындағы пән мұғалімдерінің кәсіби шеберліктері сол уақытта шалғайдағы шағын мектептің мәртебесін осындай жоғары деңгейге көтере білген еді. 1997-2000 жылдар аралығында директорлық қызметті абыроймен адал атқарған жоғары білімді тарихшы Тасмағанбетова Зәмзе Садыққызының жаңашыл әрі білікті басшы ретінде ұйымшыл ұстаздар ұжымының бағалы бастамаларына ұдайы қолдау танытатындығын байқайтынбыз. Мен еліктеген мықты пән мұғалімдерінің бірі 1-5 сынып аралығында «Қазақстан тарихынан» мені әр түрлі деңгейдегі білім додаларына дайындаған Ұмсындық апай Кандееваның есімі әлі есімде. Ұлағатты ұстаздарымның сенім артып, биік белестерге жетелеуінің нәтижесінде республикалық олимпиаданың жүлдегері атандым. Орыс сыныбында оқып, қазақ сыныбына ауысқан кезімізде қиындықтарға кезіккеніміз жасырын емес. Сол кезде қазақ тілінен мықты академиялық тұрғыда фундаменталды терең білім берген Алдашова Замзегүл тәлімгердің тағылымын ұмыту мүмкін емес. Орыс тілінен Саянко Мария Алексеевна, Дәкенова Фарида, Дәкенова Ғалия, география пәнінен Амангерей ағай химия пәнінен Нұрмағанбетова Сандуғаш, биологиядан Қуанғали және тағы да басқа парасатты педагогтерден сапалы білім мен саналы тәрбие алғаныма дән ризамын. Олардың дені Ақтөбе, Қостанай және Орал қалаларындағы тереңнен тамыр тартатын танымал педагогикалық университеттердің таңдаған мамандығына кіршіксіз адал әрі білікті түлектері болатын. Алматы қаласына ауылдан барып оқыған аз топтың бірімін. Алатаудың баурайындағы арман қалаға барып, тарих факультетін таңдауыма бала кезден осы пәнге ерекше қызығушылығым әсер еткені рас. Мен туып өскен құтты қоныс Мұғалжар тауының ең биік нүктесі Боқтыбай тауының етегінде орналасқан. Елді мекеннің солтүстігінен Ақтөбе – Шалқар темір жол және автомобиль жолдары өтеді. Кеңестік кезеңдегі солақай саясатпен орыс тілінде Берчогур ретінде аталған бекеттің кейіннен қазақшаға қайта тәржімаланғанда Біршоғырға айналыпты. Құйма құлақ қариялардың айтуынша, бұл өңірде екі ғасыр бұрын Бершүгір есімді би өмір сүрген. «Бергеніңе шүкір» деген мағынаны білдіреді. Ол ел-жұртына сыйлы адам ретінде тарихта қалған. Орыс көпесінің баласын жылқының қымызымен құлан таза сауықтырған бойында ерекше қасиеті бар қазақ бинің құрметіне кейіннен ол тамыры арнайы емдеу орталығын салып берген көрінеді. 1860 жылы іргесі қаланған санаторийдің үлкен асханасына қоса құнды кітапханасы болғаны зерттеушілер құжаттарымен дәлелденген.

Мыңқырған мал бағылған мәуелі мекенде емдік қасиеті бар шөптер көп өсетін. Пән мұғалімдерінің көмегімен осы дәрілік өсімдіктерді зерттеп, өлкетану бағытында үлкен жоба жасадық. Өйткені, ұстаздарымыз бізді әрдайым экспедицияға алып шығып, жердің тарихы мен табиғаты туралы қызықты мәліметтер айту арқылы оқушылардың ізденуіне негіз қалады. Тау-тасты аралап, сирек кездесетін қажетті заттарды жинақтаумен қатар топонимикалық атаулардың мағынасын қағазға түсіретінбіз. Шәкірттердің бойындағы қызығушылығын оятқан мұғалімдеріміз кейіннен облыс орталығындағы мұрағатқа барып, тарихи деректерді жинақтауға бағыт пен бағдар берді. Бұдан басқа би, хор, домбыра, теміржол және ағашпен жұмыс жасайтын басқа да түрлі үйірмелерге қатыстық. Мектептің қоғамдық өміріне белсене араластыру арқылы өскелең жас ұрпақтың зейіні мен зердесіне қоса қарым-қабілетін дамытуға қолдарынан келетін барлық мүмкіндікті жан-жақты қарастырған сол кездегі ұстаздардың мықтылығын мойындамасқа болмайды. Осы пайдалы орта біздің заманның жастарын жігерлендіріп, болашаққа сенімін қалыптастырды. Технологиямен түрленген қазіргі жаһандану дәуірінде алыс ауылдарды айтпағанда, қалалық мектептерде оқушылардың бос уақытын тиімді пайдалануы үшін үйірмелерге қолжетімді жағдайлар жасалмаған. Бұл, бір жағынан, бүгінгі ұстаздардың тарапынан бейқамдықты білдіреді. Кезінде біз қазақтың ұлттық әдебиетінің көрнекті өкілдері мен орыс классиктерінің барлық шығармасын оқып, туынды туралы ойымызды ортаға салатынбыз. Жағымды кейіпкерлердің жақсы мінез-құлқы мен бейнесіне еліктеп, жағымсыз образдардың қателіктерінен жирендік. Қоғам құбылған тоқсаныншы жылдардың басында мектепке барып, мыңжылдықтар тоғысында он жылдықты тәмәмдадым. Қазіргідегей интернетті айтпағанда, тәуелсіздікке енді ғана қолы жеткен дербес еліміздің экономикасы мен әлеуметтік салалардағы қиындықтарының кесірінен халықтың тұрмыстық тауқыметі бастан асатын. Десек те адамдардың пиғылы таза және мейірімділігі жоғары болды. Әке-шешем аудан орталығына айлық алуға барғанында, аз ақшасын үнемдеу арқылы бізге бірнеше жаңа кітаптар әкеліп беретін. Құрдастарымыздың ата-аналары мен туған-туыстары Ресейдің Мәскеу қаласына жолы түсіп сапармен бара қалса олар да кітап құшақтай келетін. Бір ауылдың ұл-қыздары қолымыздағы бар шығарманы бір-бірімізбен алмасып оқып, қызықты әдеби кештерді жиі ұйымдастыратынбыз. Яғни, айтайын дегенім, біз рухани тұрғыда құнды қазыналармен сусындаған ұйымтал ұрпақ атандық. Мектептің ауласындағы ағаштарды күтіп-баптаған әрбір оқушы үйіндегі бау-бақшамен бірге қорасындағы төрт түлігін де қарайтын. Ұстаздар қауымы мен ата-аналарымыз бізді ең бастысы еңбекке баулыды.

– Тәуелсіздік алғаннан кейінгі он жылға жуық уақыт бойы мемлекет тарапынан қолдау мен қамқорлыққа қажетті қаржы жетіспеген қиын кезеңде еліміздегі балабақшалар мен мектептердің, техникалық және кәсіби мамандарды дайындайтын арнаулы және жоғары оқу орындарының жағдайы нашарлап, айлап берілмейтін жартымсыз жалақысына шыдамаған қаншама мықты мамандар пайдасы мол басқа салаларға ауысты немесе сауда-саттыққа кеткенін білеміз. Бұрыннан бар жоғары мәртебесі төмендей бастаған ұстаз мамандығына адалдықтан айнымауыңыздың сыры неде? Және қазіргі заманауи ұстаз ұғымын қалай түсінесіз?

– Қарапайым отбасында тәрбиеленгенмін. Менің анам жағындағы ағаларым медицина саласына маманданған, ақ халатты абзал жандар. Мен де балалық шақта тән жарасын емдейтін дәрігер болғым келді. Химиядан олимиадаға қатыстым. Бірақ тарих пәнінен үздік атанып, республикалық білім додасында жүлдеге қол жеткізген соң әрі Алматы қаласына бірнеше мәрте барып көргеннен кейін осы шаһарда жоғары білім алуға аңсарым ауды. Қазақ қаламгерлерінің алмалы бақтан жазған естеліктері, ақындардың табиғаты тамаша өлкені көркем суреттеуінен алған керемет әсер, зиялы қауым мен жастардың басын біріктірген биік өресі қосылған тұста күн шуақты әсем қалаға баруға біржолата бекіндім. Ата-анам да күрделі кезеңнің қиындықтарына қарамастан арманыма қанат бітіріп, сәттілік тіледі. Осы орайда таудай талабымды қолдап, бағымның ашылуы үшін баталарын берген әкем мен шешеме зор сенім білдіргендеріне шексіз ризашылығымды үнемі қайталап айтудан

жалыққан емеспін. Сонымен маңдайымыздағы қос университеттің бірі де бірегейі саналатын ҚазҰУ-ге құжат тапсырып, студент атандым.

Менің негізгі ұстанымым: балабақшадағы тәрбиеші, мектептегі мұғалім, колледждегі оқытушы және жоғары оқу орнының профессорлары өміріне қажеттілігін қамтамасыз етуі үшін еліміз бойынша бекітілетін орташа жалақыдан жоғары айлық алған кезде педагог ретінде өзін-өзі құрметтейтін болады. Әйтпесе, бүгінгі таңда көптеген ұстаздарымыз отбасының қаржылық жағдайын жақсарту үшін басқа білім беру ұйымынан қосымша сағаттар іздеп, уақыт тапшылығынан дәрісіне тыңғылықты дайындалуға және ұл-қыздарының тәрбиесі мен оқуына көңіл бөле алмайтын шарасыз жағдайда жүр. Әлеуметтік тұрмысы түзелген кезде ғана олар бос уақытын балаларына арнауға, кәсіби біліктілігін арттыруға, ғылыми ізденістері қолға алуға, шәкірттерін білім бәйгелеріне дайындауға мүмкіндік табады. Қазіргі қоғам үшін сыртқы бейненің де маңызы ерекше, «Сырт көз сыншы» дегенді дана халқымыз бекер айтпаса керек. Қазіргі заманның ұрпағы бұрыңғы біз сияқты кітапта жазылғанды емес, көзімен көргенді түйсікпен қабылдайтындығымен ерекшеленеді. Сондықтан пән мұғалімі келісті келбетімен жоғары біліміне сай тақырыпты түсіндіре білсе, зиялы қауымның өкілі ретінде оқушылар мен ата-аналардың да құрметіне бөлене алады. Яғни, жеке басын қадірлеген кәсіби маманды тұтас қоғамның сыйлайтындығы белгілі. Біз ұстаздардың абыройы мен беделін бұрынғыдай жалаң ұрандармен биіктете алмаймыз. Сол үшін адамның жан дүниесіне терең үңілу шарт. Бұл тікелей әлеуметтік мәселенің реттелуімен байланысты. Жалпы адамдардың сана-сезімінің жоғары болуы мұғалімнің мәртебесіне тәуелді. Өйткені, ұрпаққа білім мен тәрбие беретін ұстаз ғана. Егер педагогтердің еңбегі қоғамда лайықты бағаланса, жалақысы жоғарыласа бұл мамандықты таңдайтын талантты жастардың саны артатындығы даусыз. Кезінде мұғалім мамандығына нашар оқыған немесе жұмыс таппаған кездейсоқ адамдардың келгенін көрдік. Енді қатарымызға қосылған кейінгі буын өкілдерінің арасында үлгі тұтатын мықтылардың көбейе бастағаны қуантады. Ұстаз беделінің төмендеуіне білім мен ғылым саласын дамытуға бөлінетін қаржының қалдық қағидасы көп зиянын тигізген еді. Енді ғана осы теріс түсінікті түзеткенімізбен, ойсыраған олқылықтардың орнын толтыру үшін де уақыт қажет. Жалақы мөлшерінің жоғарылауына байланысты талап күшейген бүгінгі таңда көптеген ұстаздардың қиналғандарын байқатуда. Себебі жоғары білімді маманның дипломын сырттай оқу арқылы иеленген олардың кәсіби біліктілігін ұдайы жетілдіруге мүмкіндіктері болмады. Салалық ведомство тарапынан педагогтердің шеберлігін шыңдауға бағытталған кешенді шаралары осы кемшіліктерді түзетуге бағытталғандығымен де мемлекеттің қолдауы шеңберінде құптарлық қадам. Тағы да қайталап айтсам артық болмас. Ең негізгісі мұғалімдердің жалақысын тұрақты жоғарылатып отырмай, басқа әлеуметтік қосымша көмектер ұсыну арқылы педагогтің абыройын арттыру мүмкін емес. Менің бұл бағыттағы көзқарасты қалыптастыруыма Назарбаев Зияткерлік мектептерінде қызмет атқарған жылдардағы көзім көріп, көңіліме түйген пайымдарым нақты себеп болды. Барша әріптестерге белгілі осыдан 15 жыл бұрын осы жаңа жоба қолға алынып, дарынды шәкірттерге жан-жақты білім беретін үздік ұстаздар таңдалған еді. Іріктелген мамандардың біліктілігі арттырылып, жетістіктеріне байланысты жоғары жалақы төленді. Ұзақ уақыт еңбегі бағаланбай, құрметтеу азайғандықтан еңсесі түскен пән мұғалімдері ерекше жағдайға бөленгенде лайықты мәртебеге жеткендеріне көпке дейін сенбей жүрген еді. Ал енді қазіргі кезде олар үшін бұл көрініс бұрыннан қалыптасқан қағида сияқты. Мен де қазіргі дипломды жастар сияқты еңбек жолымды мектептің мұғалімдігінен бастағандықтан, орта білім беру ұйымдарындағы мемлекеттің тарапынан шешілуі қажет маңызды мәселелердің әлі де түйіні тарқамаған тұстары барын жақсы білемін.

жалақыдан жоғары болуы қажет

__Өмір дерек:__ СҮЛЕЙМЕНОВА Жұлдыз Досбергенқызы, Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаты, Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің Әлеуметтік-мәдени даму комитетінің мүшесі. 1983 жылы тамыздың 25-інде Ақтөбе облысы, Шалқар ауданы, Біршоғыр стансасында дүниеге келген. Қазақ, білімі жоғары, доктор PhD.
__Білімі:__ әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, бакалавриат (2000-2004 жж.), «Тарих» факультеті. Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, магистратура (2006-2008 жж.), «Философия және саясаттану» факультеті. Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, PhD докторантура (2008-2011 жж.), «Философия және саясаттану» факультеті.
__Ғылыми атақтары, дәрежелері, қызметі:__ «6D020400 – Мәдениеттану» бойынша PhD доктор (11.05.2012 ж.), 45 ғылыми мақала, жарияланым авторы.
__Еңбек өтілі (қызметі):__ 2000-2004 жж. – Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті студенттік өзін-өзі басқару ұйымының төрайымы. 2004-2006 жж. – Алматы экономика және статистика академиясы Ақтөбе институтының әлеуметтік-гуманитарлық пәндер кафедрасының оқытушысы, жастар ісі жөніндегі комитеттің төрайымы. 2006-2007 жж. – Ақтөбе облысы «Отан» РХП филиалының жастар ісі жөніндегі кеңесшісі, «Нұр-Отан» ХДП «Жас Отан» Жастар қанаты Республикалық Кеңесінің Төрағасының орынбасары. 2007-2008 жж. – Алматы қаласындағы Ы.Алтынсарин атындағы №159 көпсалалы гимназияның тарих және құқық пәндерінің мұғалімі. 2010-2011 жж. – Қазақ ұлттық аграрлық университетінің оқу-тәрбие жұмысы жөніндегі проректордың орынбасары, Жастар әкімшілігінің төрайымы. 2011 ж. – Халықаралық бизнес академиясының студенттермен жұмыс жөніндегі деканы. 2011-2012 жж. – Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық университетінің ғалым хатшысы. 2012-2014 жж. – «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ-ның білім беру саясаты және бағдарламалар Департаментінің аға менеджері. 2014-2017 жж. – «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ-ның Білім беру саясаты және бағдарламалар Департаменті директорының орынбасары. 2017-2019 жж. – «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ-ның Назарбаев Зияткерлік мектептерін дамыту Департаментінің директоры. 2019-2021 жж. – «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ-ның Алматы қаласындағы физика-математика бағытындағы Назарбаев Зияткерлік мектебі филиалының директоры. 2021 жылғы 14 қаңтардан бастап Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің VII шақырылым депутаты, «AMANAT» партиясының тізімі негізінде сайланған, Әлеуметтік-мәдени даму комитетінің мүшесі, Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісіндегі «AMANAT» партиясы Фракциясының мүшесі.
__Марапаттары және атақтары:__ 2005 ж. – Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың Құрмет грамотасы. 2006 ж. – Қазақстан Республикасы Жастар Конгресінің «Жастар» сыйлығының иегері. 2015 ж. – Назарбаев Зияткерлік мектептерінің дамуына айтарлықтай үлес қосқаны үшін Басқарма төрайымының Алғыс хаты. 2015 ж. – Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің Құрмет грамотасы. 2019 ж. – Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің «Ыбырай Алтынсарин» төсбелгісінің иегері. 2021 ж. – Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті, Елбасы Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың Құрмет грамотасы.
Тұрмыста, бір баланың анасы.

Прездентіміз Қасым-Жомарт Тоқаев педагогтердің мәртебесін көтеретін заңға қол қойып, Парламент депутаттарының мақұлдауымен салалық құжаттарға толықтырулар мен өзгерістер енгізілді. Үкіметтің отандық білім мен ғылымды дамытуға арналған кешенді бағдарламасы қабылданды. Білім және ғылым министрлігінің де бұл басым бағыттар бойынша арнайы зерделенген нақты ұстанымы бар. Сондықтан мен де мемлекеттің осы саясатын толық қолдап, алдағы уақытта да заман талабына сай жетілдірілуі жолында қомақты үлес қосуға мүдделімін.

– Ауылдағы түлектердің студенті атану арманы болған Қазақ ұлттық университетінде сол кездері оқудың өзі оңай болмағаны рас. Аз мөлшердегі шәкіртақы да қазіргідей тұрақты берілмейтін. Әйтсе де жақсы білім алумен қатар қоғамдық жұмыстарға да белсене араласқан екенсіз. Осы жоғары оқу орнында алға ұмтылған ізденісіңізді ұштап, қарым-қабілетіңізді тану арқылы ғылыми жұмыстарға бейімдеген белгілі ғалым, оқытушыларға ізгі алғысымды жеткіземін десеңіз мархаббат!

– Дұрыс айтасыз, біздің студенттік өміріміз тәуелсіз еліміздің экономикасы біршама ілгерілеп, халықтың тұрмысы жақсара бастаған 2000 жылға дөп келгенімен білім мен ғылым саласындағы мемлекеттің қаржылық қолдауының орнына шет мемлекеттердің үлгісіндегі түрлі реформалардың бастау алған кезеңі болатын. Университеттегі сүреңсіз аудиториялар парталар тозғанымен, аз ақшаны қанағат тұтқан ғалымдардың білім берудегі құлшынысы мен ынтасы өте жоғары еді. Біздің курстың кураторлығына қазақ хандығының терең тарихын зерттеуі арқылы қазіргі кезде баршамызға белгілі тарих ғ.д., профессор Кәрібаев Берекет бекітілді. Берекет Бақытжанұлы қазақ халқы тарихының ғылыми-тарихи тұрғыда зерттелуіне арналған арнайы ұйымдастырылған үйірмені аптасына бір рет жүргізіп, студенттерге мол мағлұматтарға қоса дәйекті деректерді ұтымды ұғындыра білді.

Тарих ғылымының докторы, ҚР ҰҒА академигі, алаштанушы ғалым Мәмбет аға Қойғалдиевтің дәрістерінен жетпіс жыл бойы айтылмай келген азаттықты аңсаған Алаш қозғалысына байланысты өте құпия сақталған мұрағаттары арқылы ащы ақиқаттарды түршіге тыңдап, ұлтымыздың бостандығы үшін солақай саясаттың құрбаны болған қазақтың көрнекті қоғам қайраткерлерінің рухымен тәуелсіздіктің туын түсірмеуге жігерлендік.

ҚР Әлеуметтік ғылымдар Академиясының академигі, тарих ғылымдарының докторы, профессор марқұм Талас ұстаз Омарбековтың кеңестік кезеңдегі ұжымдастыру саясатының сұмдығы, қазақ халқын қырғынға ұшыратқан қолдан жасалған жұт пен ашаршылық туралы зерттеулерінің сарынынан миллиондаған жазықсыз жандардың зарын сезетінбіз.

ҚР Білім және ғылым министрлігінің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім департаменті директорының қазіргі орынбасары Бану Нарбекова, қытайтанушы ғалым, тарих ғылымының докторы Нәбижан Мұқаметханұлы көршілес Қытайдың экономикасы мен тарихы туралы оқыған лекцияларының негізгі мазмұны әлі де санада жаңғырып тұр. Себебі аға буын ғалымдарымыздың әрбір айтқан әңгімесі жан тебірентерліктей әсерлі және мәні мен мазмұны тереңнен тамыр тартатын. Қаншама құнды ғылыми-зерттеу еңбектері жарық көрген олар ешбір кітап пен қолжазба қағазға қарамай кеңінен көсілгенде, бейнелеп айтқан салмақты сөздері көркем кино көріп отырғандай жанарыңды төрдегі тақтаға жіпсіз байлап тастайтын.

Ғалымның ғұламалығын кең байтақ, ұлан-ғайыр жерімізді көздің қарашығындай қорғап, еркін еліміздің бейбіт өмірін қамтамасыз ету жолында басқыншылық ниеттегі жауына қарсы халықтың бірлігін бүтіндеген қайсар хандарымыз бен ержүрек баһадүрлерге қоса аузы дуалы билердің бірегей бітім болмысын суреттеген сөз зергері дерсің. Кейде қалың дәптерімізге қажетті тұстарын жылдам жазып алу үшін қаламымызды қолымыздан түсірмейтінбіз. Жиналған жастармен еркін пікір алмасу барысында тарлан тарихшыларымыз қай бағытта нақты зерттеулер жүргізуге болады және оны іске асыру аясында қандай әдіс-тәсілдерді қолдану қажеттілігін толық түсіндіретіндігімен де таңдаулы тұлғалар еді.

Ізденуге талпынған жастарға ұсынған бағыт пен бағдарының нәтижесінде, көбіміз тың тақырыптарға түрен салдық. Тарих ғылымының докторы, профессор Қалқаман ағай Жұмағұловтың жетекшілігімен әрбір білімді адам естіген ежелгі Американың ең әйгілі өркениеттері – майялар, инкалар және ацтектер туралы диплом жұмысын жақсы бағаға қорғадым. ҚазҰУ-дың магистратура және PhD докторантурада Философия және саясаттану факультетінде ғылыми жетекшім философия ғылымдарының докторы, профессор Ғабитов Тұрсын Хафизұлының жетекшілігімен Түркі мәдени жәдігерлері туралы диссертация қорғадым. Ұстаздарыма зор ризашылық білдіремін.

Оқырмандарға тарата түсіндірсем, бұл халықтар Мексиканың орталық бөлігінде (ацтектер), Мексиканың оңтүстігінде, Гватемалада, Сальвадорда, Гондурастың батысында (Майя) және оңтүстік батыста (Инка) аумақтарды мекендеген. Осы көне өркениеттердің зәулім сәулет құрылымдары бүгінгі күнге дейін сақталған. Олардың ішіндегі ең танымалы – американдық майя және ацтек тайпаларының пирамидалары. Сондықтан тарих пәнінің мұғалімі мамандығын таңдағаныма еш өкінбеймін. Және бізге дәріс берген ғалымдар мен факультеттің сол кездегі басшыларына алғысым үлкен. Тәуелсіздігіміздің отыз жылдығына қадам басқан тұста мемлекет тарапынан жоғары оқу орындарына қаржылық қолдаулар күшейіп, білім беру бағдарламалары қайта қаралуда және академиялық дербестік берілді. Жалпы айтқанда түрлі мамандық иелерін сапалы әрі бәсекелестік тұрғыда заман талабына сай дайындаудың барлық мүмкіндіктері бар. Сондықтан көпшілік иек артқан әлеуметтік желілерді пайдалану арқылы салмағы жеңіл дүниелер арқылы терең теңізді бетінен қалқымай, су астындағы маржандары сүзгеніміз жөн. Бұлай болмаса отандық ғылым ілгері дамымай, басқалардың жетістіктеріне қызығудан әрі аса алмай қаларымыз хақ.

– Білім мен ғылым саласын ілгері дамыту ісіне арнап, педагогикалық қызметіңізбен қатар атқарған басшылық лауазымдарда жақсы нәтижелерге жетуіңіз жоғары заң шығарушы органның депутаттығына сайлануыңызға баспалдақ болды. Қос палатадағы әріптестердің арасында ел Үкіметі мен салалық министрлікке осы бағыттағы сауалдардың салмақтылары көбіне сіздің атыңыздан жолданады екен. Жауаптар қанағаттанарлық па?

– Шынында да аймақтарды аралап, жұртшылықтың ой-пікірін тыңдаған соң, көптеген сауалдарға жауап іздеген кезімізде шешімін күткен мемлекеттік маңызы бар мәселелердің түйінін тарқату үшін ел Үкіметінің басшысы мен салалық министрліктерге, жергілікті атқарушы билік құрылымдарына депутаттық сауалдар жолдау басты парызымыз. Арнайы жазылған ресми хатта сарапшылар арқылы зерделенген ұсыныстар айтылады. Білім және ғылым саласындағы өзекті жағдайларға байланысты айтқандарым халықтың көз алдында. Асхат Аймағамбетов бастаған ведомство өкілдері тарапынан әрбір сұрақты оңтайлы реттеуге бағытталған ортақ ұстаным бар. Сауалдарға жауап хаттарынан үлкен жауапкершілікпен ауқымды істерді ұтымды үйлестіре бастағандарын байқайсың. ҚР Білім және ғылым бірінші вице-министрі Шолпан Каринова бірнеше рет ауызша және жазбаша жолданған сауалдарға ресми жауаптың мазмұнын дайындамастан бұрын телефон байланысы арқылы жедел хабарласып, айтылған пікірлерді алдын-ала талқылағанына куә болдым. Бірақ кейде басқа салалық министрліктер мен әкімдіктер балабақша, мектеп құрылыстарының бекітілген мерзімді кестеден кешігуі, сапасына байланысты сын-ескерпелерімізге сырғытпа жауаппен құтылғандарына қарның ашады. Және заңдардағы солқылдақ баптар мен нормативтік құжаттардың кемшілігін сылтауратып, жауапкершіліктен құтылу үшін бір-біріне сілтейтіндігі тағы бар. Сондықтан алдағы уақытта салалық заңнамалардағы құқықтық қағидаттарды қатаңдатып, нақтылауымыз үшін әлі де атқарылатын жұмыстар бастан асады. Тыныс-тіршілігіміз үздіксіз қимыл-қозғалыстағы жанды құбылыс болғандықтан, өмірімізге қажетті заңнамаларға да уақыт үрдісіне сай өзгерістер мен толықтырулар қажеттігі даусыз.

– Аймақтарға іс-сапар барысында жергілікті білім беру ұйымдарының тыныс-тіршілігімен танысып, жоғары оқу орындарының басшылығы және студенттерімен кездесіп жүрсіз. Жұртшылықпен жүздесулар барысында да аманат ретінде айтылатын ұтымды ұсыныстарға қоса талап-тілектердің аз болмайтындығы белгілі. Ұлттық білім мен ғылым жүйесін қазіргі заман талабына сай жаңғырту барысында заңнамалық негізде құқықтық реттелмеуі себепті және жергілікті атқарушы билік құрылымдарының осалдығына байланысты шешімін таппаған маңызды мәселелерді санамалап берсеңіз?

– Ел азаматтарының халық қаулыларына айтары, әрине, аз еместігі белгілі. Өйткені, құқықтық қоғамдағы басты бағдаршам: қабылданған заңдарымыз. Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Кемелұлының «Жаңа Қазақстан» құрудағы бағалы бастамаларының баянды болуы үшін халық Үкімет пен Парламент және жергілікті әкімдерге сенім артып отыр. Білім және ғылым саласы бойынша жұртшылықтың сұранысы мемлекет пен жеке меншік серіктестігі арқылы балабақша мен мектептердің демографиялық өсімі мен ішкі көші-қонға байланысты көптеп және сапалы түрде салынуы. Арнаулы кәсіпке маманданып, жоғары білім алған дипломды жастар үшін жаңа жұмыс орындарының санын арттыру арқылы тұрақты және жақсы жалақысы бар еңбекпен қамту. Ғылыми ізденістер арқылы зерттеу жұмыстарыннан нақты нәтижеге жеткізгісі келетін талантты да дарынды жастардың шығармашылық әлеуетін қомақты қаржымен қолдау арқылы кепілді қайтарымын қамтамасыз етудің маңызы ерекше. Бұл мүмкіндіктерді уысымыздан шығарып алсақ, ұлттық ақыл-ойларымыздың бәрі шет мемлекеттердің мүддесіне қызмет ететіндіктен оларды мектеп табалдырығынан бастап оқытып-тәрбиелеуге бөлінген қазынаның қыруар қаржысы желмен шашылғандай далаға кететіндігі айдан да анық ақиқат.

– Халықтың аманатын арқалаған Парламент Мәжілісінің депутаты ретіндегі қарбалас тірлікте бос уақыт тауып, ашық әңгіме аясында оқырман қауымға азаматтық ой-пікіріңізді ортаға салғаныңыз үшін көп рақмет! Сізге еліміздің тәуелсіздігін нығайту мақсатындағы қызмете абырой тілеймін!

Сұхбатты жүргізген
Нұрлан ТІЛЕГЕНҰЛЫ

ПРОФСОЮЗ

В приоритете – правовые вопросы

В г. Нур-Султане состоялся семинар-совещание работников правовой службы Казахстанского отраслевого профсоюза работников образования и науки на тему «Актуальные вопросы деятельности правовой службы профсоюза по защите прав и законных интересов работников отрасли».

Законы в защиту работников

В семинаре-совещании приняли участие работники правовых служб и технические инспекторы членских организаций отраслевого профсоюза со всех регионов страны, а также социальные партнеры – представители Министерства образования и науки РК: главные эксперты управления по работе с педагогическими кадрами Комитета дошкольного и среднего образования Э.Жакенова и С.Базарбаева, и главный эксперт Департамента финансов и бюджетного планирования Г.Токпанова.

Работу семинара-совещания открыла председатель отраслевого профсоюза А.Мукашева. Она подчеркнула актуальность и важность темы семинара, отметив, что приоритетным направлением деятельности профсоюза является правовая деятельность. В своем докладе на тему «Основные задачи правовой службы профсоюза по защите прав и законных интересов работников отрасли» А.Мукашева подвела итоги работы отраслевого профсоюза и его членских организаций по защите трудовых прав членов профсоюза за 2021 год.

– Одной из задач, поставленных перед профсоюзными органами Программой деятельности профсоюза, утвержденной последним съездом, является задача по участию в совершенствовании и развитии нормативной правовой базы социально-трудовой сферы. В прошедшем году наши представители с коллегами из других отраслевых союзов в составе рабочей группы Федерации профсоюзов и на площадке Министерства труда и социальной защиты населения РК работали над проектами Законов РК «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты по вопросам труда», «О профессиональных квалификациях», – отметила А.Мукашева. – С учетом наших предложений доработаны, а также приняты такие подзаконные отраслевые нормативные правовые акты, как «Правила исчисления заработной платы педагогов государственных организаций», «Правила и условия проведения аттестации педагогов», «Правила назначения на должности, освобождения от должности первых руководителей и педагогов государственных организаций образования», «Правила проведения ротации первых руководителей государственных организаций образования». Через участие в работе над указанными документами профсоюзу отрасли удалось частично решить поставленные цели в части защиты интересов работников.

Акцент на социальное партнерство

1 февраля 2021 года подписано Отраслевое соглашение о социальном партнерстве по установлению условий труда, занятости и социальных гарантий для работников сферы образования и науки на отраслевом уровне на 2021-2023 годы. Особенностью данного соглашения является то, что на стороне представителей работодателей впервые выступили отраслевые профессиональные организации. В 2021 году заключено 18 региональных отраслевых соглашений, обеспечивших полный охват работников отрасли на областном (городов республиканского значения) уровне. Практически во всех без исключения профорганизациях районного (городов областного значения) уровня заключены и действуют соглашения о социальном партнерстве. Число таких соглашений в прошедшем году составило 206.

В соглашения всех уровней вошли положения, улучшающие условия труда работников по сравнению с действующим законодательством, создающие определенный набор социальных гарантий, усиливающих позицию профсоюза в вопросах трудовых отношений, повышающие эффективность социального партнерства. Это сокращенная продолжительность рабочего времени, максимальные значения доплат и надбавок, оплата за счет средств работодателя санитарно-гигиенического обучения, выплаты компенсационного характера при дистанционной работе и многое другое.

В профсоюзе сформировано 8 367 первичных организаций, по состоянию на 1 января текущего года коллективные договоры заключены в 8 365 из них. Действие коллективных договоров распространено на 545 559 членов профсоюза.

На что чаще всего жалуются люди?

Одним из способов защиты работников является надлежаще поставленная работа с обращениями. Реакция на поступившие жалобы и заявления позволяет не только оперативно реагировать на нарушения трудового законодательства, но и обеспечивать анализ структуры этих нарушений. За отчетный год отраслевым советом и членскими организациями профсоюза рассмотрено 28 529 обращений членов профсоюза. Наибольшее количество обращений связано с оплатой труда – 12 665, это прежде всего связано с внесенными изменениями в Отраслевое соглашение о социальном партнерстве по исчислению заработной платы преподавателям-организаторам НВП, увеличению до 3 дней оплачиваемого трудового отпуска медицинским работникам, библиотекарям, руководителям районных, городских (школьных) методических объединений, методических объединений организаций технического и профессионального образования, главным бухгалтерам, бухгалтерам.

Одним из основных показателей, характеризующих эффективность правовой службы, являются консультационные услуги. В истекшем году общее количество бесплатных консультаций по сравнению с предыдущим годом выросло почти в два раза и составило 21 141. Профсоюзными юристами оказана помощь работникам в рассмотрении индивидуальных трудовых споров в согласительных комиссиях – в 101 случае, в судах – 47.

Доверяй, но проверяй

Одной из наиболее эффективных и значимых форм правовой защиты остается общественный контроль за исполнением работодателями трудового законодательства. В истекшем 2021 году в рамках общественного контроля за исполнением трудового законодательства проведено 1 730 проверок, в ходе которых выявлено 2 797 нарушений трудового законодательства. Из них 783 – в части оплаты труда, 798 – по оформлению трудовых отношений и 363 – по режиму рабочего времени и времени отдыха. При содействии правовой службы членских организаций и отраслевого совета восстановлено на работе 17 незаконно уволенных работников.

По состоянию на 1 января 2022 года, в организациях отрасли действуют 8 363 производственных совета по безопасности и охране труда. Количественный состав технических инспекторов в отрасли составляет 8 368 чел., что на 266 больше, чем в предыдущем году. Техническими инспекторами проведено 3 825 проверок по условиям труда, в том числе по инициативе производственных советов – 2 786, по инициативе работников – 302 737 проверок проведено в составе мобильных групп государственных уполномоченных органов и управления образования. Подводя итоги работы профсоюза по затронутой тематике, А.Мукашева особо отметила, что деятельность профсоюза должна быть прозрачной и понятной, а, главное, надежно защищать права и законные интересы членов профсоюза.

С представителями МОН РК были обсуждены нормативно-правовые акты в сфере образования и изменения и дополнения к ним. В ходе обсуждения специалисты правовой службы профсоюза отрасли получили ответы от представителей министерства на интересующие их вопросы, касающиеся аттестации педагогов, ротации руководителей организаций образования, оплаты труда и др. В заключение представители профсоюза дали социальным партнерам ряд предложений по проблемным вопросам отрасли. Руководитель отдела правовой работы отраслевого профсоюза Р.Кыдырбаева представила тему «Отраслевые особенности регулирования режима труда и отдыха работников отрасли».

Что волнует регионы?

Заместитель председателя Жамбылской областной организации Б.Баймагамбетов поделился опытом организации работы правовой службы локального профсоюза работников образования и науки Жамбылской области по защите прав членов профсоюза. С докладом на тему «Организация общественного контроля за исполнением работодателями трудового законодательства, условий соглашений и коллективных договоров» выступила главный специалист Павлодарской областной организации профсоюза Г.Джаркенова. Завершил первый день семинара главный специалист профсоюза работников образования и науки Восточно-Казахстанской области И.Соколов. Он поделился опытом работы по правовому обучению профсоюзного актива, организации предоставления юридической помощи работникам отрасли.

Второй день семинара-совещания работников правовой службы открыл председатель профсоюза «Әділет» города Нур-Султана Б. Алиев с презентацией на тему «Система социального партнерства как эффективный инструмент защиты прав и законных интересов работников сферы образования». Большой интерес вызвали практические кейсы главного специалиста отраслевого профсоюза Г.Нарымбаевой по расследованию несчастных случаев на производстве в разных сферах деятельности.

Объявили лучших инспекторов

В завершение семинара были подведены итоги республиканского конкурса Казахстанского отраслевого профсоюза работников образования и науки «Лучший технический инспектор по охране труда».

Технические инспекторы организаций дошкольного, среднего, дополнительного образования:

I место – Людмила Горбанёва, технический инспектор по охране труда КГУ «Комплекс украинская средняя школа-детский сад» Восточно-Казахстанской области;

II место – Абилхаир Енсегенов, технический инспектор по охране труда СШ №173 им. А.Молдагуловой, г. Кызылорда;

III место – Орынбасар Аскарова, технический инспектор по охране труда КГУ «Школа-лицей №48 им. А.Байтурсынулы», г. Нур-Султан;

III место – Виктория Цвингер, технический инспектор по охране труда КГУ «Общеобразовательная школа №155», г. Алматы.

Технические инспекторы организаций технического и профессионального, послесреднего образования, высшего образования:

I место – Нуртуган Асанов, технический инспектор по охране труда «Жанакорганский аграрно-технический колледж», Кызылординская область;

II место – Сабит Бердалин, технический инспектор по охране труда КГУ «Жезказганский колледж технологии и сервиса», Карагандинская область;

III место – Дина Есемханова, технический инспектор по охране труда ГККП «Высший колледж лесного хозяйства, экологии и туризма, г. Щучинск, Бурабайский район»;

III место – Асхат Амангалиев, технический инспектор по охране труда Актюбинского колледжа транспорта, коммуникаций и новых технологий.

Пресс-служба Казахстанского отраслевого профсоюза работников образования и науки

АППАРАТНОЕ СОВЕЩАНИЕ

Школы на ПХВ

В Казахстане слабо ведется работа по переходу государственных школ на ПХВ. Во многих регионах ни одна школа не была реорганизована в этом году. На этом в ходе аппаратного совещания акцентировал внимание министр образования и науки Асхат Аймагамбетов.

О ситуации с переходом школ с формы «Государственное учреждение» в «Государственное предприятие на праве хозяйственного ведения» рассказал вице-министр образования и науки Гани Бейсембаев. По его словам, реорганизация предусмотрена на основании Приказа МОН РК от 27 сентября 2018 года (№502). Преимущества перехода школ на ПХВ – самостоятельная система оплаты труда, сохранение социальных гарантий для работников школ, самостоятельное установление штата работников школ, возможность открытия счета БВУ и т.д.

По словам вице-министра, на сегодня реорганизованы 40 школ, из них 25 – в Нур-Султане, 15 – в Шымкенте.

– Планируется до конца 2022 года перевести 98 школ. Однако в пяти областях (Акмолинской, Жамбылской, Костанайской, Павлодарской и Северо-Казахстанской) переход в этом году не запланирован, – отметил Гани Бейсембаев.

– Почему не перешли, в чем проблема, объясните? – лично обратился Асхат Аймагамбетов к руководителям УО указанных областей, которые не выполнили поручение.

Представитель управления образования Акмолинской области отметила, что работа в этом направлении не ведется.

– Работа никакая не ведется, – возразил министр. – В регионе около 550 школ, из них, как минимум, 200 школ можно было бы перевести на ПХВ за два года.

Следующим ответ держала Павлодарская область.

– Наши директора девяти школ города Павлодара выезжали в Нур-Султан, ознакомились с документацией, переговорили, сейчас работа ведется. Думаю, летом уже перейдем, – отрапортовала заместитель руководителя УО Павлодарской области Гульмира Баширова.

– Вы сами удовлетворены этой работой? – спросил Асхат Аймагамбетов.

– В принципе, мы посмотрели всю документацию, ознакомились, и мы согласны и удовлетворены, – заверила замруководителя.

– Если вы удовлетворены, то мы не удовлетворены, как вы работаете, – отрезал министр.

Послушав ответы других регионов, Асхат Аймагамбетов констатировал, что работа по данному направлению проводится на очень низком уровне.

– Мы специально провели реформу по подушевому финансированию. Задача – дать финансовую независимость школам и организациям образования, чтобы они знали, что за каждого школьника получают энную сумму средств. И, соответственно, дальше школа будет заинтересована в экономии этих средств. Сейчас у школ, которые не перешли на ПХВ, практически нет такой мотивации, потому что как только происходит экономия, управление образования забирает эти деньги как сэкономленные. Зачем тогда школе экономить? Поэтому в школах раздутые штаты и неэффективное расходование бюджетных средств, – с критикой заметил глава МОН.

По его мнению, руководители УО некоторых регионов не желают давать самостоятельность школам.

– Им важно, чтобы каждый месяц при передвижении финансовых средств к ним приходили с поклоном директора школ и просили средства на ту или иную специфику или бюджетную программу. И это, между прочим, коррупционная лазейка, – акцентировал министр.

Он поручил Гани Бейсембаеву рассмотреть конкретные меры ответственности для тех руководителей УО, которые не исполняют поручение по переходу школ на ПХВ.

– Акимам областей надо направить письма о привлечении к ответственности за срыв поручения по реорганизации школ. Планируемый переход 98 школ в этом году – тоже недостаточно. Активно решайте этот вопрос, – поручил министр.

РЕОРГАНИЗАЦИЯ ШКОЛ В ГП НА ПХВ

№	Регионы	Реорганизованы	Планируется до конца 2022 года
1	г. Нур-Султан	25	13
2	г. Шымкент	15	-
3	Актюбинская		12
4	Алматинская		18
5	Атырауская		5
6	ВКО		2
7	ЗКО		9
8	Карагандинская		5
9	Кызылординская		5
10	Мангистауская		5
11	Туркестанская		15
12	г. Алматы		9
13	Акмолинская		0
14	Жамбылская		0
15	Костанайская		0
16	СКО		0
17	Павлодарская		0
	ВСЕГО	40	98

Как выпускники будут сдавать экзамены?

Вопрос о том, как в этом году казахстанские выпускники школ будут сдавать итоговые экзамены, стал предметом обсуждения в ходе аппаратного совещания МОН РК.

Председатель комитета дошкольного и среднего образования МОН РК Гульмира Каримова сообщила, что в этом году более 155 тысяч учеников завершат обучение в школах, 9-й класс окончат более 267 тысяч учеников.

Итоговые экзамены для учеников 9-х классов стартуют 28 мая и продлятся до 6 июня. За это время школьники будут сдавать экзамены по четырем предметам: казахский/русский и другие языки (язык обучения), математика, казахский язык и литература (в классах с русским и другими языками обучения) и предмет по выбору (физика, химия, биология, география и другие).

Для учащихся 11-х классов экзамены начнутся 27 мая и продлятся до 10 июня. Выпускники должны будут сдать экзамены по пяти предметам: алгебре и началам анализа, по языку обучения (казахский, русский и др.), казахскому языку и литературе (в классах с русским языком обучения) и русскому языку и литературе (в классах с казахским языком обучения) и предмету по выбору (физика, химия, биология, география и другие). Если первые четыре предмета проводятся письменно, то пятый экзамен – по истории Казахстана в этом году впервые пройдет устно.

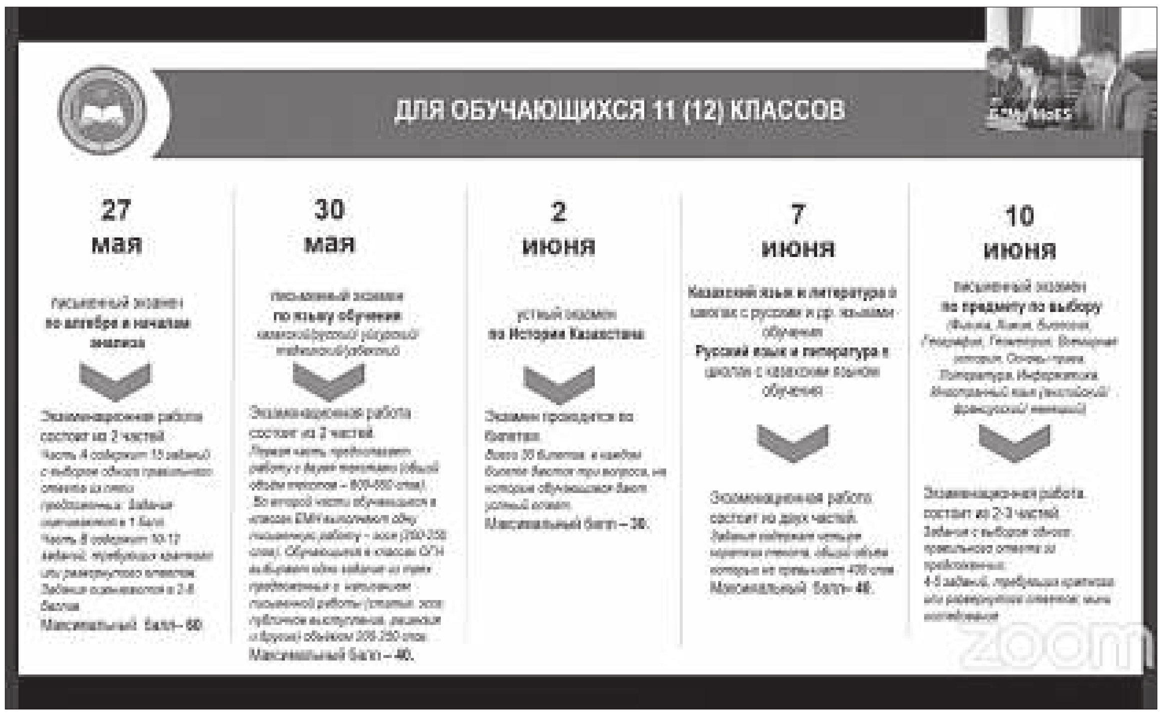

– Экзамен проводится по билетам. Всего 30 билетов. В каждом билете даются три вопроса, на которые обучающиеся дают устные ответы. Максимальный балл – 30, – рассказала о процедуре Гульмира Каримова.

В этом году с 26 мая по 17 июня по всей стране будут действовать летние школы для учащихся 1-9 классов. На таких занятиях педагоги будут помогать детям устранять пробелы в знаниях. В летних школах домашних заданий не будет. При этом обязывать детей посещать летнюю школу никто не будет – право выбора остается за родителями.

Гульмира Каримова также сообщила, что последний звонок в этом году состоится в офлайн-формате по плану – 25 мая. Торжественные вручения аттестата и выпускные запланированы на 16-17 июня, мероприятия пройдут в стенах школ.

– Поддерживаются благотворительные инициативы выпускников, например, акции «Подари книгу школе», по посадке деревьев «Мектепке сый» («Подари школе»), по оказанию помощи социально-уязвимым семьям и детям, – пояснила Гульмира Каримова.

При этом не допускается привлечение к выпускным мероприятиям аниматоров, праздничных агентств, запрещена организация праздничных столов, выездных экскурсий по городу с привлечением автомобилей напрокат. Также запрещены сбор денежных средств на подарки администрации и педагогам, организация выпускных в ресторанах и кафе.

Асет СЫЗДЫКОВ

ЕЛОРДА БІЛІМІ

«Білімді ел – Образованная страна» республикалық газетінің редакциясы Нұр-Сұлтан қаласының Білім саласында сапаны қамтамасыз ету департаментінің білім беру қызметтерінің жоғары сапасын қамтамасыз ету мақсатында апталық басылым мен www.bilimdinews.kz ақпараттық сайтында «Елорда білімі – Столичное образование» рубрикасын жалғастырудамыз.

Жоба аясында Нұр-Сұлтан қаласының Білім саласында сапаны қамтамасыз ету департаменті елорда педагогтерінің білім саласына қатысты мақалалары мен өзге де ақпараттарды іріктеп, газет бетіне және сайтқа жариялауда.

Осы бастаманы ілгері дамытуға үлес қосқан білікті мамандар мақаласының кезекті топтамасын назарларыңызға ұсынамыз. Сонымен қатар «Елорда білімі – Столичное образование» рубрикасы көздеген мақсаттарға жетуде жергілікті білім ордалары мен ұстаздар қауымы және ата-аналар тарапынан қолдау табатынына және педагогтерді тиісті ақпараттармен қамтамасыз етуде тәжірибе алмасудың әдістемелік алаңы болып табыларына сенеміз.

Ұстаздық – ұлық емес, ұлы қызмет

«Ұстаздық кәсіп» иесін көргенде, еріксіз есіме Бауыржан Момышұлының осы нақыл сөзі түседі. Бірақ заман талабына сай, «ұлы қызметін» өз деңгейінде атқару үшін кәсіп иесінің бойында қандай қасиеттер болу керек? Әрбір ұстаз, оқытушы, мұғалім, ең алдымен, «Адамның адамгершілігі жақсы ұстаздан» деген Абай атамыздың мағыналы сөзіне сүйене отырып, бірінші кезекте адамгершілік белгілерінің басты шарттарын назарда ұстап, іскерлігі мен дағдыларының арқасында, баламен қарым-қатынас жасауда әдепті болуы шарт.

Алмагул НУРКАБЫЛОВА, №86 «Зияткер» балабақшасының меңгерушісі, Нұр-Сұлтан қаласы

Тәрбиелеу процесінде баланың бойындағы жақсы қасиеттерді «мен айтқандай істе» тұрғысынан емес, «мен сияқты істе» тұрғысынан дамыту керектігіне әдістемелік нұсқау хатта басымдық берілген. Педагогтің мәдениеті мен шеберлігін анықтайтын сыртқы бейнесі мен келбеті, сөйлеу мәдениеті, мимикасы үнемі балаға үлгі ретінде болуы керек. Кез келген педагог оны өз тәжірибесінде пайдалана отырып, баланы тәрбиелеуде «ең басты қағидат» ретінде санауы тиіс. Еңбек жолын алғаш бастаған әрбір педагог жан-жақты «Ұстаз» деген атқа лайықты болуы үшін міндетті түрде өзі таңдаған мамандығының негізгі ұғымдарын біліп, педагогикалық әдеп қағидаттарын сақтап, жауапкершілік талаптарын тереңінен түсіне білуі шарт.

Педагог тиісті нормативті-құқықтық актілерді білумен қатар қарапайым адамгершілік яғни, кәсіпке, қоғамға деген қарым-қатынас, тәртіпті болу, өзіне және балаларға сеніммен қарау, эмоционалдық байсалдылық, әдептілік, ұжымдағы әріптестермен жақсы қарым-қатынас орнату, әділ болу, балалардың бәрінің бірдей екендігін мойындау, өз мінез-құлықтарына баға беру, өзін-өзі сынау, үзбей жетілдіру қағидаттарын естен шығармау керек. Яғни, «педагог» ұғымының дәрежесін биікке көтеру үшін осы бағытта жұмыс істегені жөн.

Кез келген ортада, жұмыста болсын адамдармен, балалармен, ата-анамен қарым-қатынас жасау кезінде әдеп қағидаттарын ұстану керек. Әдеп қағидаттары адамның сөйлеу икемділігінен, балалардың іс-әрекетін ұйымдастыра алатынынан, өзін-өзі ұстай алуынан, баланың мінез-құлқына баға берген кезде, мақтау, мадақтау кезінде байқалып отырады. Сондықтан да әдептілік – педагогтің мінез-құлқындағы ерекшелікке айналу керек. Өйткені, педагогикалық әдеп – мұғалімге етене кәсіптік белгі, педагогикалық шеберлігі. Педагогикалық шеберлік дегеніміз – педагогтің өз пәнін, оқыту мен тәрбиелеудің озық әдіс-тәсілдерін жетік білуі, педагогтің өмірге деген көзқарасы мен педагогикалық әдебі. Ол үшін адамда, ең алдымен жоғары кәсіптік білімі, қабілеті мен біліктілігі болу керек. Осы қасиеттердің барлығы бойында жинақталған адам «нағыз педагог» бола алады.

Педагог бойында мейірімділік, балаларға деген шынайы махаббат, эмоционалдық байсалдылық, әділдік, балаларға деген зейін, қайырымдылық, сергектік, жігер болса, ол педагог әр баланың жүрегінен орын табатыны сөзсіз. Егер педагогтің бойында тәрбиеленушіні жеке тұлға ретінде қабылдамау, әділетсіздік, өзін-өзі ұстай білмеу, балаларға немқұрайды қарау сияқты теріс қасиеттер болса, оны бала бірден сезеді. Және ол педагогтен өзін алыс ұстайды, жоламайды. Сондықтан да педагогикалық әдептің ең қажетті тұсы осы жерде көрінеді. Ұстаздың адамгершілік қасиеттері қоғамдық құндылыққа айналады, онсыз мұғалімнің кәсіби қасиеттері мен икемділік құндылықтары жойылады.

Зияткерлік және психологиялық қасиеттермен бірге жауапкершілік, абырой, әділеттілік, шынайылылық, ар-ұят, қарапайымдылық сияқты қасиеттер педагогикалық беделдің негізгі құраушылары болып табылады. Жалпы, педагог пен тәрбиеленушінің жеке әлеуметтік-психологиялық өзара қарым-қатынасындағы педагогикалық әдептің алатын орны: оның ішінде, педагогтің өз мінез-құлқын, сезімдерін басқара алуы, тәрбиеленушілердің ішкі жан дүниесін түсіне білу және оны ескере білуі, «жүзіне қарап оқи алуы», балалармен байланыс жасай алу қасиеттері ерекше. Ол үшін педагогке педагогикалық іс-әрекетте қарым-қатынас жасаудың барлық түрлерін қолдану керек.

Саралап айтар болсақ, қарым-қатынас жасау арқылы шешетін мәселеңізді айқын және нақты тұжырымдап алыңыз, оның стратегиясы мен әдіс, жолдарын ойластырып алыңыз, баланың санасы мен мінез-құлқына ықпал ететін әдістерді таңдап алыңыз, тәрбиеленушілермен қарым-қатынаста тілдесуді «тік», жоғарыдан төменге қарай емес (педагог баладан биік), керісінше, «көлденең» (педагог пен бала бірдей) дәрежесінде ұйымдастырған жөн. Тәрбиеленушілермен қарым-қатынастағы бастаманы өз қолыңызға алыңыз, есіңізде болсын, өзіндік бастама балалармен ынтымақтастықты жасауға сізге көмектеседі. Тілдесу кезінде өзіңізді еркін ұстаңыз, ешқандай бөгеліп қалушылық, бейберекет қозғалыс, бос күлкі болмау керек.

Кейбір балаларға деген келеңсіз ойларыңызды, қарым-қатынасыңызды көрсетпеуге тырысыңыз, баламен қарым-қатынаста мақтауды, мадақтауды, қолдау көрсетуді, мақұлдауды қолданыңыз, балаларды ести және тыңдай алу керек, жиі-жиі күліп жүріңіз, күлкі балалармен тілдесуге, қарым-қатынас жасауға көмектеседі. Ескере кететін тағы бір жағдай, педагогикалық техника туралы ұғым. Педагогикалық техника – педагогтің бойындағы тәрбиеленушілерге ықпал жасайтын икемділіктер кешені болғандықтан, оның да маңызы ерекше орын алады. Дұрыс және мәнерлі сөйлеу икемділігі, жест және мимиканы, пантомимиканы қолдана білу икемділігі, өзінің психикалық жағдайын, сезімдерін, көңіл-күйін басқара алу икемділігі, өзін-өзі сырттай көре алу икемділігі (әлеуметтік перцепция), барлығы, педагогке керек дүние.

Егер кез келген педагог ынта-ықылас қойып, табандылық танытатын болса, өз бетімен көп еңбектенсе, идеялық жағынан сенімді, саяси жағынан есейген азамат болса, өз пәнін жақсы білсе, оқытудың әдістемесін меңгеріп, бала психологиясын жетік білсе, педагогикалық техниканы қалыптастыра алса, педагогикалық шеберлікке жету қасиеттеріне ие бола отырып, педагогикалық кәсіпті меңгерсе, педагогикалық әдепті бойына сіңірсе, онда талантты, шебер ұстаз бола алады.

Құндылықтарға негізделген білім

«Құндылықтарға негізделген білім беру» бағдарламасы білім алушылардың өзін-өзі тануын, дамытуын, әлеуметтік жауапкершілігі мен әлеуметтенуін қалыптастыруға ықпал етеді. Тәрбие жұмыстары жүйесін білім беру ұйымының жалпы ұжымы бірігіп жүзеге асырады. Жоспарды жүзеге асыруға мектептің күзет қызметі мен техникалық қызметкерлерінен бастап мұғалімдер, басшы мен барлық қызметкерлер өз үлесін қосады.

Камшат МАЛГАЖДАРОВА, №82 «Айару» балабақшасының меңгерушісі, Нұр-Сұлтан қаласы

Жақсы қасиеттер «мен айтқандай істе» тұрғысынан емес, «мен сияқты істе» тұрғысынан берілуі тиіс. Әкімшілік мүшелері, мұғалімдер, сынып жетекшілер, тәрбиешілер мен ата-аналар өздері оқушыларға еліктеудің үлгісі бола отырып, зиянды әдеттерсіз, балаларға және бір-біріне мейірімді; қарым-қатынаста ашық және сынамайтын құндылықтар дарытады.

«Құндылықтарға негізделген білім беру» бағдарламасын білім беру ұйымы білім алушылардың ата-аналарымен, әлеуметтенудің басқа да нысандарымен тәрбие жұмысының негізгі бағыттары аясында білім беру ұйымының әлеуметтік серіктестерімен тығыз байланыста, ынтымақтастықта жүзеге асырады. Білім алушылардың рухани-адамгершілігін дамытуға бағытталған тәрбие жұмыстарына оқу, сабақтан тыс және қоғамдық маңызды жұмыстарын ұйымдастыру жатады. Білім алушыларды тәрбиелеу бағдарламасы шеңберіндегі әртүрлі іс-әрекеттер мазмұнын кіріктіру тәрбие беру мұраттары мен құндылықтары негізінде жүзеге асырылады.

Біздің балабақшамызда «Рухани-танымдық» бағыты бойынша жұмыстар атқарылуда. Рухани-танымдық тәрбие: адамгершілік бейне; құндылықты сезімдер мен ізгілік қасиеттер, ар-ұят, намыс, парыз, сенім, жауапкершілік, жолдастық, мейірімділік, ұят, табандылық, қайырымдылық, ынтымақтастық, ұлттық келісім құндылығы, өзге де халықтардың мәдениетін, салт-дәстүрін және тілін құрметтеу, дәріптеу құндылығы; өмірге деген этикалық жауапкершілік көзқарас қалыптастырады. Балабақшамызда әрбір айдың әр аптасына түрлі тақырып ойластырылған. Бірінші аптаның тақырыбы: «Кітап оқу сәні». Бұл аптада арнайы қойылған кітап сөрелерінде ата-аналар кітап алмасады.

«Тілге құрмет» атты екінші аптада барлық тәрбиеленушілер, педагогтер ұлттық нақышта киім киіп келеді де апта бойы ұлттық ойындар ойнатылады. «Үлкенге құрмет, кішіге ізет» атты үшінші аптада үлкен топтың тәрбиеленушілері кіші топтың тәрбиеленушілеріне барып көмектеседі. Серуенге шығарда киіндіруге көмектесіп, ертегілер қойып береді. «Достық» атты төртінші аптада тәрбиеленушілер бір-бірін құрметтеп, сыйлауға ұмтылысып, достыққа байланысты ертегілерден қойылымдар сахналанады. Бұл іс-шараларды ұйымдастыру кішкентай бүлдіршіндеріміздің бойында рухани-адамгершілік құндылықтарын қалыптасыруға көп көмегін тигізері анық және 2021-2022 оқу жылында балабақшамыздың күнделікті өміріне кіріктіріліп жұмыстар атқарылып келеді.

НОБЕЛЕВСКИЙ ФЕСТИВАЛЬ

ЮКУ им. М.Ауезова: центр притяжения для крупных компаний и видных мировых ученых

«Гонка за нулевыми выбросами», «Господство искусственного интеллекта», «Жизнь в цифровой и метавселенной» и «Моделирование новой экономики» – это приоритетные векторы IV Нобелевского фестиваля, который проходил по теме «Мир экспоненциальных инноваций».

В этом году фестиваль представил широкий диапазон тем, которые затронули практически все сферы нашей с вами повседневной жизни. Направления дискуссий и дебатов были столь актуальными и разнообразными, что не оставили равнодушными ни одного слушателя. Nobel Fest – это инклюзивность во всем. Это совершенствование научно-образовательной среды.

Неспроста именно IV Nobel Fest «Мир экспоненциальных инноваций» поднимал дискуссию о сегодняшней экономике под лозунгом «нападение черных лебедей на мир».

Сегодня геополитическое положение в регионе не из самых желаемых. Поэтому моделирование новой экономики актуально сейчас как никогда. Также большое количество мероприятий в рамках фестиваля было посвящено искусственному интеллекту. В эпоху цифровизации роботизация остается самой актуальной темой порядка дня. В этот раз на фестивале с нами была Робот София, автором проекта является Дэвид Хэнсон.

Университет горд тем, что является ключевым партнером в создании и становлении этого масштабного проекта, который направлен на обсуждение, решение и популяризацию передовых научных достижений мирового сообщества. Благодаря участию в таком масштабном мероприятии университет повысил свою узнаваемость на международной арене.

Опыт предыдущих трех Нобелевских фестивалей показал, что благодаря партнерству с Auezov University Nobel Fest стал самым масштабным научно-образовательным событием в регионе. Университет уже 4 год является участником и официальным партнером Нобелевского фестиваля в Казахстане и Центральной Азии.

Именно ЮКУ стоял у истоков зарождения этого движения и был одним из первых, кто выразил свою уверенность в проекте и поддержал проведение Нобелевского фестиваля. В этом году ученые и эксперты университета выступали спикерами и модераторами 11 сессий, где рассматривались и обсуждались темы разного направления.

Nobel Fest стал гордостью Казахстана, это отметил и профессор Колумбийского университета Джеффи Сакс: «Нобелевский фестиваль – пример национального лидерства Казахстана. Благодаря Nobel Fest в Казахстане в будущем появятся свои звезды науки и Нобелевские лауреаты». Это и есть высшая оценка мероприятия и начало новой исторической страницы науки Казахстана.

В первый же день фестиваля была организована дискуссионная площадка «Как догнать Лигу плюща: университеты в эпоху инноваций» для ректоров вузов страны. Сессию проводил Саясат Нурбек – эксперт в области образования, депутат Мажилиса Парламента Республики Казахстан. Южно-Казахстанский университет имени М.Ауззова представлял в данной сессии проректор по научной работе и инновациям Уланбатор Сулейменов.

Уланбатор Сулейменов, доктор технических наук, проректор по научной работе и инновациям

В ходе работы данной сессии участники отметили, что только те вузы, которые идут в ногу с современными трендами и прорывными идеями, создавая продуктивный человеческий капитал, имея развитую экосистему, трансформируясь в digital-университет, могут занять лидерские позиции в мировом образовательном пространстве высшей школы.

Во второй день фестиваля с участием спикеров от Южно-Казахстанского университета имени М.Ауззова состоялись две сессии: «Структурные реформы для развивающихся стран: новая экономика, политика – какие перемены нужны современному обществу?» и «Революция ИИ: демократизация и этическая дилемма инноваций».

Ассоциированный профессор, заведующий кафедрой «Политология» ЮКУ им. М.Ауззова, к.п.н. Серик Султанов, выступая на сессии с докладом, отметил необходимость конструктивных реформ для современного общества. Настало время быстрых переходов и перемен, как в экономической, так и в социально-политической сфере. Форсированные процессы в современной глобальной экономико-социальной системе требуют соответствующие ответы от регионов и стран. Поэтому вопрос, какие перемены нужны современному обществу, всегда должен оставаться актуальным в повестке дня.

Мир лишь только начинает осознавать, насколько глубокой будет революция искусственного интеллекта. ИИ-технологии будут поднимать волны прогресса практически во всех сферах экономики. Успешное внедрение ИИ будет толкать вперёд экономику, менять общество, определять, какие именно страны устанавливают правила на ближайшее столетие.

Во второй сессии, посвященной вышеупомянутой теме, наш университет представляла д.п.н., профессор кафедры «Дефектология» Гульсим Лекерова. Сессия затрагивала моменты этической дилеммы.

Как говорил Вернор Виндж, «мы стоим на пороге перемен, сопоставимых с появлением человеческой жизни на Земле». Спикеры сессии поделились своим видением и результатами исследований по данному быстро развивающему направлению в науке.

Также в рамках IV Nobel Fest состоялась сессия «Мир без масок: станут ли люди возвращаться в офисы?» Модератором сессии выступила д.э.н., профессор ЮКУ им. М.Ауззрова Кулянда Нурашева. Спикерами выступали мировые эксперты Гэри Болз и Оксана Бричевская. В рамках работы сессии были подняты и обсуждены такие вопросы, как «Работа будущего – какой она будет?», «Какие навыки нужны специалисту 21 века?», «Насколько эффективен и нужен ли переход на четырехдневную рабочую неделю?» и др. Также спикерами и участниками сессии были рассмотрены «Новые перспективы: работа полностью онлайн и появление первых мета-офисов».

IV Nobel Fest «Мир экспоненциальных инноваций» завершил свою работу мастер-классами «Классический университет: готов ли он к эре инноваций?» и «Как студентам стать драйверами в развитии университетов?»

В работе сессий спикерами выступали мировые эксперты. Если в первом мастер-классе выступал Андреас Шлейхер, директор по вопросам оброзования и навыков Организации экономического сотрудничества и развития (ОЭСР), то во втором выступала Камила Роллан, основатель Центра инклюзивного развития Education for All.

Сессии провели модераторы из ЮКУ им. М.Аузова: к.т.н., доцент Бахыткуль Абдижаппарова и докторант PhD Айым Тлеуова.

В рамках работы сессий были подняты и обсуждены вопросы по трансформации университетов, а также не менее важный вопрос о роли и вкладе студента в развитие университета. Университетам следует интегрировать свою деятельность с системой поддержки одаренных студентов, наравне с именитыми преподавателями, составляющими человеческий капитал самого вуза.

Далее, с 18 по 22 апреля, фестиваль продолжился «Неделей нобелевских лекций». Одной из первых состоялась лекция обладателя «Премии за прорыв» в области физики 2016 года, директора Института физики высоких энергий Китайской академии наук Ван Ифань. Тема звучала так: «Будущее физики высоких энергий».

Последние десятилетия физика элементарных частиц была ведущей движущей силой науки. Сейчас она сталкивается с поворотным моментом в будущее после открытия Бозона Хиггса. В мире было проведено несколько исследований о будущей дорожной карте и предложениях по ускорителям.

Модератор к.ф-м.н., доцент Хадиша Абдрахманова проводила сессию с высокой организованностью и энтузиазмом. Лектор, с большим удовольствием отвечая на вопросы, поделился со многими своими мнениями и результатами исследований, а также о прогнозах на будущее. В ходе сессии он привел иллюстрацию проблемы науки и сравнение существующих предложений, а также концепцию из Китая.

Лекцию Дэвида Спергеля, почетного профессора Принстонского университета, обладателя «Премии за прорыв» в области физики 2018 года, модерировал ученый Auezov University, доктор PhD Серикулы Жандос. Тема лекции «Машинное обучение и космология».

Интересы выпускника и профессора Принстонского университета Дэвида Спергеля варьируются от поиска планет вокруг ближайших звезд до формы Вселенной. Спутник WMAP был основным направлением его исследований. Его статьи по WMAP в настоящее время самые цитируемые новые статьи во всей физике и космической науке. WMAP был успешно запущен 30 июня 2001 года.

На 20 апреля были запланированы сразу три лекции. Одну из них читал Хуан Малдасена, физик-теоретик из Института перспективных исследований в Принстоне, штат Нью-Джерси. Известен вкладом в изучение квантовой гравитации и теории суперструн. Лауреат премии в 2012 году за прорыв в области фундаментальной физики. Модератором сессии выступил сотрудник Департамента академической науки, докторант PhD Нуржан Айнабеков. В 2013 году Малдасена в соавторстве с Леонардом Сасскиндом анализировал парадокс файервола чёрной дыры, утверждая, что парадокс может быть разрешён, если частицы в запутанном квантовом состоянии соединены крошечными «кротовыми норами». Член Американской академии искусств и наук (2007 год).

Данная лекция была завершающей сессией с участием ЮКУ в рамках недели и поставила финальную точку «нобелевским» мероприятиям, состоявшимся в рамках «Месяца науки» в Южно-Казахстанском университете имени М.Ауззова.

В нынешних глобальных условиях в научно-академической среде университетам следует интегрировать свою деятельность с системой поддержки одаренных студентов наравне с именитыми преподавателями, составляющими человеческий капитал самого вуза.

Ауззов университет является сегодня центром притяжений для крупных компаний и видных мировых ученых, что будет отличным стартом карьеры для наших молодых ученых и выпускников.

Улжалгас НАЗАРБЕК,
директор департамента академической науки, доктор PhD ЮКУ им. М.Ауезова

ПОВЫШЕНИЕ КВАЛИФИКАЦИИ

Образовательные программы для педагогов

НЦПК «Өрлеу» разрабатывает для казахстанских педагогов образовательные программы по развитию предметных компетенций и программы посткурсового сопровождения. Как будут внедряться эти программы, в чем их цель, каковы задачи и содержание – об этом подробно рассказала директор АО «НЦПК «Өрлеу» Асель МУХАМЕТЖАНОВА.

Руководитель «Өрлеу» в ходе аппаратного совещания МОН РК сообщила, что центром обновлены 122 образовательные программы. В настоящее время разрабатывается 47 программ для среднего образования.

Асель Мухаметжанова отметила, что более 47 тысяч педагогов в 2018-2021 годы не подтвердили пороговый уровень баллов НКТ по предметному содержанию. В итоге наццентр сформировал перечень трудных предметных тем.

– Мы выявили, какие именно предметные темы нуждаются в усиленном изучении. Они легли в основу разрабатываемых нами образовательных программ по принципу «обучение через практику». Разрабатываем программы по 12 предметам: математика, информатика, физика, химия, биология, география, естествознание, языки, история и начальные классы, – перечислила Асель Мухаметжанова.

По ее словам, в результате будут разработаны 44 ОП по развитию предметных компетенций педагогов на казахском и русском языках.

– В рамках интенсивного обучения наши преподаватели освоят основы тестологии, конструирования и корреляции целей и задач ожидаемых результатов, смогут проектировать практические и оценочные задания на основе результатов обучения, – пояснила директор АО «НЦПК «Өрлеу».

Отдельное внимание уделяется институту наставничества.

– В Казахстане каждый четвертый учитель (24%) является молодым педагогом. Данные TALIS говорят, что 76% начинающих педагогов не прошли вводные программы под руководством наставников. С тех пор принят Закон «О статусе педагога», были установлены доплаты для наставников, однако нужна более детальная проработка стандартов работы наставника и педагога, – считает Асель Мухаметжанова, отметив, что центр разработал программы как для наставников, так и педагогов.

Руководитель «Өрлеу» отдельно рассказала о внедрении новой модели посткурсового сопровождения педагогов на основе методики Lesson Study.

– Посткурсовое сопровождение, которое проводится организацией повышения квалификации в течение года после окончания курсов, является единым целым с самой образовательной программой. Ведущие страны применяют Lesson Study в рамках профессионального развития педагогов в ходе посткурсового сопровождения. Это рефлексивная практика для планирования, наблюдения и анализа урока. И что самое ценное в этой практике – ориентация на учеников с разным уровнем обученности, – сказала спикер.

По ее словам, опрос среди слушателей курсов показал, что 83% казахстанских педагогов не применяют Lesson Study в своей практике, а 7% впервые слышат об этой методике.

– Применяя Lesson Study, мы сможем повысить исследовательский потенциал учителей, усилить фокус на ученике и укрепить сотрудничество между педагогами. И мы сможем поддержать педагогов, претендующих на получение категории «исследователь» и «мастер», поможем им подготовиться к аттестации. Это будет хорошей мотивацией для профессионального роста педагогов, – уверена Асель Мухаметжанова.

В апреле 2022 года пилотный проект по посткурсовому сопровождению на основе Lesson Study был запущен в акмолинском филиале «Өрлеу». В сентябре центр планирует запустить его во всех регионах страны.

Асет СЫЗДЫКОВ

ҚӘСІПОДАҚ ТҮСІНДІРЕДІ

Сала қызметкерлерінің жыл сайынғы ақылы еңбек демалысының ұзақтығы

Еңбек шарты бойынша жұмыс істейтін жұмыскерлерге заңмен белгіленген ақылы еңбек демалысына кепілдік беріледі. Жұмыскерлерге жыл сайынғы ақылы еңбек демалысының негізгі, қосымша түрлері беріледі.

ҚР Еңбек кодексінің (ҚР ЕК) 88-бабына сәйкес ҚР ЕК, Қазақстан Республикасының өзге де нормативтік-құқықтық актілерінде, еңбек, ұжымдық шарттарда және жұмыс берушінің актілерінде көбірек күн саны көзделмесе, жұмыскерлерге ұзақтығы күнтізбелік 24 күн болатын жыл сайынғы ақы төленетін негізгі еңбек демалысы беріледі.

Сондай-ақ ҚР ЕК 139-бабының 10-тармағына сәйкес азаматтық қызметшілерге ұзақтығы кемінде күнтізбелік 30 күн болатын жыл сайынғы ақы төленетін негізгі еңбек демалысының көбірек саны көзделген.

Педагогтерге ҚР «Педагог мәртебесі туралы» Заңының 12-бабы 1-тармағы 3-тармақшасына және ҚР «Білім туралы» Заңының 53-бабы 1-тармағына сәйкес ұзақтығы күнтізбелік 56 күнді құрайтын жыл сайынғы ақы төленетін еңбек демалысына кепілдік берілген.

ҚР ЕК 93-бабының 1-тармағы 1-тармақшасына сәйкес жұмыскерлерге жыл сайынғы ақы төленетін еңбек демалысын берудің кезектілігі жыл сайын жұмыс беруші жұмыскерлер пікірін ескере отырып бекітетін демалыстар кестесіне сәйкес айқындалады не тараптардың келісімі бойынша демалыстар кестесінен тыс белгіленеді.

Сонымен қатар әлеуметтік әріптестік туралы Салалық келісімнің 6.8. тармағына сәйкес еңбек демалыстарының кестесі жұмыскерлердің өтінішімен бастауыш кәсіподақ ұйымы кәсіподақ комитетінің келісімі бойынша ұйым басшысымен күнтізбелік жыл басталғаннан бастап он күннен кешіктірілмей әзірленетінін атап өту керек.

Еңбек заңнамасында ақылы еңбек демалысын берудің тәртібі белгіленген. ҚР ЕК 91-бабы негізінде жыл сайынғы ақы төленетін еңбек демалысы берілген кезде:

1) нақты жұмыс істелген уақыт;

2) жұмыскер нақты жұмыс істемеген, бірақ оның жұмыс орны мен жалақысы толық немесе ішінара сақталған уақыт;

3) жұмыскер еңбекке уақытша қабілетсіздігіне байланысты нақты жұмыс істемеген уақыт, оның ішінде жүктілігіне және босануына байланысты демалыста болған уақыт есепке алынады.

Осы тұста, білу маңызды: әлеуметтік әріптестік туралы Салалық келісімнің 6.9. тармағына сәйкес тамыздан бастап қазан айының аралығында жұмысқа қабылданған педагогтерге оқу жылының аяқталуы бойынша алғашқы жұмыс жылы үшін жыл сайынғы ақылы еңбек демалысы қызметкерлердің тиісті санаты үшін Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген ұзақтылықта алдын ала берілетінін ескеру қажет.

Мынандай жағдайды қарастырып көрейік: Педагог 2020 жылдың қыркүйек айында жұмысқа қабылданды. Оқу жылы аяқталғаннан кейін бірінші жұмыс жылы үшін жыл сайынғы ақылы еңбек демалысы педагогке 2021 жылғы шілдеден әлеуметтік әріптестік туралы Салалық келісімге сәйкес ұзақтығы күнтізбелік 56 күн алдын ала берілді.

Қыркүйек айынан бастап еңбек демалысы аяқталғаннан кейін (126 күнтізбелік күн) жүктілігі және босануы бойынша әлеуметтік демалыста болған. 2022 жылдың қаңтар айынан бастап педагог жұмысқа кіріседі.

Бұл жағдайда педагогке келесі ақылы еңбек демалысы шілде айында 2021 жылдың қыркүйегінен 2022 жылдың маусым айына дейінгі жұмыс кезеңі үшін шамамен 45 күнтізбелік күнге берілуі керек.

Екінші жағдай, егер қызметкер қараша немесе желтоқсан айларында мұғалім болып жұмысқа орналасса, оған ҚР ЕК 91-бабына сәйкес нақты жұмыс істеген уақыты үшін демалыс беріледі.

Кодекстің 154-бабының 2 және 7-тармақтарына сәйкес Салалық келісімнің күші тиісті қызмет саласының мемлекеттік органдарына, тиісті саланың жұмыс берушілеріне, жұмыскерлеріне және олардың өкілдеріне қолданылады, сондай-ақ келісімнің талаптарын жалтару, сол сияқты бұзу немесе орындамау Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген жауаптылыққа әкеп соғады.

Қазақстандық салалық білім және ғылым қызметкерлерінің кәсіптік одағы

ПРОФСОЮЗ РАЗЪЯСНЯЕТ:

Продолжительность оплачиваемого ежегодного трудового отпуска работников отрасли

Работающим по трудовому договору гарантируется установленный законом, оплачиваемый трудовой отпуск. Работникам предоставляются основной и дополнительные виды оплачиваемых ежегодных трудовых отпусков.

В соответствии со ст. 88 Трудового кодекса РК (далее ТК РК) основной оплачиваемый ежегодный трудовой отпуск работникам предоставляется продолжительностью 24 календарных дня, если большее количество дней не предусмотрено ТК РК, иными нормативными правовыми актами Республики Казахстан, трудовым, коллективным договорами и актами работодателя.

Согласно п. 10 ст. 139 ТК РК предусмотрено большее количество основного оплачиваемого ежегодного трудового отпуска. Так гражданским служащим предоставляется оплачиваемый ежегодный трудовой отпуск продолжительностью не менее 30 календарных дней.

Педагогам, в соответствии с пп. 3) п. 1 ст. 12 ЗРК «О статусе педагога» и пп. 2) п. 1 ст. 53 ЗРК «Об образовании», гарантируется оплачиваемый ежегодный трудовой отпуск продолжительностью 56 календарных дней.

В соответствии с пп. 1) п. 1 ст. 93 ТК РК очередность предоставления оплачиваемых ежегодных трудовых отпусков работникам определяется ежегодно в соответствии с графиком отпусков, утверждаемым работодателем с учетом мнения работников, либо устанавливается вне графика отпусков по соглашению сторон.

Вместе с тем следует отметить, что согласно п. 6.8 Отраслевого соглашения о социальном партнерстве график отпусков разрабатывается с учетом заявлений работников, руководителем организации по согласованию с профкомом первичной профсоюзной организации не позднее десяти дней с начала наступления календарного года.

Трудовым законодательством установлен порядок предоставления оплачиваемого трудового отпуска. Согласно ст. 91 ТК РК при предоставлении ежегодного оплачиваемого трудового отпуска учитываются:

1) фактически проработанное время;

2) время, когда работник фактически не работал, но за ним сохранялись место работы (должность) и заработная плата полностью или частично;

3) время, когда работник фактически не работал в связи с временной нетрудоспособностью, в том числе время нахождения в отпуске по беременности и родам.

Важно отметить, что в соответствии с п. 6.9 Отраслевого соглашения о социальном партнерстве педагогам, принятым на работу в период с августа по октябрь месяц, по окончании учебного года ежегодный оплачиваемый трудовой отпуск за первый рабочий год предоставляется авансом продолжительностью 56 календарных дней.

Рассмотрим ситуацию: Педагог принят на работу в сентябре 2020 года. По окончании учебного года ежегодный оплачиваемый трудовой отпуск педагогу, согласно Отраслевому соглашению о социальном партнерстве, за первый рабочий год был предоставлен в июле 2021 года авансом продолжительностью 56 календарных дней. После завершения трудового отпуска с сентября находился (126 кален. дн.) в социальном отпуске по беременности и родам. С января 2022 года педагог приступает к работе. В этом случае очередной оплачиваемый отпуск педагогу, предусмотренный с июля, должен быть предоставлен за отработанный период с сентября 2021 г. по июнь 2022 г., продолжительностью примерно 45 календарных дней.

Следующая ситуация: если работник устроился учителем в ноябре или в декабре месяце, то ему полагается трудовой отпуск за фактически отработанное время, в соответствии со ст. 91 ТК РК.

В силу пунктам 2 и 7 ст. 154 ТК РК действие Отраслевого соглашения распространяется на государственные органы соответствующей сферы деятельности, работодателей, работников и их представителей соответствующей отрасли. Необходимо отметить, что уклонение, а равно нарушение или невыполнение условий Соглашения, влекут ответственность, установленную законами Республики Казахстан.

Казахстанский отраслевой профессиональный союз работников образования и науки

ИЗДАТЕЛЬСКИЕ ПРОЕКТЫ

Признание, проверенное качеством

Информационно-методический журнал «Педагогический диалог» NIS получил серебро в номинации «Наука и инновации» на Eurasian Book Fair-2022.

Сауле АХМЕТБЕКОВА, Центр педагогического мастерства NIS, кандидат педагогических наук

Коротко о книжной выставке-ярмарке

Книжная выставка – это всегда интересно, это открытие нового и неожиданного. С 20 по 24 апреля 2022 года в городе Нур-Султане в выставочном зале ЭКСПО прошла V Евразийская Международная книжная выставка-ярмарка «Eurasian Book Fair» – масштабное культурно-просветительское мероприятие в евразийском пространстве, которое объединило на одной большой интеллектуальной платформе издательские, книготорговые, научно-образовательные и полиграфические компании стран Европы и Азии.

В выставке приняли участие более 80 отечественных и зарубежных издательских компаний из Казахстана, Китая, Турции, Ирана, России, Испании и др. В рамках книжной ярмарки была организована обширная деловая программа, около 50 встреч с известными и начинающими авторами, презентации литературных новинок, пресс-конференции, семинары, мастер-классы.

Для 12 тысяч посетителей выставки Центр педагогического мастерства представил большой ассортимент книжной продукции – более 700 наименований методических разработок.

Высокая оценка журнала «Педагогический диалог» NIS

Впервые на международной выставке «Eurasian Book Fair-2022» были представлены издательские проекты Центра педагогического мастерства NIS.

По решению международного жюри в конкурсе «Лучшая книга года» журнал «Педагогический диалог» NIS завоевал сразу две награды. В номинации «Наука и инновации» дипломом II степени был награждён тематический выпуск журнала по теме «Ценности и культура школы», посвящённый 180-летию со дня рождения Ы.Алтынсарина.

В номинации «Лучшая учебная книга» дипломом III степени был отмечен журнал «Педагогический диалог» NIS как лучшее педагогическое издание для профессионального развития педагогов.

История успешного журнала

Первый номер журнала «Педагогический диалог» NIS вышел в свет в 2012 году как информационно-методическое издание для работников образования. Официально зарегистрирован в Комитете информации и архивов Министерства культуры и информации Республики Казахстан, а также в Международном центре по регистрации сериальных изданий ISSN (ЮНЕСКО, г. Париж, Франция).

Важно отметить, что журнал издаётся на казахском, русском, английском языках, печатаются оригинальные статьи, содержащие результаты прикладных и экспериментальных исследований.

Главной целью журнала является освещение наиболее актуальных проблем и перспектив развития школьного образования, современной практики преподавания и обучения, предоставление педагогам возможности публиковать результаты исследования собственных практик. Сегодня это одно из востребованных и авторитетных педагогических изданий в стране, которое является мостом между наукой и педагогической практикой. На страницах журнала регулярно рассматриваются современные подходы и концепции развития мировых систем образования, а также лучший отечественный и зарубежный опыт работы детских дошкольных учреждений,

общеобразовательных школ, колледжей и вузов.

За десять лет журнал стал платформой для формирования научного мировоззрения педагогов и популяризации инновационного педагогического опыта и исследовательских проектов в области педагогики, психологии, менеджмента и андрагогики. Каждый номер объединяет публикации по определённой тематике. На сегодняшний день 40 выпусков журнала получили широкое распространение среди педагогической общественности. Высокий интерес вызвали публикации, посвящённые новым подходам в преподавании и обучении, управлению школой и лидерству, исследованию школьной практики, благополучию школьников, развитию функциональной и цифровой грамотности, инклюзивному образованию и др.

С целью методической поддержки и профессионального развития учителей и руководителей школ были подготовлены следующие номера журнала: «Учитель нашего времени», «Учителя, меняющие мир школы», «Цифровое образование», «Дистанционное образование», «Критическое мышление», «Школа нового поколения», «Дошкола нужна школе», «Высокое качество и лидерство в образовании», «Оценивание для обучения и оценивание обучения», «Эффективное планирование», «Навыки XXI века: как получить их в школе?», «Функциональная грамотность», «Территория благополучия школьника», «Ценности и культура школы», «Эмоциональный интеллект», «Исследование в действии», «Образовательная политика, практика и исследования» и т.д.

За время существования журнал представил более 600 публикаций, уникальный контент которых ориентирован на представление результатов фундаментальных и прикладных исследований, новейших педагогических проектов и аналитических обзоров. Активно продвигая публикации в международное научно-информационное пространство, издание следует современным тенденциям педагогической науки.

Ежегодно границы профессионального сотрудничества расширяются. На сегодняшний день в журнале опубликованы статьи учёных и международных экспертов образования более 50 стран мира, в том числе из Великобритании, США, Канады, Сингапура, Финляндии, Гонконга, Индии, Египта, Эстонии, Японии, России, Новой Зеландии, Кыргызстана, Франции, Швеции и др.

«Педагогический диалог» предоставляет своим читателям профессиональную точку зрения о тенденциях образования, о новых подходах к развитию школьных систем известных учёных-практиков и экспертов образования, таких как Андреас Шляйхер, специальный советник Генерального секретаря по вопросам образовательной политики ОЭСР (Франция), Питер Дадли, Ph.D., профессор Факультета образования Кембриджского университета (Великобритания), Дэвид Марш, Ph.D., директор по инновациям и внешним связям EduCluster Finland (Финляндия), Говард Янгс, Ph.D., профессор Оклендского технологического университета (Новая Зеландия), Говард Эрл Гарднер, Ph.D., профессор Гарвардского университета (США), Тецуо Курамото, профессор университета образования Айчи (Япония), Тео Вуббельс, почётный профессор образования Утрехтского университета (Нидерланды) и др.

По мнению одного из авторов статей, доктора Ph.D., профессора Университета образования в Гонконге Эллен Юфенг Чан, «Педагогический диалог» – это международный журнал учителей, от учителей и для учителей, создающий учебное сообщество для педагогов из разных стран, включая передовых преподавателей педагогического образования, учёных-практиков. Журнал предоставляет нам всем значимую платформу для обмена опытом, обсуждения и взаимообучения. Мне нравится читать, писать для «Педагогического диалога» и учиться вместе с ним. Журнал расширил мой кругозор, открыв множество перспектив и полезных взглядов на самые разные вопросы образования. Искренне благодарен создателям журнала за все усилия по оказанию столь значительного влияния и вклада в дальнейшее развитие мирового образования».

Саймон Браунхилл, профессор Бристольского университета, отмечает, что «Педагогический диалог» сочетает устоявшиеся и современные теоретические взгляды с инновационной и увлекательной практикой для поддержки педагогов и учащихся в контексте казахстанского образования. Журнал, в котором представлен широкий спектр профессиональных взглядов авторов со всего мира, помогает читателю сделать то, что не удаётся многим профессиональным изданиям: вдохновлять, держать в курсе последних новостей в сфере образования, поддерживать, создавать и отражать педагогический опыт. Безмерно горжусь своим вкладом в журнал и ценю содержательный и глубокий контент каждого выпуска».

В настоящее время образовательный контент журнала даёт каждому читателю возможность знакомиться с современными теориями и подходами в образовании, применять новые идеи и подходы для улучшения собственной практики преподавания, создавать благоприятную среду обучения на основе развития у своих учеников навыков и ценностей 21 века, изучать исследовательские проекты.

В заключение хочется отметить, что достижения Центра педагогического мастерства NIS в рамках международной выставки «Eurasian Book Fair-2022» дали новый импульс для совершенствования научно-методического уровня журнала.

10 лет вместе с учителями. Цели стоят большие, но благодаря искренней заинтересованности в качественном образовании, творческой активности и безусловному таланту авторов достижение журнала не вызывает сомнений.

Уважаемые читатели, рады сообщить, что с июня 2022 года каждый желающий может оформить подписку на наш журнал «Педагогический диалог» (индекс: 76195). Ищите новые знания вместе с нами!

ТиПО

ГТК: кузница горнотехнических кадров

Горнотехнический колледж – одно из ведущих образовательных учреждений г. Степногорска, готовящее высококвалифицированных специалистов для горнодобывающей и энергетической промышленности Акмолинской области, востребованных на рынке труда, владеющих общими профессиональными компетенциями, способных к генерации новых прогрессивных идей и их реализации в целях роста экономического состояния общества, региона, государства в целом.

Елена ТАРАСОВА, директор Горнотехнического колледжа г. Степногорска, Акмолинская область

30 лет на рынке образовательных услуг

Горнотехнический колледж оказывает услуги в сфере технического, профессионального, послесреднего образования, осуществляя подготовку специалистов с образованием на базе 9 и 11 классов средней школы. По окончании обучения выпускнику выдается диплом государственного образца. Используя лучшие традиции ТиПО в сочетании с актуальными тенденциями, колледж 30 лет выпускает востребованные кадры по специальностям:

– маркшейдерское дело;
– обогащение полезных ископаемых (рудообогащение);
– открытая разработка месторождений полезных ископаемых;
– подземная разработка месторождений полезных ископаемых;
– теплоэнергетические установки тепловых электрических станций;
– техническое обслуживание, ремонт и эксплуатация электромеханического оборудования (по видам и отраслям);
– электроснабжение (по отраслям);
– техническое обслуживание, ремонт и эксплуатация;
– программное обеспечение (по видам);
– системы информационной безопасности;
– правоведение.

Названия менялись, а задачи нет

Успехи настоящего мы строим на прочном фундаменте прошлого. Наша история началась в 1992 году, когда решениями глав Степногорской городской администрации и Акмолинской областной администрации был создан Степногорский колледж для того, чтобы обеспечить специалистов средней квалификации предприятия и организации г. Степногорска и других регионов. С того момента колледж претерпел немало преобразований, что впрочем не повлияло на его цели и задачи.

Образовательное учреждение несколько раз меняло статус: Степногорский региональный колледж, ГУ «Степногорский гуманитарно-технический колледж», ГККП «Степногорский гуманитарно-технический колледж», ГККП «Гуманитарно-технический колледж г. Степногорска» и, наконец, государственное коммунальное казенное предприятие «Горнотехнический колледж, город Степногорск» при управлении образования Акмолинской области, что было вызвано необходимостью в обеспечении горнодобывающей отрасли Акмолинской области рабочими и специалистами с конкурентоспособными навыками и достаточным потенциалом.

В создании колледжа в 1992 году главную роль в его организации и развитии сыграли такие руководители, как Марат Советович Койшибаев, глава городской администрации, Тамара Павловна Досанова, кандидат педагогических наук, которая в 1992 году была назначена директором колледжа, и другие.

Тамара Досанова, руководившая колледжем с 1992 по 2015 годы, за время своей административно-педагогической деятельности внесла неоценимый вклад в развитие и становление учебного заведения, заложила основы колледжа.

В 2016 году возглавить колледж доверили мне, учитывая мой опыт в педагогической и административной работе. С помощью слаженного и профессионального коллектива нам удалось привнести в деятельность колледжа новые традиции, которых мы придерживаемся и по сей день, стараясь, конечно же, поспевать за современными тенденциями.

«Жас маман»: готовим профессионалов

Основная задача колледжа состоит в качественной теоретической и практической подготовке специалистов, быстро осваивающихся на рабочем месте, что так необходимо нашим работодателям.

Горнотехнический колледж – современное, гибкое, инновационное учебное заведение, оснащенное цифровым инновационным оборудованием по горным и энергетическим специальностям. Очень важно, когда студенты имеют возможность практиковаться, имея в руках то оборудование, на котором работают профессионалы в отрасли по соответствующей специальности, а еще лучше, если это самые актуальные технические новинки.

Идти в ногу со временем с быстро меняющимся оборудованием и требованиями работодателей – наша главная задача, поэтому участие в проекте «Жас маман» было определено и жизненно необходимо.

Дооснащение современным оборудованием имеющихся лабораторий было согласовано с работодателями, нашими социальными партнерами.

Так, лаборатория маркшейдерского дела пополнилась: электронным тахеометром Trimble S7, геодезическим квадрокоптером DJI Phantom 4 PRO V2.0 L1L2 Geobox ForaPPK, лазерным сканером Trimble X7, что качественно улучшило имеющуюся линейку цифрового маркшейдерского оборудования; беспилотным летательным аппаратом Delair UX11 – это самые актуальные технические новинки в отрасли, которые позволяют выполнять высокоточную аэрофотосъемку в горнодобывающей отрасли; 15 современными ноутбуками, которые позволяют одновременно подгруппе студентов оттачивать умение работать в программном обеспечение «Micromine» для горнодобывающей отрасли, что сегодня является обязательным требованием даже для квалификации «рабочий» на маркшейдерских работах.

Новое оборудование в лаборатории обогащения полезных ископаемых: автоматизированный стенд имитации процесса флотации, который наглядно демонстрирует управление технологическим процессом флотации; лабораторный фильтр-пресс для фильтрации катодного осадка; автоматизированный стенд имитации гидроциклона, при помощи которого возможно провести испытания классификации (разделения) по крупности и обезвоживания минеральных частиц, а также очистки воды от твердых включений, позволило полностью смоделировать производственный цикл. Студенты, будущие техники-технологи, получили возможность изучить сложный процесс обогащения в условиях современной лаборатории и прийти на предприятие более подготовленным к реальным производственным условиям, что сегодня отвечает запросу работодателя.

Лаборатория теплоэнергетических установок тепловых электрических станций благодаря участию в проекте оснащена 7 учебными лабораторными стендами, которые позволяют проводить имитацию парового котла для демонстрации принципа работы и поведения реакции цепочки безопасности в соответствии с законодательными предписаниями; исследовать термодинамические процессы; изучать и анализировать закрытую отопительную систему. Три виртуальных стенда «Тренажер обходчика котельного оборудования ТЭЦ», «Ремонт и диагностика теплотехнического оборудования», «Тренажер обходчика турбинного оборудования ТЭЦ» моделируют реальный производственный процесс и позволяют лучше подготовить студентов к качественному прохождению производственной практики.

В тандеме с работодателями

Социальное партнерство в любой из сфер жизни основано на добровольном и взаимовыгодном сотрудничестве, направленном на достижение его участниками общих социальных целей. В настоящее время социальное партнерство получило широкое распространение в сфере профессионального образования, так как нацелено на подготовку высококомпетентных специалистов, отвечающих требованиям работодателей.

Социальные партнеры в тесном взаимодействии с преподавателями специальных дисциплин колледжа выстраивают дальнейший вектор развития центра компетенций.

Сегодня с нами сотрудничают на постоянной основе такие предприятия, как АК «АлтанАлмас», ТОО «Оркен», ТОО «Степногорская ТЭЦ».

Ежегодно колледж организовывает повышение квалификации и организацию стажировок на предприятии для преподавателей и мастеров производственного обучения.

Обучение на современном цифровом оборудовании сократит путь нашему выпускнику к востребованному квалифицированному специалисту.

Нужны «технари»

Как отметил Касым-Жомарт Токаев, необходимо сменить приоритет от гуманитарного образования в пользу технического. Реализация установки Президента в жизнь будет способствовать ускоренному развитию производства, повышению спроса на технологии производства, росту рабочих мест, повышению спроса на развитие науки, развитие человеческого потенциала, росте ее конкурентоспособности. Нам предстоит взрастить новое поколение инженеров, промышленников.

Долгосрочное сотрудничество колледжа с предприятиями «Казахалтын» началось в 2010 году с подписания меморандума о взаимопонимании и стратегическом сотрудничестве между акиматом Акмолинской области и АО «ГМК «Казахалтын» в целях эффективной реализации образовательных программ колледжа. В настоящее время с приходом компании «АлтынАлмас» на горнодобывающие предприятия региона наше взаимодействие с соцпартнером стало набирать обороты. Знакомство компании с материально-технической базой колледжа, с программным учебно-методическим обеспечением, а также встречи и общение производственников с ИПР колледжа, выезды наших педагогов на объекты «АлтынАлмас» на рудники и фабрики в Актогай, Акбакай убедили социального партнера в перспективе долгосрочного сотрудничества. В сентябре 2021 года подписан меморандум о стратегическом сотрудничестве, цель которого – оказание содействия развитию системы технического и профессионального образования.

Дуальное обучение: выгодно и студентам, и предприятиям

Подготовка кадров по дуальной системе обучения основана на совместной разработке учебных программ по специальным дисциплинам преподавателями колледжа и ведущими специалистами предприятий социальных партнеров. Сегодня уже аксиома, что дуальное обучение создает высокую мотивацию студентов в получении знаний и приобретении навыков в период производственной практики и легче адаптирует к производственным условиям.

В текущем учебном году заключено 72 договора по дуальному обучению. Заинтересованность предприятий в дуальном обучении возрастает, ежегодно увеличивается количество предприятий, участвующих в дуальном обучении. В текущем году уже 21 предприятие региона является базой практик для наших студентов, обеспеченность местами практики – 100%. Процент качества прохождения профессиональной практики на уровне 80% ежегодно.

Социальное партнёрство – это когда оба партнера несут ответственность за конечный результат своей работы. Один из способов заинтересовать студентов в качественном прохождении практики – организовать оплачиваемую работодателем практику.

В целом, показатели трудоустройства на протяжении последних лет на уровне 80%. В колледже создан банк-резюме выпускников, и на постоянной основе ведется работа с кадровыми службами всех предприятий региона.

Сотрудничество с высокотехнологичными промышленными предприятиями диктует необходимость педагогу идти в ногу или чуть впереди современного технологического процесса в горной и энергетической отрасли и в целом способствует формированию профессиональных компетенций преподавателя и подготовке конкурентоспособных специалистов.

Вся деятельность колледжа от учебно-воспитательной, до учебно-производственной пронизана участием ведущих специалистов, инженерно-технических работников, руководителей подразделений предприятий социальных партнеров. Представители с производства приглашаются на мероприятия воспитательного характера в качестве членов жюри и гостей, участвуют в качестве председателей и членов комиссии на итоговой аттестации в составе квалификационной комиссии, привлекаются к руководству и рецензированию дипломных проектов, входят в состав педагогического, попечительского советов, в рамках встреч с которыми обсуждаются разные вопросы как учебного процесса, так и организации всевозможных мероприятий.

На базе колледжа создан Центр компетенций для подготовки специалистов по международным стандартам WorldSkills в сфере горной и энергетической отраслей.

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ТӘРБИЕ

Баянды болашақтың кепілі

2018 жылы балаларымызға есігін айқара ашқан біздің мектепке дейінгі білім және тәрбие беру орталығындағы барлық топтар балалардың жас ерекшеліктеріне сай безендірілген заманауи жабдықтармен жабдықталған. Балалардың шығармашылығы мен демалысы үшін білім беру мекемесінде музыка залы, гало-камера – тұз шахтасы, ойын алаңдары, «Толағай» спорт залы, «Жеті ойын», «Жеті өнер», «Ас студиялары» ойын бөлмелері, Жасыл зертхана, тіл орталығы, логопедиялық кабинет, бейнелеу өнері, хореография, шахмат, құм терапиясы, бейнелеу өнері, шахмат, робототехника студиясы.

Балабақшада әр бала өзін жайлы және еркін сезінетін балалар үшін орынға айналуға тырысады, олар жайлы атмосферамен қоршалған, осы мақсатта әр топта табиғаттың оазистері безендірілген. Балабақша миссиясы: «Балалардың сенімін бағалап, баланың мүмкіндігіне сену!». Балабақша гуманистік педагогика мен экологиялық білімге, этнопедагогикаға және «Реджо» педагогикасына негізделген инновациялық технологиялар мен жұмыстың озық түрлерін қолданады. Экологиялық сауаттылықты қалыптастыру, экологиялық білім беру мен тәрбиелеу мақсатында 2019 жылы біздің балабақшамызда гуманды педагогика және балаларға экологиялық білім беру туралы білімдерін тереңдетуге мүмкіндік туды, осыған байланысты біздің балабақшада алынған білімді практикада қолдануға арналған ұзақ мерзімді жоба жасалды.

Жобалық іс-шараларды жүзеге асыру үшін педагогтер әдістемелік материалдарды таңдап, экологиялық мәдениеттің тасымалдаушысы болып табылатын, баланың табиғат объектілерімен тікелей байланысын және онымен «тірі» қарым-қатынасты қамтамасыз ететін әртүрлі экологиялық дамушы ортаны құрды. Бұл жобаның біздің балабақша үшін өзектілігі мектеп жасына дейінгі кезеңде баланың қабылдауында, ойлауында, есте сақтауында және басқа да психикалық процестерге ғана емес, сонымен қатар қоршаған әлемде олардың мінез-құлқын ұйымдастыра білуге де жоғары талаптар қоя отырып, баланың іс-әрекетінің өзгеруі мен дүниені тұтастай қабылдаудың негізі қалыптастырылды. 2019-2020 оқу жылында Нұр-Сұлтан қаласындағы Білім беруді модернизациялау орталығымен бірге «Балаларға ізгіліктік педагогика және экологиялық білім беру» бағыты бойынша кластер ұйымдастырылды.

Мақсаты: қаланың мектепке дейінгі білім беру мекемелеріндегі сапаны ең жақсы көрсеткіштерге сәйкестендіру болды. 2019 жылдың 30 тамызда «Көрме» залы орталығында, Нұр-Сұлтан қаласы педагогтерінің тамыз конференциясы аясында астаналық білім көрмесі өтті. Көрме залында ұйымдастырушылар «Lesson study», «Критерийлерді бағалау», «Кәсіптік оқыту», «Инклюзивті білім беру», «Экологиялық білім» білім беру технология аймақтарын құрды. «Экологиялық білім беру» аймағында экологиялық білім беру, адамның қоршаған орта туралы саналы түсінігін қалыптастыру және табиғатты құрметтеу және саламатты өмір салтының нормаларын сақтау қажеттілігіне деген сенімділік туралы жобалар ұсынылды.

Осы көрме аясында біздің Алмалы тобының бүлдіршіндері өз денсаулығыңызға ұқыпты қарау керек екендігі туралы «Ненің зиянды және пайдалы» тақырыбында дұрыс тамақтану шеберлік сағаттарын көрсетті. Сау тамақтану – кез келген адам саналы түрде денсаулыққа зиянды тағамдарды өз қолданысынан шығаруға тырысу қажеттілігі жайында балабақшамыздың тәрбиеленушілері – кішкентай тілшілер сұхбат алып, экосақшылар ойындар ойнатты. 2019 жылдың 4 қыркүйегінде балабақша ұжымы әлеуметтік маңызды бастамаларды дамыту қорының қолдауымен, Нұр-Сұлтан қаласының білім беруді жаңғырту орталығымен бірлесіп, «Бақыт керуені» қалалық байқауын ұйымдастырды.

Байқаудың мақсаты – гуманды педагогика мен балаларды экологиялық тәрбиелеудің негізгі идеяларын дамыту болды. Байқаудың негізгі міндеттері: мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеуде эко-адамзаттың ұлттық негіздерін қалпына келтіруге көмектесу; қоғамдық санада заманауи эко-гуманды педагогтің идеалын қалыптастыру болатын. Жоғары кәсіби деңгейде ұйымдастырылған және өткізілген «Бақыт керуені» фестивалі барысында «Қазақстан мұғалімі» Ұлттық сыйлығының финалисті және «Бейбітшілік мұғалімі» жаһандық сыйлығына үміткер Гюль Муаммердің жұмысын тамашалау ұсынылып, Нұр-Сұлтан қаласының мектепке дейінгі мекемелерінің педагогтерінің зор қошеметі мен құрметіне бөленді.

Балабақшамыздың ата-аналары да балаларды әлеуметтік маңызды мәселелерге қатыстыру арқылы шығармашылық жұмыстар жасау мақсатында эко-сөмкелер жасау бойынша шеберлік сыныбын өткізді: үйде ата-аналар экологиялық таза табиғи материалдардан сөмкелер мен дорбалар тігеді, балалар сөмкелерді безендіріп, бояумен айналысты. Балаларымыз нәтижесінде дайын болған эко-сөмкелеріне балабақша баубақшасынан жиналған көкөністерді салып Қарттар күні мерекесіне ақсақалдар мен ақ жаулықты әжелерге сыйға тартты. Сонымен қатар, біздің ата-аналарымыз бен педагогтеріміз Нұр-Сұлтан қаласында ұйымдастырылатын экологиялық шараларға қатысып, көктем-жаз мезгілінде қаланы көгалдандыру ісінің белсендісі болды, «Экологиялық сағат» акциясы аясында қала тұрғындарының сүйікті орны Ботаникалық бақты аумақты тазартуға және гүл отырғызуға да көмектесті.

Педагогтеріміз ата-аналармен тығыз байланыста бола отырып, жұмыстың заманауи формалары мен әдістерін қолданады, оларды қызықтыруға тырысады, әсіресе «жас» ата-аналарға бос уақытты қалай тиімді , әрі қызықты өткізуге кеңестерін беріп, бағыттап отырады. Осы арқылы олар жас отбасыларға моральдық-психологиялық көмек көрсетеді. Жас ата-аналар барлық жағымсыз ақпараттар ағынымен қалай күресуге болатындығын, үйдегі тұрмыстық қалдықтарды қалай жинау керектігін, сол арқылы әлемдегі қоршаған ортаны жақсартуға көмектесетінін басшылыққа алады. Жоспар бойынша барлық топтарда ата-аналар үнемі экологиялық білім беру бойынша шеберлік сыныптарын өткізеді. Шеберлік сыныптарында ата-аналар өздерінің бай өмірлік тәжірибелерін біздің тәрбиеленушілерімізге береді.

Шеберліктің ауысуы «қолдан қолға», «мен сияқты жаса, менімен жаса» қағидасы бойынша жүргізіледі. Өткізілген барлық мастер-класстардың принципі: «Мен мұны қалай жасау керектігін білемін, және мен сізге үйретемін». Шеберлік сыныбында ата-аналар жаттығуға, топтардағы балаларымен үздіксіз байланысқа түсуге мүмкіндік алды. Космонавтика күніне орай «Алатау» ересек орыс және «Шымбұлақ» ортаңғы қазақ топтарында экологиялық тақырыпта, «Жетісу» ересек қазақ тобында адамзат тақырыбында өте қызықты мастер-кластар өтті. Шеберлік сыныптарындағы ата-аналардың барлық тапсырмалары мен әрекеттері балалар өздерін жасампаз ретінде көрсете алатын атмосфераны құруға бағытталған. Шеберлік сыныптарында ашықтық, қайырымдылық және бірлескен шығармашылық атмосферасы болды.

Жыл бойына ересек және мектепалды топтарының балалары «Жасыл зертханаларда» жұмыс істейді. Ең қызықты сәттер – балалар өздерінің «жұмыстарына» құлшыныспен кірісіп, өсімдіктер туралы бақылауларымен бөліскен кездерін айтуға болады. Тамшылатып суару әдісімен балалардың өздері «Жасыл зертханада» өсірген салат жапырақтарынан – салат жасаған сәттері тіпті ерекше. Жасыл зертханаға бару кезінде «Алмалы» мектепалды орыс тобының балалары өсімдіктер әлеміне үлкен қызығушылықтарын танытты. Күн сайын «Жасыл зертхананы» аралап, өсімдіктерді бақылай отырып, балалар өсімдіктің тіршілігі жылудың, жарықтың және жақсы топырақтың болуына байланысты екенін түсінді, олар сау және мықты өсімдікті «әлсіз, емдеуді» қажет ететін өсімдіктерден ажыратуды үйренді.

Зерттеу нәтижесінде өсімдіктердің жай-күйін түсінуді ұғынып қана қоймай, біздің балалар әр гүлге, әр өскінге жанашырлықпен қарап, оларды күтуге үйренеді. Балалардың өсімдіктерді күтуге арналған «Жасыл зертхана» жобасына қатысуы, ең алдымен, берілген тапсырманы орындау үшін жауапкершілікке, нақты нәтижеге жетуге ұмтылыс, талаптану сияқты қасиеттердің дамуын көрсетті. Ересек топтың балалары өздерінің жұмыс тәжірибелерін естияр балаларға бере отырып, өсімдіктерге күтім жасау бойынша алғашқы «Шеберлік сыныбын» өткізді және «Маған қалай көрсет – мен мен де солай жасаймын» қағидасы бойынша өсімдіктерге деген құрмет пен сүйіспеншілікерін көрсетті. Балабақшадағы көкөніс бағы мектеп жасына дейінгі балаларды табиғатпен және оның маусымдық құбылыстарымен таныстыру үшін қажет.

Біздің кішкентай бүлдіршіндерімізде жаздағы бақша жұмысына да атсалысты. Педагогикалық процестің қатысушысы ретінде ата-аналардың позициясын белсендіру үшін біздің балаларымыздың ата-аналары бау-бақша жұмыстарына тартылды. Бау-бақша туралы негізгі түсініктер беру және балалардың экологиялық идеяларының қалыптасуына әсер ету мақсатында топ көкөністердің пайдалы қасиеттері, сонымен қатар олардың қай жерде және қалай өсетіндігі, тұқымды қалай отырғызу керек және көшет жемісі қалай пайда болады, оларды қалай күту керек сияқты алдын ала жұмыстар жүргізілді. Жұмыс жүргізу барысында, балаларымыз өте көтеріңкі көңіл – күйде қызығушылықпен үйреніп, жұмыс істегендігін, құдды бір бағбан болып туылғандай іс-әрекеттерін көріп, көз қуанып, көңіл сүйсінді.

Сонымен қатар, балалар мен ата-аналар және педагогтар «Үштік одағы» клубының жұмыс нәтижесінде қатты тұрмыстық қалдықтарды бөлек жинау негіздері бойынша жұмысты ұйымдастыру, жасыл көлікті насихаттау, ресурстарды (энергия, су және тағы да басқа) үнемдеу, оларды ұтымды тұтыну, білім беру үдерісіне төмен көміртекті даму стратегиясының компоненттерін енгізу, балалар мен ата-аналарды көпшілік алдында өткізуге ынталандыру біздің балабақшадағы ақпараттық компания «Эколятадошколята» платформасын құрды. Біздің кішкентай «Эко-балақайлар» жұмыстары бұқаралық ақпарат құралдарында жарияланады, олар ресурстарды тиімді және консервативті тұтыну мүмкіндіктерін көрседі (энергия, су, қатты қалдықтарды бөлек жинау, баламалы энергия көздері, «жасыл» технологиялар), қалада өткізілетін акцияларға қатысады: «V-қайта өңдеу», «Сарыға лақтыру», «Эко-сағат», «ЭкоАсар», «MyEcoSchool.kz» бірыңғай ақпараттық парағын пайдаланып «Менің эко-балабақшам» байқауына белсенді қатысып, жеңімпаздардың бірі болды.

Осылайша мектеп жасына дейінгі балалардың және «Эко-балақайлар» қатысушыларының бойында тұтыну ресурстарын азайту, көміртегі ізін есептеу, жарнамалық акцияларға және басқа да әлеуметтік маңызы бар іс-шараларға қатысу мәселелерін біріктіруді қамтып жүргізіліп жатқан іс-шаралар «Экологиялық әдеттерді» қалыптастырады. Өсімдіктерді топырақсыз өсірудің бұл әдістері балалар үшін танымдарын артырар тың дүние, «эколяттар» өсімдіктерді гидропоникалық әдіспен өсіргенде тамырлармен топырақта емес, ылғалды ауа ортасында қоректенетінін, оларды қатты топырақта өсетін «ыдыстағы» өсімдіктермен қалай салыстыратынын байқайды.

Ал «Аквапоника» әдісімен жүргізілген тәжірибелер «Эко-балақайлар» үшін одан да қызықты, мұнда жаңа технология өсімдік өсіруден басқа, балықты дамытады, өйткені ол екі прогрессивті технологияны біріктіреді: «аквамәдениет», бұл балық өсіруді ұйымдастырылған жүйеде және «гидропоника», бұл өсімдіктерді ауада өсіру әдісімен айналысады. Сонымен қатар, мектепке дейінгі мекемедегі балаларға экологиялық тәрбие беру негізіне бағытталған тәрбие жүйесін зерттеу, бағдарламаларға, ғылыми-теориялық, практикалық конференциялар мен семинар мазмұнына талдау жасау, бұл салада біраз жұмыстар жасалып жатқанын дәлелдейді. Адамзаттың басты міндеті табиғи қуат көздерін орнымен пайдалану, табиғат әсемдігін сақтау, қоршаған ортамен үйлесімді өмір сүру, мейірімділік нұрын шашу екенін ұмытпайтындай экологиялық тәрбие беру – болашақ кепілі.

№95 «Алматы» балабақшасының ұжымы, Нұр-Сұлтан қаласы

► ҚЫЗЫЛОРДА ОБЛЫСЫ

Баланың кешенді дамуының маңызы

Қызылорда қаласында «Баланың кешенді дамуы: шығармашылық әлеуетін ашу» тақырыбында музыка, көркем еңбек пәндері мұғалімдерінің және көркем-эстетикалық бағыттағы қосымша білім беру ұйымдары педагогтерінің съезі ұйымдастырылды, – деп хабарлайды осы облыстағы білім басқармасының баспасөз қызметі.

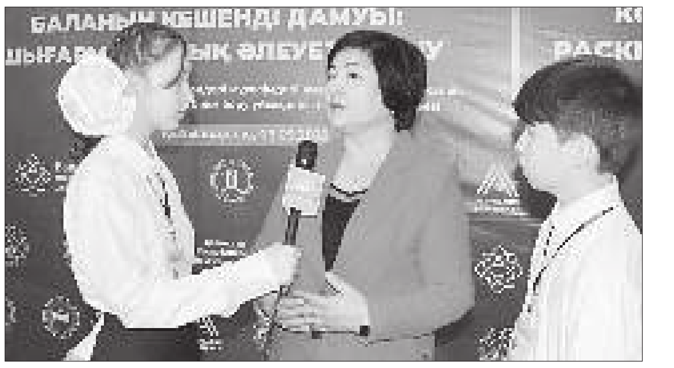

Ы.Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының ұйымдастыруымен өткен съезге Білім және ғылым бірінші вице-министрі Шолпан Каринова мен еліміздің барлық аймақтарынан келген 350-ден астам музыка, көркем еңбек пәндерінің мұғалімдері, әдіскерлер, министрліктің өкілдері, жоғары оқу орындары және педагогикалық колледж оқытушылары, біліктілікті арттыру институтының мамандары қатысты.

Жиынды облыстық білім басқармасының басшысы Ақзира Қасымова жүргізіп, ҚР Білім және ғылым бірінші вице-министрі Шолпан Каринова, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті профессоры, педагогика ғылымдарының докторы Сайраш Жиенбаева, Нұр-Сұлтан қаласының Қ.Сәтпаев атындағы №61 орта мектебінің көркем еңбек пәнінің мұғалімі, педагог-шебер Мұхаметқан Ахметжанов, Алматы қаласындағы Б.Атыханұлы атындағы №36 гимназияның музыка пәнінің мұғалімі, педагог-зерттеуші Медет Қасымбаев және Алматы облысы, Жамбыл ауданындағы «Ұзынағаш ауылындағы өнер мектебінің» директоры Жанар Ермекбаева музыкалық және көркем еңбек пәндерінің білім беруі бойынша баяндама жасады.

Басқосу барысында педагогтер музыка, көркем еңбек пәндерін мектепте оқытудың өзекті мәселелерін және өнер мен мәдениетті насихаттау арқылы қоғамдық сананы рухани тұрғыдан жаңғырту мәселелерін қозғап, өз ұсыныс-пікірлерін білдірді. Шолпан Таңатқызы музыкалық және көркем еңбек бойынша білім беру тұжырымдамасын қайта қарап, сондай-ақ оқу бағдарламаларының мазмұны оқушыларды ынталандырып, олардың пәнге деген қызығушылығын арттыруы тиіс екенін айрықша атап айтты. Съезд қорытындысы бойынша білікті музыка және көркем еңбек пәнінің мұғалімдері мен қосымша білім беру ұйымдары педагогтерінің ұсынысына сәйкес жаңадан тұжырымдама жасалынып, түрлі деңгейдегі шаралар мен олимпиадалар ұйымдастырылатын болды.

► ТҮРКІСТАН ОБЛЫСЫ

45 домбыра сыйға тартты

Түлкібас ауданына қарасты Ұрбұлақ мектебінің домбыра үйірмесі 45 дана жаңа ұлттық аспаппен толықты. Жергілікті жұртшылықтың қолдауымен тұрақты дәстүрге айналған «Мектебіңе домбыра сыйла» акциясы биылғы жылы да жоғары деңгейде ұйымдастырылған болатын, – деп хабарлайды Түркістан облыстық адами әлеуетті дамыту басқармасының баспасөз қызметі.

Балалар жылына арналған игі шараға аудан әкімінің орынбасары Марат Жанесен, мәслихат депутаттары, аудандық адами әлеуетті дамыту бөлімінің басшысы Ержан Қадырбек және «Мектебіңе домбыра сыйла» акциясының алғаш бастаушысы, ұйымдастырушы белсенді педагог Ақмарал Бурлибаева, округ әкімі мен осы мектепті 30 бен 50 жыл аралығында бітіріп кеткен түлектері және мектеп директорлары қатыстып, мектепке 45 дана жаңа домбыраны сыйға тартты.

Аудан әкімінің орынбасары Марат Сүгірәліұлы және іс-шара қонақтары құттықтау сөз сөйлеп, өскелең ұрпақ үшін шараның маңыздылығын айрықша атап айтты. Басқосу барысында мектеп жанынан құрылған домбыра, би, ән үйірмелерінің тәлімгерлері келген қонақтарға концерттік бағдарламасын ұсынып, көтеріңкі көңіл-күй сыйлады. Ұлт келешегі үшін тәрбиелік маңызы зор акцияға қатысқан кеш қонақтары жоғары деңгейде ұйымдастырылған шараға оң бағаларын беріп, Ұрбұлақ мектебінің директоры Алмас Төлепбергенов игі шараны эстафета ретінде Тұрар Рысқұлов мектебіне табыстады.

Бұл акция ҚР Парламенті Мәжілісінің депутаты Дархан Мыңбайдың ұсынысымен бастау алған еді. Ауданға келген сапарында ұстаздармен кездескен халық қалаулысы ұлттық аспапты ұлықтау жөнінде ой тастайды. Идеяны құп көрген Састөбе ауылының А.Макаренко атындағы мектебінің түлектері акцияға алғашқы қатарда бірлесе үн қосып, білім алған алтын ұя мектептеріне 15 домбыра тарту еткен болатын.

► ЖАМБЫЛ ОБЛЫСЫ

Дизайнерлер мен сәнгерлердің байқауы

Тараз қаласында әлемдік сән индустриясында өзін танытып үлгерген «Aspara fashion week» халықаралық сән апталығы алаңында «Неофольклор» стиліндегі дизайнерлер мен сәнгерлердің екінші ұлттық байқауы ұйымдастырылды, – деп хабарлайды Жамбыл облыстық білім басқармасының баспасөз қызметі.

Басты мақсат: «Aspara fashion week» халықаралық сән апталығы алаңының қызметі жас дизайнерлерді қолдауға, отандық сән индустриясын жандандыруға және дамытуға, сән әлемінде халықаралық деңгейде ынтымақтастыққа, осыған байланысты мәртебесін көтеруге бағытталған болатын. «Нео-фольклор» стиліндегі киім дизайнерлерінің екінші ұлттық байқауы қазіргі жастардың халықтық дәстүрлерді меңгеруіне және мәдениеттің ортақ қазынасына үлес қосуына ықпал етеді, сонымен қатар, этникалық костюм тек сахнада немесе сән көрсетілімдерінде ғана емес, күнделікті өмірде де киетін киім үлгісіне айналуына ықпал ету.

Айдархан Қалиев жаңашылдықтың жарқын үлгісін халыққа, тұтынушыларға көрсетіп, әлемге әйгілі етіп жүрген танымал тұлға және Тараз қаласындағы «Аспара» және бизнес колледжінің негізін қалаушы, техника ғ.к., өнертану кафедрасының доценті, Қытай киім және тоқыма өндірушілері қауымдастығының мүшесі, сексеннен астам сән және маусымдық топтамалардың авторы. Ол отандық «нео-фольклор» стилінің негізін салушы ретінде көпке танымал дизайнер. Бұл дүбірлі додаға ел аумағындағы 25 техникалық және кәсіптік білім беру ұйымынан, жеті облыс пен Нұр-Сұлтан, Алматы және Шымкент қалаларынан келген 45 үміткер бақ сынады.

► АТЫРАУ ОБЛЫСЫ

Лицей шәкірттерінің үздік үлгісі

Ларнака қаласында (Кипр) математикадан Балқан олимпиадасы аяқталды. Оған Балқан түбегінің он алты елінен 96 оқушы қатысты. Олимпиада қорытындысы бойынша Қазақстан құрама командасы екі күміс және 4 қола медаль жеңіп алды. Соның ішінде, жергілікті «Білім-Инновация» лицей-интернатының 11-сынып оқушысы Әділет Зауытхан күміс жүлдеге ие болды, – деп хабарлайды Атырау облыстық білім беру басқармасының баспасөз қызметі.

Басқа аймақтардағы сияқты республикамыз бойынша оқуға қабылданған 6 оқушының төртеуі осы облыс орталығындағы «Білім-Инновация» лицейінің шәкірттері. UNIST, яғни, Оңтүстік Кореядағы Улсан ұлттық ғылым және технология институты білім деңгейі бойынша әлемдегі ең мықты екі жүз университеттің қатарына кіреді. Азия бойынша университеттегі оқудың сапа көрсеткіші бәсекелестері арасында 21-ші орынға тұрақтаған.

Енді бұл атақты жоғары оқу орнының қабырғасында атыраулық Нұрдаулет Хаженов, Әділ Султанов, Ризабек Алпамыс, Әділет Зауытхан білім алатын болады. Дарабоз оқушылар республикалық, халықаралық олимпиада байқауларының жүлдегерлері. Айта кетелік, дүниежүзі бойынша небары 15 орынға берілген квотаның төртеуін мұнайлы өлкенің үздік түлектері жеңіп алып отыр.

► АЛМАТЫ ОБЛЫСЫ

Білім беру сапасын арттыру жайы

Аймақтағы оқу-әдістемелік орталығының бастамасымен «Білім беру сапасын арттыру және тиімді жұмыс істеудің режимі» жобасын іске асыру шеңберінде Қарасай ауданындағы Б.Қосынов атындағы орта мектебінде «Инновациялық технологиялар – заманауи мұғалімнің табыс векторы» тақырыбында арнайы ұйымдастырылды, – деп хабарлайды Алматы облыстық білім басқармасының баспасөз қызметі.

Негізгі мақсаты – заманауи білім беру технологияларын жүзеге асыруда педагогтердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға ықпал етуді көздейді. Семинар «Тәжірибе», «Жаңалық», «Талантты және шығармашыл, ынтымақтастық» алаңдарында өтті. Мектеп директорының ғылыми-әдістемелік жұмыстар жөніндегі орынбасары С.Канагатова «Оқытудағы метапәндік тәсіл-білім сапасын арттыру құралы», «Ассистенттердің көмегімен сабақ жүргізу» жобаларын таныстырды. «Жаңалық» алаңында мектеп психологы Н.Скакова, дефектолог Ж.Омарова мен А.Бакиева «Эмоция әлемі», «Сенсорлық интеграция – балаларды дамытуға тиімді әдіс» бойынша іс тәжірибелерімен бөлісті.

Диалогтық алаңда «Назарбаев Зияткерлік мектептері» дербес білім беру ұйымындағы Педагогикалық шеберлік орталығының Алматы қаласындағы тренері А.Алимов «Оқыту үдерісін жоспарлау» тақырыбына педагогтермен ой бөлісті. «Талантты және шығармашыл, ынтымақтастығы» алаңында «Шеберлер құпиясы» TEDx форматында жас мамандар мектебінің жұмысын көрсетті. Басқосуға Райымбек, Қарасай, Іле аудандарындағы орта білім беру ұйымдарының жетекшілері және мектеп директорларының орынбасарлары мен пән мұғалімдері қатысты.

Бетті дайындаған Нұрлан САБЫРБАЙТЕГІ

АЙМАҚТАР

► АКМОЛИНСКАЯ ОБЛАСТЬ

В числе лучших университетов мира

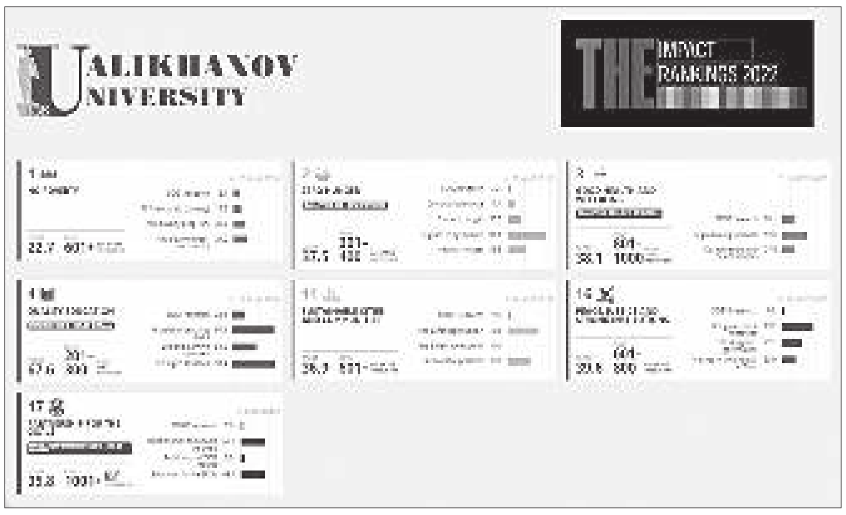

Ualikhanov University впервые вошел в число 1000+ лучших университетов мира по версии британского рейтингового агентства Times Higher Education / THE Impact Ranking 2022.

Международное рейтинговое агентство Times Higher Education опубликовало результаты рейтинга THE Impact Ranking 2022.

THE Impact Ranking – это рейтинг, публикуемый авторитетным британским рейтинговым агентством Times Higher Education и оценивающий университеты с точки зрения вовлеченности в процесс достижения глобальных целей устойчивого развития, утвержденных Генеральной Ассамблеей ООН.

Он считается одним из самых влиятельных глобальных рейтингов университетов мира. Рейтинг разработан в 2010 году Times Higher Education совместно с Thomson Reuters в рамках глобального проекта Global Institutional Profiles Project и пришел на смену популярному рейтингу QS World University Rankings. В этом году в список попало более 1500+ университетов мира.

Рейтинг Ualikhanov University по вкладу в конкретные цели в области устойчивого развития разбит на следующие категории:

ЦУР №1 – «Ликвидация нищеты» – 601+ место;

ЦУР №2 – «Ликвидация голода, обеспечение продовольственной безопасности, улучшение питания и содействие устойчивому развитию сельского хозяйства» – 301-400 место;

ЦУР №3 – «Обеспечение здорового образа жизни и содействие благополучию для всех в любом возрасте» – 801-1000 место;

ЦУР №4 – «Обеспечение качественного образования и расширение возможностей обучения для всех» – 201-300 место;

ЦУР №11 – «Обеспечение открытости, безопасности, жизнестойкости и экологической устойчивости городов и населенных пунктов» – 601+ место;

ЦУР №16 – «Содействие мирным обществам, доступ к правосудию и подотчетность» – 601–800+ место;

ЦУР №17 – «Укрепление глобального партнерства в интересах устойчивого развития» – 1001+ место.

Стоит отметить, что Ualikhanov University занял высокую позицию по категории ЦУР №4 – «Обеспечение качественного образования и расширение возможностей обучения для всех», войдя в Топ-200 лучших университетов мира по данной цели устойчивого развития.

► ВОСТОЧНО-КАЗАХСТАНСКАЯ ОБЛАСТЬ

AuezovPhotoLife: к 125-летнему юбилею Мухтара Ауэзова

Восточно-Казахстанский региональный центр новых технологий в образовании провел областной дистанционный конкурс «#AuezovPhotoLife» среди учащихся школ области.

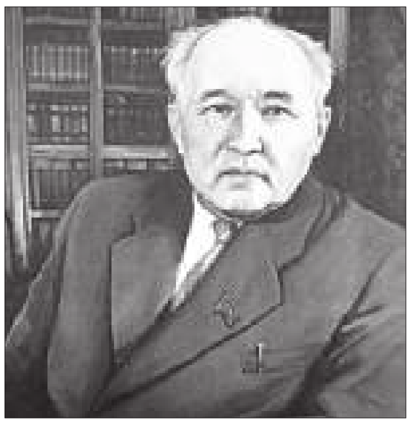

Основные цели: сформировать у подрастающего поколения комплексные знания, целостное представление о творческом наследии Мухтара Ауэзова; повышение информационно-графической культуры обучающихся; развитие креативных свойств личности; развитие интеллектуального, творческого и эстетического потенциала молодежи посредством фотоискусств; расширение информационного пространства, широкое внедрение информационных технологий в образовательный процесс. На конкурс было представлено 8 конкурсных заявок.

По результатам оценивания работ экспертной комиссией выявлены победители: 1 место – Дарын Мустафин, ученик 10 класса, КГУ «Карасуская средняя школа», Жарминский район; 2 место – Сұлтанәлі Қабдулсалям, Темірлан Қамбаров, Айкын Айтқабылов, ученики 7-8 класса, КГУ «Курчумская средняя школа №5», Курчумский район; 3 место – Ғазиза Кенжебай, ученица 9 класса, КГУ «Средняя общеобразовательная школа №32», город Семей.

► ПАВЛОДАРСКАЯ ОБЛАСТЬ

В детском саду будут обучать будущих инженеров, ученых и программистов

Чтобы дошкольники могли изучать разные науки, в детском саду №1 г. Экибастуза, который с 2001 года имеет статус Центра интеллектуального развития, открыли универсальную STEAM-лабораторию.

STEAM-лаборатория состоит из пособий для занятий по пяти программам: «Экспериментирование с живой и неживой природой», «LEGO-конструирование», «Математическое развитие», «Робототехника» и «Мультстудия «Я творю мир». Также для реализации всех модулей кабинет оснащен необходимой робототехникой, цифровой лабораторией «Наураша» и конструкторами. Чтобы развивать STEM-образование, специалисты детского сада прошли необходимое обучение для получения квалификации.

В ремонте помещения и оснащении лаборатории помогли спонсоры, управление образования области выделило средства на приобретение комплектов по робототехнике. Остальное оборудование детский сад закупал на средства, выделенные для развития организации образования за победы в областном и городском конкурсах «Лучшая дошкольная организация».

Образовательными услугами на русском и казахском языках в детском саду охвачены 311 дошкольников. Воспитанники обладают навыками в программировании, научно-проектной деятельности, съемке мультфильмов, конструировании, изучении государственного языка.

Как отметили в управлении образования, современные образовательные программы, такие как внедряемое в детском саду №1 города Экибастуза STEAM-образование, позволит уже в раннем возрасте заложить у малышей навыки научного поиска.

► КОСТАНАЙСКАЯ ОБЛАСТЬ

Методический тандем – тандем единомышленников

Под таким девизом на базе Костанайского педагогического колледжа прошёл заключительный этап областного конкурса среди методистов и педагогов общеобразовательных дисциплин из 13 организаций ТиППО (26 педагогов). В отборочном приняли участие 23 колледжа, 46 педагогов.

Методические тандемы представили на суд жюри новые методологические подходы в организации работы методистов с педагогами общеобразовательных дисциплин в реализации обновленного содержания образования.

Каждое задание конкурса (визитная карточка «Методический тандем – ориентир на качество!» и «Программа менторства») – это яркие выступления, отличающиеся креативностью, содержательностью и творческим подходом, оставили в памяти каждого, кто сидел в зале, хорошее впечатление. Любой конкурс – это результат, есть победители и призёры.

Номинация «Мастерство и поиск» – Светлана Войцеховская, Надежда Дедик (КГКП «Сарыкольский колледж агробизнеса и права»).

Номинация «Опыт и перспектива» – Сауле Жолдыбаева, Татьяна Данченко (ЧУ«Колледж предпринимательства КИнЭУ»).

Номинация «Профессионализм и компетентность» – Ирина Сургаева, Алтын Дусикеева (КГКП «Костанайский индустриально-педагогический колледж»).

1 место – Любовь Инжеева, Татьяна Туркестанова (КГКП «Костанайский строительный колледж»). 2 место – Инна Потянова, Александр Суслов (КГКП «Лисаковский технический колледж»); Галина Баган, Александра Костомарова (КГКП «Рудненский политехнический колледж»). 3 место – Ирина Рябова, Бахиткуль Жаксылыкова (КГКП «Рудненский горно-технологический колледж»); Жанар Кусеубаева, Алина Юсупова (КГКП «Костанайский педагогический колледж»); Наталья Аблаева, методист, Нурсултан Кульжанов (КГКП «Житикаринский политехнический колледж»).

Полосу подготовила Алия ТУЛЕГЕНОВА

БІЛІКТІЛІКТІ АРТТЫРУ

Нәтижеге бағытталған курстар

Біліктілікті арттыру – қызметкерлерді оқытудың кәсіби түрі, олардың теориялық білім деңгейін арттыру, тәжірибелік дағдылары мен мамандықтарын жетілдіру. Біліктілікті арттыру білім сапасын көтереді. Бүгінгі өмір талабы сапалы, әрі терең білім беру жолдарын әлемдік дәрежеде ұйымдастыруды қажет ететіні баршаға белгілі.

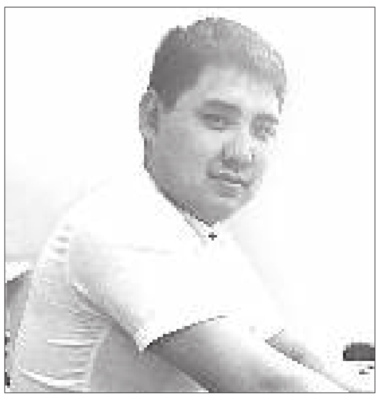

**Даулет КУТТЫБЕКОВ,
Сарқан политехникалық колледжінің өндірістік оқыту шебері,
Алматы облысы**

Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы еліміздің жүйесі алдында, оның ішінде біліктілікті арттыру жүйесінің сапасын жетілдіру, педагог құрамының сапасын арттыру арқылы сапалы білім беруде әлемдік стандарттар деңгейіне қол жеткізу керектігі атап көрсетілді. Елімізде білім беру саласы бойынша жаңа жүйеге көшіп, жүйелі еңбектің жемісін беріп жатқанын көрудеміз. Осыған орай, жылданжылға жаңарып отырған жүйеде, жаңалықтан құр қалмас үшін педагогтар үнемі біліктілігін арттыруда. Талдықорған жоғары политехникалық колледжінің базасында «Talap» КЕАҚ Педагогикалық шеберлік орталығының «Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру жүйесінің педагогі: еңбек функцияларын жетілдіру» тақырыбында колледж педагогтерінің біліктілігін арттыру курсы ұйымдастырылды.

Басты мақсаты: ТжКБ ұйымдарында оқу-тәрбие үрдісін ұйымдастыру үшін педагогтердің тәжірибелік білімін, іскерлігін және дағдыларын, кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру және дамыту болып табылады. Негізгі міндеттері: академиялық дербестік шеңберінде білім беру бағдарламаларын әзірлеу білігін дамыту; білім алушылардың ағымдық бақылау, аралық және қорытынды аттестаттаудың бағалау рәсімдері шеңберінде ТжКББ жүйесінде оқыту нәтижелерін критериалды бағалауды пайдалануға үйрету және тағы да басқа.

Курс менің кәсіби тұрғыда жаңа сатыға қадам басып, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру жүйесінің педагогінің еңбек функцияларын жетілдірудің мақсатын, мазмұнын түсініп, көкейімде жүрген көптеген сұрақтардың жауабын табуыма өз септігін тигізді. Бұрын осы курста қаралған 5 модуль мазмұны бойынша жалпы мағлұматым болған, бірақ іс жүзінде, тәжірибеде білмейтін, қиналатын да мәселелеріміз кездесіп, сан алуан сұрақтар туындап отыратын. Әсіресе, жұмыс жоспарын құрастыру барысында кездесетін оқу және сабақ мақсаттары, одан шығатын дескрипторлар, әр педагог білуге тиіс мемлекеттік нормативтік құжаттар, рефлексияның қолдануы туралы көп мәлімет, ресурстар берілді. Осы курс бағдарламасы аясындағы жаңалықтармен тренеріміз Гульфайрус Боранбаевамен дәрісі мен әдістемелік семинар барысында таныстым.

Жауапты, жұмысына адал, білімді де білікті тренер курстың барлық тыңдаушылары тарапынан жоғары шеберлігі мен кәсібилігі үшін бедел мен құрметке ие болды. Курс барысында әр мұғалім тренердің сындарлы әрі жоспарлы сабақтарына қатысуға асықтық. Өйткені, білікті тренер сабақты жаңа мазмұнда оқытудың тиімділігін өте жүйелі жеткізе алды. Әрі белсенді әдіс-тәсілді таңдай білуді, тиімді тыңдалым қадамдарын, дескрипторларды құрастыра білуді, саралауды дұрыс жүргізе білу, мақсатқа сай тапсырма таңдауды үйрендік. Курсқа дейінгі және курстан кейінгі біліктілігімде өзгеріс бар екенін байқадым: әсіресе сабақты жаңаша жоспарлауым, оқушыларға ұсынылған тапсырмалардың жаңаша әзірленуі, олардың құрылымдалған тапсырмалармен жұмыс істеуге қызығуының өзі менің оқытуымның жақсаратынын байқатады.

Алған тәжірибенің нәтижесінде күнделікті сабағымды тиімді кері байланыс бере отырып, түрлі белсенді әдістерді қолданып, тапсырмаларды түрлендіремін деген ойдамын. Тренеріміз Гульфайрус Нурсапаевнаға топ атынан алғыс айтамыз. Тренеріміз өте шебер, жаңашыл, смарт ұстаз. Жұмысыңыз жемісті болсын дегім келеді. Бізге үйреткен әдіс-тәсілдеріңізді тәжірибемде тиімді қолданамын. Сол үшін сізге үлкен рақмет. Және бізге осындай мүмкіндік берген «Talap» ұжымына алғыс айтамыз.

ЖЕҢІС ЖОЛЫНДА

Ерліктері елдің есінде

Отан қорғаушы күні – Қазақстан Республикасында жыл сайынғы мамыр айының 7-і күні атап өтілетін мемлекеттік мереке. Осыған орай біздің білім ордасында Ауған соғысына қатысқан интернационалист жауынгер жерлестеріміз Тлеубаев Оразбек Каратайұлы, Зарыккaнов Нұржан Тлегенұлымен кездесу ұйымдастырылды.

Мақсаты: оқушыларды Отанын, елін сүюге, ұлтжандылық сезімін ояту, жастарға патриоттық тәрбие беру. Салтанатты жиынды мектеп директорының міндетін атқарушы С.Шакиев алғы сөзбен бастап, мектеп оқушылары әзірлеген мерекелік концертпен жалғасты. Жауынгерлер ауған жерінде өткізген кезеңдерінің елеулі сәттерімен бөлісіп, бұл соғыста қаза тапқан жерлестеріміз Мұқашев Еркін Тоғжанұлы мен Әбдраимов Асқар Әкімбекұлын еске алды.

Олар жайлы «Даңқ» энциклопедиялық аңықтамалық, Б.Хазыров «Черный тюльпан», Қ.Ахмет «Өмір – тіршілік арқауы» кітаптарында жазылған. Мектептің шаруашылық меңгерушісі Ж.Адамжанов Ауған соғысының ардагерлеріне арналған өлеңін оқыды. «Ел қорғаны ер болар» атты тақырыптық кітап көрмесі ұйымдастырылды.

Мерекелік шарадан кейін ардагерлерге дастархан жайылып, сыйқұрмет көрсетілді. Біздің ауылымыздың ауған соғысына қатысқан азаматтарының жастарға берер тәлімі мен тәрбиесінің орны ерекше. Бүгін өзімізбен бірге елінің еңсесін көтеруге атсалысып жүрген жауынгерлерді қадірлеп, құрметтеу – біздің борышымыз.

**Орынбасар ТЛЕУМОВА,
Көктөбе жалпы орта білім беретін мектептің кітапхана меңгерушісі,
Павлодар облысы,
Май ауданы, Көктөбе ауылы**

ЖЕТЕКШІ МЕКТЕП

Әдістемелік қолдаудың тиімділігін арттыру

Орта білім мазмұнын жаңартуды қолдайтын мектептер ретінде анықталған Жетекші мектептер дамытушылық функцияларды жүзеге асырды. Яғни, педагогтердің кәсіби қоғамдастығын құрып, серіктес мектеп мұғалімдерімен әдістемелік тақырыптар бойынша зерттеулер жүргізіп, өзара дамуға бағытталған біліктілікті арттырудың мектепаралық тиімді жүйесін іске асырады.

Бұл өз кезегінде аталған мектептердің бірлескен жұмыстағы кедергілер мен өзараәрекеттестіктің тиімділігін мониторингілеу қажеттігін туындатады. Себебі жетекші мектеп пен серіктес мектептер арасындағы жұмыс кезеңдік емес, ұзақ уақытты қамтитын стратегиялық әріптестік болып табылады. Жетекші мектептің жұмысын үйлестіретін педагогикалық шеберлік орталығының Тараз қаласындағы филиалында ішкі эксперимент ретінде «Жетекші мектептер жұмысын мониторингілеу» жобасы қолға алынды.

Мақсаты: жетекші мектеп жұмысының тиімділігін арттыру мақсатында бақылау жасау; жетекші мектептің жұмысына филиал тарапынан ұйымдастырушылық-әдістемелік жағдайлар жасау. Жоба қалалық білім бөліміне қарасты Төле би атындағы №8 гимназиясында іске асырылды. Гимназия 2014 жылдан бастап 11, ал 2019-2021 оқу жылынан бастап үш мектеппен (№11, №58, №59) серіктесіп жұмыс істейді. Мониторингілеуде екі бағыт бойынша: мектепішілік және мектепаралық сабақты зерттеу тәсілінің (СЗ) ұйымдастырылу сапасы мен өзараәрекеттестікке негізделген әріптестіктің тиімділігі туралы дерек жиналды. Сонымен қатар серіктес мектептермен байланыстың тиімділігі зерделенді.

Нәтижесінде кәсіби қажеттіліктерді мұқият зерттеп, жоспарлауды «тең құқылы» әріптестік сипатында жүзеге асырудың маңыздылығы анықталды. Сондай-ақ жұмыс жоспарына тақырыптық және құрылымдық өзгеріс енгізіліп, гимназияның жетекші мектеп ретіндегі қызметінің, яғни «Жаңа толқын» кәсіби қоғамдастығының моделі әзірленді. Мақсаты айқындалып, міндеттері жүйеленді: өзара әрекеттестікке негізделген кәсіби дамудың табысты жүйесін құру; әдістемелік тақырыптар бойынша бірлескен зерттеулер жүргізу. Модельде гимназияның оқу-әдістемелік қызметінің басты қағидаттарды: сенім мен қолдану; айқын стратегия мен анық мақсат; шынайы диалог пен бірлескен шешім; нақты өзгерістер мен дамуға бағыттылық деп белгіленді.

Жетекші мектептің жұмысын модельдеуде әр білім ұйымының өзіндік стилі болатындығы ескерілді. Әдістемелік қызмет даму стратегиясы айқын гимназияның өзіндік (ішкі) кеңістігінен бастау алады. Содан кейін серіктес мектептермен өзараәрекеттестікті қолдайтын ортақ алаң құрылып, оқыту үдерісінде қоғамдастық шеңберіндегі бірлескен зерттеулер мен пәндік декадалар кезіндегі өзара тәжірибе алмасу көзделді. Сондай-ақ педагогтердің кәсіби сұраныстарын анықтау мен талдауды, жүйелі мониторингілеуді қамтиды.

Осы оқу жылының қазан және қараша айларындағы шығыс сауалнамаларының нәтижесінде филиал қызметінде жетекші мектептердің жұмысын оқу-әдістемелік қамтамасыз ету бағыттары нақтыланды. Әрі жетекші мектеп пен серіктес мектептердің бірлескен зерттеулерінің табыстылығын қамтамасыз ету үшін кеңес пен қолдаудың жаңа тәсілдерін іздестіру қажеттігі байқалды. Сонымен, үдерістегі кедергілерді анықтап, шешу жолдарын қарастырудың тиімді формасы ретінде облыстағы жетекші мектептер жұмысын мониторингілеудің, ішкі (мектепішілік) әрі сыртқы (филиал тарапынан) бағалау және бақылау жүйесін құрудың маңыздылығына көз жеткізілді. Бұл «жетекші мектеп жұмысының тиімді жүйесін құруға мүмкіндік береді» деген қорытынды жасалды.

**Ақбота ТОҚТАҒАНОВА,
Педагогикалық шеберлік орталығының Тараз қаласындағы филиалы аға менеджер,
Жамбыл облысы,
Ұлжан ҚОЖАГЕЛДИЕВА,
Төле би атындағы №8 гимназиясы директорының ғылыми-әдістемелік ісі жөніндегі орынбасары,
Тараз қаласы**

ПОЛИТИКА РАЗВИТИЯ

Антикоррупционный комплаенс – защитник репутации вуза

Комплаенс – это соблюдение норм законодательства, в первую очередь это касается противодействия коррупции, исходя из лучшей мировой практики.

Гулбакыт ДУЛАТОВА, руководитель антикоррупционной комплаенс-службы НАО «ЮКУ им. М.Ауэзова»

Современная антикоррупционная политика делает ставку на превенцию, основываясь на партнерских отношениях с гражданским обществом и добропорядочной организацией.

Антикоррупционная трасформация и добропорядочность при ведении дел должны стать признанным стандартом для всех субъектов. Об этом говорит ряд рекомендаций международных организаций. Одной из превентивных мер, показавших свою эффективность во многих странах мира, является пактика внедрения комплаенс-служб.

В начале года Глава государства Касым-Жомарт Токаев поручил усилить профилактическую работу по противодействию коррупции. С учетом лучших международных практик в октябре 2020 года в Закон «О противодействии коррупции» были внесены поправки в части регламентации института комплаенс. Согласно внесенным поправкам, в субъектах квазигосударственного сектора определяются структурные подразделения, исполняющие функции антикоррупционных комплаенс-служб.

Антикоррупционные комплаенс-службы представляют из себя независимые подразделения в организации, имеющие официальный статус, право доступа на получение всей необходимой информации, право на проведение внутренних расследований по потенциальным нарушениям с привлечением необходимых экспертов в сфере комплаенс-контроля.

Южно-Казахстанский университет имени М.Ауэзова – один из передовых вузов страны, незамедлительно принявших во внимание требование закона и реализующих государственную антикоррупционную политику.

Соответственно, на основании пункта 3 статьи 16 закона Республики Казахстан «О противодействии коррупции» приказом председателя правления-ректора от 21.06.2021 года создана антикоррупционная комплаенс-служба.

Решением Совета директоров НАО «Южно-Казахстанский университет имени М.Ауэзова» от 27.01.2022 года утвержден статус антикоррупционной комплаенс-службы и передан в подчинение Совету директоров. Основные направления антикоррупционной комплаенс-службы :

• внутренний анализ коррупционных рисков;

• исключение конфликта интересов;

• обеспечение соблюдения антикоррупционных ограничений;

• проведение разъяснительной работы по вопросам соблюдения законодательства о противодействии коррупции;

• формирование идеологии добропорядочности;

• обеспечение внедрения международного стандарта ISO 37001.

Также комплаенс-службой координируется работа Совета по этике, телефона доверия, ящиков доверия и т.д. Антикоррупционная деятельность университета освещается через интернет-ресурсы, социальные сети, интернет-порталы, газеты и телевидение. Сплоченная работа коллектива в продвижении ценностей академической честности дает результаты. 13 апреля 2022 года решением общего собрания вузов-членов Лиги ЮКУ имени М.Ауэзова вступил в Лигу академической честности. Мы, как член Лиги, несём высокую ответственность при соблюдении принципов и гордимся, что являемся членом брендового объединения организаций высшего и послевузовского образования Республики Казахстан.

Следующая цель университета при совершенствовании открытости и прозрачности деятельности направлена на внедрение международного стандарта ISO 37001 «Система менеджмента противодействия коррупции». Он содержит в себе ряд рекомендаций, направленных на вооружение антикоррупционной комплаенс-службы и комплаенс-офицеров. Например, обеспечение процесса обучения персонала по вопросам борьбы со взяточничеством, оценка коррупционных рисков, проведение комплексной проверки и др. В процессе внедрения стандарта консалтинговую услугу оказывает Академия государственного управления при Президенте РК. На данный момент 50 сотрудников университета прошли обучение и получили сертификат об окончании семинара «Антикоррупционный комплаенс». Мы уверены, что внедрение стандарта эффективно воздействует на работу комплаенс-службы.

В мировой практике роль комплаенс-службы растет с каждым годом, все чаще комплаенс-офицер становится идейным вдохновителем антикоррупционной культуры в организации.

Несмотря на то, что на данный момент имеются проблемные вопросы в части внедрения комплаенс-служб в целом, такие как дефицит кадров по антикоррупционному комплаенсу, отсутствие подготовки комплаенс-офицеров, отсутствие единиц для комплаенс-офицеров и др., наш университет принял комплексное решение, рассмотрев проблему с управленческо-организационной и материально-правовой стороны.

Наш коллектив понимает, что комплаенс-служба в первую очередь обеспечивает соблюдение норм законодательства, соответственно, члены сообщества поддерживают комплаенс-офицеров.

Комплаенс – это «золотой ключ», придающий блеск росту и укреплению деловой репутации вуза. Пусть этот положительный тренд позволит осветить добропорядочность сферы образования.

ЗНАНИЯ – СИЛА

Качество образования задает качество жизни человека

Повышение качества образования – одна из основных задач государственной Программы развития образования и науки Республики Казахстан на 2020 – 2025 годы.

Нагима ЖОЛДЫБАЕВА, методист Инновационного центра развития образования УО Павлодарской области

Пандемия коронавируса внесла коррективы во все сферы жизни, в том числе в образование. Динамика показателей успеваемости обучающихся стала ниже. Следовательно, актуальность вопроса качества обучения очевидна. Контроль за качеством знаний постоянно на контроле. Регулярно проводится мониторинг показателей качества знаний в целом по классам, по отдельным предметам и направлениям.

Знание качества достигаемых результатов обучения – непременное условие успешной работы учителя, иначе его деятельность теряет смысл. Каждый педагог неоднократно задумывался над вопросами: «Что необходимо сделать мне, чтобы качество знаний моих воспитанников стало выше? Использую ли я наиболее эффективные формы и методы обучения? Приводит ли это к повышению качества знаний учащихся?»

Методисты Инновационного центра развития образования Управления образования Павлодарской области по повышению качества знаний, по восполнению пробелов знаний проводят большую работу с педагогами области. В регионе реализуются проекты: «Оқуға құштар мектеп», «Жақсы мектеп үшін жаңа мұғалім», «Оқу үшін оқыту», «Балалықтан болашаққа».

Специализированные школы области работают в сотрудничестве с закрепленными сельскими школами, оказывают методическое сопровождение по актуальным вопросам учебно-воспитательного процесса. Педагоги области обобщают и распространяют опыт работы, авторские программы на семинарах, конференциях, форумах на уровне области/республики, на международном уровне.

С целью оказания методической помощи учителям начальных классов по внедрению и использованию в работе новых передовых информационных технологий, для повышения ИКТ-компетентности работает постоянно действующий семинар «Цифровая грамотность как показатель проактивности педагога».

Важно сегодня методически грамотно построить работу с талантливыми и одаренными детьми. В данном направлении Инновационный центр развития образования проводит постоянно действующий семинар «Решение нестандартных задач повышенной трудности». Но не стоит забывать о том, что научить мы можем только тому, что умеем сами. На занятиях педагоги рассматривают и тренируются решать математические задачи разной сложности.

Функционирует «Школа молодого педагога». Это целенаправленная работа с молодыми педагогами и их наставниками. В целях повышения престижа наставничества, поощрения молодых педагогов и их наставников, признания значительного личного вклада педагогов-наставников в поддержку молодых специалистов, выявления и распространения педагогического опыта наставничества в системе образования области впервые проводится областной конкурс «Педагогический дуэт-2022».

Летняя школа – это прекрасная возможность подтянуть свои знания, восполнить пробелы. Понимаем, что пандемия не лучшим образом отразилась на учебе, и у школьников были потери в знаниях. В помощь учителям ассоциация учителей начальных классов подготовила дидактические пособия «Рабочие тетради по сложным темам за курс начальной школы: «Учиться интересно», «Думай и решай», «Повтори и запомни» и т.д.

Качество образования задает качество жизни человека и общества. И наша с вами задача – совместно и каждому искать пути повышения качества образования, ведь качество образования – это итог деятельности школы, то есть нашей с вами работы.

ОБМЕН ОПЫТОМ

Новая ассоциация молодых педагогов

Полсотни молодых инициативных педагогов Северо-Казахстанской области обменялись опытом и обсудили насущные проблемы, собравшись за круглым столом во Дворце школьников Петропавловска.

Учитель истории «Қызылжар Абай орта мектебі» Карина Хайрушева отметила, что здесь она получила возможность встретиться и объединиться с лучшими молодыми специалистам в поиске новых идей.

Учитель истории Талшыкской средней школы Куандык Жолтайулы сказал, что такие мероприятия позволяют двигаться в ногу со временем, совершенствовать свои знания и навыки.

В северном Казахстане насчитывается более 3 000 молодых педагогов, самые инициативные из них вошли в новую ассоциацию молодых учителей. Руководитель управления образования Северо-Казахстанской области Назир Жашибеков сказал в этой связи:

– Цель ассоциации – поддержать молодых педагогов, помочь взаимодействию и обмену опытом. Все это нужно для эффективной самореализации каждого педагога.

Андрей КРАТЕНКО, Петропавловск

ПОЛИТИКА РАЗВИТИЯ

«Школа языковых возможностей»: эффективное сотрудничество педагогов города и села

Завершился областной экспериментально-исследовательский проект «Школа языковых возможностей» под руководством педагогов Павлодарского филиала АО «НЦПК «Өрлеу». В нем на протяжении четырех лет изучали сильные стороны командного преподавания более 100 учителей-предметников СОШ №39 г. Павлодара и Павлодарского района, причем учителя СОШ №39 выполняли роль менторов, а коллеги из района были обучаемой стороной – менти.

Р.Ашимбетова, директор филиала АО «НЦПК «Өрлеу» Институт непрерывного развития по Павлодарской области», к.ф.н., доцент

Ж.Сматаева, методист по инновационной и опытно-экспериментальной деятельности методического кабинета ОО акимата Павлодарского района

Эксперимент проходил в несколько этапов, на завершающем учителя сельских школ показывали свои уроки на основе командного преподавания и межпредметной интеграции.

Обратная связь участников экспериментального проекта «Школа языковых возможностей» – лучшее доказательство его эффективности. Учителя КГУ «Маралдинская ООШ» Павлодарского района И.Умурзакова и З.Кун считают, что такие проекты способствуют профессиональному росту педагогов, поскольку получили новый практический опыт в работе командного преподавания.

Учителя алгебры и английского языка А.Калиева и В.Адылгожинова отмечают, что данный экспериментальный проект был знаком под названием «Интегрированные уроки», но актуальность его и сегодня остается высокой. Сначала они знакомились с открытыми уроками командного преподавания педагогов из 39-й школы г. Павлодара, поработали в тесном сотрудничестве с менторами из данной школы, обменялись опытом в разработках поурочных планов, узнали новые идеи и набрались дополнительного опыта у высококвалифицированных специалистов – наставников из «Өрлеу».

Самой главной целью таких уроков, конечно же, остается отличная подготовка самого занятия. При подготовке урока есть еще и следующее преимущество для самих учителей: они сами расширяют свой кругозор, изучая параллельно темы своих коллег, работая в сотрудничестве, а это дополнительный плюс, так как педагог – это человек, знающий много ценных и полезных вещей. Также при разработке урока важна работа ментора команды. Он изучает краткосрочный план и предлагает коррективы, дает советы по улучшению урока.

Учитель русского языка Ефремовской СОШ К.Жапарханова описывает суть командной работы как метод, основанный на технологии сотрудничества. Она отмечает, что для нее участие в данной работе было новым и интересным делом. «Видеть» урок через переписку, давать консультации по телефону – эти приемы четко и целенаправленно помогают достичь реального результата.

Был проведен опрос учащихся в Google-форме, в ходе урока уместна была физкультминутка для снятия усталости и одновременного закрепления знаний по региональному компоненту. На уроке царит творческая атмосфера, реализуются сотрудничество и взаимопонимание; дети учатся сопереживать и развивают свой кругозор.

Заключительным методическим мероприятием проекта «Школа языковых возможностей» стал вебинар на тему «Современный урок с позиции полиязычного обучения: опыт, идеи, перспективы». Своим опытом работы поделились учителя СОШ №39 инновационного типа с гимназическими классами г. Павлодара, гимназии №3 для одаренных детей г. Павлодара, Зангарской СОШ Павлодарского района, Черноярской СОШ Павлодарского района. Участники обсудили состояние полиязычного образования в нашем регионе и определили перспективы по внедрению полиязычного образования.

Д.ҚОНАЕВ – 110

Ұлтының ұлы тұлғасы

Өз ұлтын сақтап қалу жолында күрескен күрескерлердің бірі – Дінмұхамед ҚОНАЕВ. Халқына адал қызмет еткен, есімін елі ұлықтаған сүйікті ұлы. Елі үшін аянбай тер төккен қоғам қайраткері. Ұлт мүддесін қорғап қалуға келгенде ешкімге есе жібермеуге тырысқан. Ол жарты ғасырға жуық ел басқаруға араласқан көреген саясаткер ретінде тарихта есте қалған ұлы тұлға.

Өзбекстанға өтіп кеткен Қазақстан аудандарын қайтару, тың жерлерді игеру, Ерейментау топырағынан неміс автономиясын ашуға жол бермеу және Шардараға атом электр станциясын салдырмау мәселесіне келгенде асқан табандылық танытқан. Халқының сүйікті ұлы 1912 жылы 12 қаңтарда Верный қаласында дүниеге келген. Әкесі Меңліахмет Жұмабайұлы 1886 жылы туған. Алматы облысында ауылшаруашылық және сауда мекемелерінде жұмыс істеген. Қазақ және орыс тілдерінде хат таныған сауатты адам болған. Ал анасы Зәуре Баирқызы 1888 жылы Алматы облысындағы Шелек ауданында өмірге келген. Бар уақытын балалары мен үй шаруасына арнаған.

Аса көрнекті мемлекет және қоғам қайраткері халқы үшін қалай аянбай еңбек етсе, елі де оны дәл солай ұлықтап, төбесіне көтерді. Осы күнге дейін барлық жасағанын ескеріп, Димаш Ахметұлының өмір жолы бірізді болды деп айту қиын. Марқұмның өзі де өсиет естеліктерінде ғұмырында қуаныш пен қайғының қатар жүргені туралы айтып кеткен-ді. Димаш Ахметұлының кішілігі мен кісілігі туралы айтылар естеліктер көп. Кемеңгер азаматтың өсиеті мен өмір жолы, келер ұрпаққа берер өнегесі шам-шырақпен пара-пар екені сөзсіз.

Қазақ деген ұлт барда Дінмұхамед Қонаевтың есімі ешуақытта ұмытылмақ емес. «Панам да – ел, данам да – ел. Соған арқа сүйедім. Содан үйрендім», – деп өзі де ағынан жарылған. Осыған орай мектеп кітапханасында Д.А. Қонаевтың 110 жылдық мерейтойының аясында 8-10 сынып оқушылары арасында эссе байқауы ұйымдастырылды. Шығармашылық бәйгеге қатысқан 11 оқушының төрт жұмысы үздік деп танылды. Қасиет Амалбек, Мадина Бұғыбай, Арзу Заманова, Шапағат Тоқполат марапатталды.

Фарида МЫРХЕЕВА,
Ж.Баласағұн атындағы №6 мектептің директоры,
Шымкент қаласы

БАСҚАРУ МӘДЕНИЕТІ

Оқу жағдайындағы келбет

Қазіргі кездегі мектеп ұстаздарының алдына қойылған ең басты мақсат – білім сапасын арттырып, оқушылардың сабаққа деген қызығушылығын, белсенділігін, танымдық қабілетін дамытып, өз бетінше шығармашылықпен жұмыс істеуге ынталандыру екендігі мәлім. Бұл бағыттағы жеке пән мұғалімдерінің заманауи ізденістері көңіл қуантады.

Қымбат БІРМАНОВА,
Бейімбет Майлин атындағы №7 мектеп-гимназияның директоры, педагог-шебер, білім магистрі,
Қостанай облысы,
Рудный қаласы

Тұтас ұжымның жетістіктері, әрине, мектептің даму жоспары мен ілгерілеу желісіндегі өзгерістермен нақтыланады. Мектеп дамуындағы мәселелер, білім нәтижесіне қол жеткізудегі басты көрсеткіштер мұғалімнің іс-әрекетінің мазмұны, оқушылардың шығармашылық дербестігімен көрініс табады. Мектептің дамуы нақты шынайылығы мектеп дамуының, оның рухани жетілуіне мәні терең, тәрбиелік, білімділік құндылығы ретінде танылуының маңызы зор. Мектептің даму жоспары сұлбесінің (моделі) жүзеге асырылуын қадағалау, бағалау, кері байланыс, қадамдар жасау оқушылардың оқу жетістіктерін жетілдіруге ғана бағытталмай, бұл мектеп тәжірибесіне бағдарлама идеяларын енгізу арқылы оқыту және оқу тәжірибесін өзгертуге, жетілдіруге өзінің зор ықпалын тигізеді. Білімдегі түбегейлі өзгерістер әрқайсымыздың белсенділігімізді, ой-өрісімізді арттырып, санадағы өрлеуге жол ашып отыр. Мектепте қашықтан оқыту бастамасы жалпы онды болды деген ойдамын.

Мектепті басқару сұлбесі осы үрдіске мүмкіндігінше көп қатысушыларды тартуды көздейді. Олардың ішіне алдымен кіретіндер – тәжірибе жүргізуші мұғалім, сынып жетекшісі, оқушылар, ата-аналар, әдістемелік бірлестіктің жетекшісі, мектеп директоры, директордың орынбасарлары, инновациялық басқарудың I және II деңгейіндегі топтар, оқу-тәрбие үдерісін іске асырушылар. Әдістемелік бірлестіктің жетекшісі тәжірибе жасаушы мұғалімдерге консультативтік көмек жасайды, тәжірибе жасаушы мұғалімдердің – шығармашылық топтың жұмысын ұйымдастырады. Оқу материалының мазмұнын игеруді зерттеу мақсатында бақылау тапсырмаларын жүргізіп, талдайды.

Мектеп директоры жаңаша бағыттағы жұмыстардың барысында жалпы басшылық жасайды. Мектептің өмірі қоғамның күнделікті өмірімен, өзгерісімен бірге қадам басады. Қазіргі кезде әрбір қоғам өркениеттілік жолына түсіп, жоғары өркениетті қоғам болу бағытында дамып отырғаны баршамызға мәлім. Біріншісі: педагогикалық практиканың екі сатыда тұруы. Бірінші сатысына инновациялық басқарудың алғашқы деңгейіне педагогикалық жүйелер жасау ісі жатса, ал инновациялық басқарудың екінші сатысына осы педагогикалық жүйелер негізінде педагогикалық істің атқарылуы жатады. Педагогикалық істің екі түрі белгілі: біріншісі – білім беру ісі болса, екіншісі – білім тексеру ісі болмақ.

Білім беру ісі үш тұрғыдан қарастырылады: білім алушы, мұғалім, білім ошағы. Мұғалім тарапынан алғанда педагогикалық мақсат оқушының пәндік оқу мақсатына жетуіне көмектесу, ал педагогикалық міндеті соған барлық жағдай жасау болып табылады. Білім оқушы мен мұғалімнің өзара бірлескен іс-әрекетінің нәтижесінде қол жеткен білім, білік және дағдының, ойлау тәсілдерінің және тіршілікке қажетті дағдылардың жүйесі ретінде жүзеге асыру дәрежесі қоғамның қазіргі даму кезеңінің жоғары талаптарына сәйкес келетін нәтиже жетістігін, яғни оқыту өнімдері қамтамасыз етуді көздейді. Білім беру жүйесінің мұндай қызметін қамтамасыз ету білімнің нақты, жүзеге асатындай сапасының берілген бағдардан ауытқуына, білім беру нәтижесіне қойылатын талаптардың өзгеруіне әсерінің алдын алу мүмкін болатындай жоспарланған білім беру деңгейіне жету үшін жағдай жасауға бағытталған.

Білім алушылардың алған білімдерінің тұлғалық дамуының және қазіргі жағдайда өмір сүруге дайындығының дәрежесін бейнелейтін, ғылыми негізделіп ұсынылған, білім алу жағынан жетістіктерге жету жолдарының жүйесі технология ұғымының құраушылары болып табылатын оқытудың және тәрбиелеудің алгоритмдері, әдіс-тәсілдері білім сапасының қажетті деңгейіне жетуге кепілдік береді. Білім берудің қай сатысында болмасын, оның негізгі көрсеткіші – оның сапасы. Басқарушылық мәдениетті бағалау үшін келесі өлшемшарттар таңдап алынды: басқарушылық мәдениеттің рефлексивті компонентінің қалыптасу сапасын бағалау: әдісі – сауалнама жүргізу; педагогикалық ұжымды басқаруының стилі; жетекшіге оның қоластындағылардың көзқарасы: әдісі – сауалнама жүргізу; білім беру мекемесіндегі психологиялық ахуал.

ЖАҺАНДЫҚ ҚҰЗЫРЕТТІЛІК

Шығармашыл тұлға қалыптастыру негізі

Биылғы оқу жылының ерекшеліктерінің бірі – 5-11 сыныптарда «Жаһандық құзыреттілік» таңдау курсының енгізілуі болды. «Жаһандық құзыреттілік» таңдау курсын енгізу оқушылардың бойында қазіргі қоғамның талаптарына сай білім мен дағдыларды қалыптастыруға мүмкіндік береді. Бесінші сынып оқушыларына арналған «Парасаттылық және әдеп» курсы оқушылардың бойында әдептілік, ізгі-ниеттілік, адалдық, толеранттылық, іс-әрекеттеріне жауапкершілік, ұжымда жұмыс істей білуі сияқты жеке қасиеттерді дамытуға мүмкіндік береді.

Осы курстың жетекшісі Н.Кәрім «Отбасылық әдеп», «Үлкенге – құрмет, кішіге – ізет», «Сын және сынды қабылдау әдебі» тақырыптары арқылы қазақ отбасындағы тәрбиенің өзектілігіне тоқталып, отбасы – тұлға қалыптастырушы бесік екенін мектептегі «Аналар мектебі» мүшелерімен іс-тәжірибе арқылы ұйымдастырған.

Таңдау курсы барысында жинақталған өнімдері жергілікті бұқаралық ақпарат құралдары бетінде жарияланып отырды. «Экология» курсы 6-сынып оқушыларын экологияның негізгі заңдылықтарымен таныстырады, өз денсаулығына, айналасындағы адамдарға және табиғатқа позитивті, ұқыпты қарауды үйретеді. Аталмыш курстың жетекшісі Ж.Құсайнова «Су – тіршілік көзі», «Қоршаған ортаны ластайтын заттар» тақырыптарының негізінде қоршаған орта мен табиғат, жергілікті жердің экологиясы мен өсімдіктерін, жануарларын, елдегі экологиялық жағдайлар мен оларды шешудің оңтайлы жолдарын жан-жақты қарастыруда.

Осы курстың аясында ұрпаққа үздіксіз экологиялық білім мен тәрбие беріледі. Оқушылар табиғатқа деген сыйды жоғалту адамзаттың адамгершілік құндылықтарын жоғалтуға әкеліп соқтыратынын түсінеді. Ақпаратты сыни қабылдау дағдыларын, коммуникативтік дағдыларын, дұрыс шешім қабылдауды, эмоционалды сауаттылықты дамытудың теориялық және практикалық аспектілерін қамтитын «Эмоционалды интеллект және сыни ойлау» курсын 7-сыныптарда Е.Мухсинов жүргізеді. «Жанашырлыққа қабілеттілік» сабағында оқушылар басқалармен жақсы, үйлесімді қатынастарды дамыту әрі сақтау, оларды шабыттандырып, қолдау көрсетуге баулуды үйренсе, «Өмірде табыстарға қол жеткізуде эмоциялық интеллектің маңызы» сабағында оқушылардың тиімді, сапалы тұлғааралық қатынастарына, жанжалдасудың төмендеуіне, оқушылар арасында өзара түсіністіктің орнауына ықпал ету дағдысы қалыптасады.

8-сыныптарға Б.Жакыпбаева жүргізетін «Медиасауаттылық» курсы білім алушыларды ақпаратпен жұмыс істеуге, материалдарды бағалауға, талдауға, жалған мәлімет пен насихатты ажырата білуге үйретеді. «Ақпарат көздері» дәрісінде қазіргі заманғы ақпарат көздері және олардың сипаты туралы мағлұмат алады. «Жаһандық ақпарат кеңістігі», «Интернет және әлеуметтік желідегі қатерлер» сабағы арқылы кибербуллинг және одан қорғанудың жолдарын ажырата алады. «Зайырлылық және дінтану негіздері» курсын оқу құқықтық және діни сауаттылықты қалыптастыруға, білім алушыларда этномәдени және дінаралық келісім негізінде азаматтық жауапкершілік сезімін тәрбиелеуге бағытталған. Тәжірибелі ұстаз С.Калкенов оқушыларды «зайырлылық» принципін құндылық яғни мемлекет баяндылығының басты тұғыры ретінде қабылдауға, дінді зайырлы таным аясында тануға үйретуде.

«Зайырлы мемлекет және дін. Зайырлы этика негіздері», «Терроризм – дінге жат ұғым» тақырыптары 9-сынып оқушыларына діни экстремизм мен терроризмді нағыз діннен алшақ, адамның шынайы діни сезімінен тыс дінді саясаттандырудан туған жат пиғылдар екенін ашып түсіндіреді. 10-11 сынып оқушыларына арналған «Кәсіпкерлік және бизнес негіздері» сабағында Ж.Съезбек оқушыларды қаржылық сауаттылыққа үйретіп, дағдыларды меңгертеді.

**Саягуль СЫЗДЫКОВА,
әл-Фараби атындағы жалпы білім беретін мектептің директоры,
Қарағанды облысы, Балқаш қаласы**

САНДАР СӨЙЛЕЙДІ

Сабақтан тыс шара

Тәлімгер-педагог-ұйымдастырушы мақсатының бірі – оқушылардың күнделікті үлгерімімен қатар олардан заман талабына сай, кез келген жағдаяттан шыға алатын тұлға тәрбиелеу болып табылады. Бойына тәрбиемен бірге көшбасшылық қасиетін, қабілетін көрсете білетін, өз ойын еркін жеткізе алатын, көшбасшылық ерекшелігі мен жауапкершілігін дәлелдей алатын, еңсесі биік тұлға тәрбиелеуде жұмыстанады.

Оқушылардың білімге деген құштарлығын, ізденісін, қызығушылығын арттыру мақсатында үнемі шаралар жоспарға сай ұйымдастырылып отырады. Сыныптан тыс шарада өткізілген жұмыстар негізінде оқушыларға сауалнамалар қою, пікірлесу, танымдық сын сайыстар өткізу, бағдарламалар, әдістемелік құралдарды талдау және тағы да басқа жұмыс түрлері арқылы жүзеге асырылады. Тәуелсіздік мерекесі қарсаңында тәрбие бөлімінің он күндігі жоспарға сай өтетін болды. Сабақ өткізу, күнделікті тақырып бойынша жұмыстану, өткенді қайталау бұлар күнделікті сабақта болып жататын үдеріс.

Өзім тәрбие саласында жұмыстанып жүргендіктен оқушыларға қалай жалықпайтындай, қызықты зияткерлік ойын ұйымдастыруға болады деген ой мазалады. Азаттықтың отыз жылы аралығындағы айтулы оқиғалар желісімен байланыстыра отырып «Сандар сөйлейді» айдарымен ойын ұйымдастыруға бел будым. Ойын қай форматта өтсе де, ең бірінші ұзақтығы, екіншіден жалықтырмайтындай, үшіншіден жас ерекшеліктері әр түрлі болуын, қойылатын сұрақтар баршаға ортақ болуын ойластыру керек болды. Бұндай шаралар көпшілік алдында еркін сөйлеуге, өз білімін көрсетуге, шығармашылықпен еңбек етуге дағдыландырады, өзін-өзі басқаруға, топты ұйымшылдыққа бастайды.

Жалпы оқудан тыс жұмыс – оқушыларды ұйымшылдыққа баурайтын немесе жеке өз мүмкіндігін сынға сала отырып, өз қабілетін ортаға салып мінезінің ашылуына көмек беретін бірден-бір құрал. Сыныптан тыс жұмыс – оқушыларға позитивті әсер етуі және оқытушының, сынып жетекшісінің сабақтағы жұмыспен байланыстыра отырып, іс-шара ұйымдастыру арқылы балаларды сабырлыққа, жігерлілікке, шыдамдылыққа, сынып абыройын қорғау жолында жеңіске құштарлық сияқты қасиеттер қалыптастыруға үйретеді.

Ал, пән ұстаздарынан қойылған бейне-сұрақтар балалардың логикалық ойлау қабілеттерін қозғап ойландырып қана қоймай, ұлттық ырымдар мен тарихи оқиғаларды тағы бір мәрте еске түсіртті. Осындай сабақтан тыс шаралар оқушының сабақта көрінбейтін жеке дара қабілеттерінің ашылуына мүмкіндік береді, оның жеке тәжірибесін байытады, қажетті тәжірибелік дағды мен шеберлігін қалыптастырады.

**Акмарал АЙТБУЛАТОВА,
Атырау қаласындағы ХББ НЗМ педагог-ұйымдастырушы-кураторы**

АЛГОРИТМДІ ОЙЛАУ

Жүйені дамытудың тиімді жолдары

Адамның ойлау жүйесі екі түрге бөлінеді. Біріншісі – логикалық ойлау. Логикалық ойлау жүйесі арқылы ақпарат алып, тәжірибе негізінде шешім қабылдау, сараптау жүргізіледі. Бұл қабілет күнделікті тұрмыста ұдайы қолданылады. Ал екінші жүйе – алгоритмдік деп аталады. Алгоритмді ойлау жүйесі арқылы белгілі бір проблеманы бірізділікпен шешу дағдысы қалыптасады.

Қазіргі уақытта оқушылардың алгоритмдік ойлау қабілетін дамытуға арналған көптеген бағдарламалар бар. Үнемі дамыту сабақтарын өткізу барысында, жүйелі ұйымдастырылған қызықты тапсырмаларды орындау кезінде алгоритмдік ойлау, өз бетінше шешім қабылдау сияқты қымбат қасиеттерді қалыптастыру үшін қолайлы жағдай құрылады. Компьютерлік жаттығулар – сабақ түрлерінің бірі, ол барлық сабақтар бойынша жасалып, сабақтың таптырмас бөлігі болуы тиіс. Кез келген информатика сабағында компьютерлік және компьютерлік емес фрагменттер болуы тиіс. Олардың дұрыс үйлесімділігі әдістемелік және эргономикалық талаптармен анықталуы тиіс.

Қазіргі таңда дамыған алгоритмді ойлау жүйесі өте маңызды қабілеттердің біріне айналды. Себебі жаңа заманда сараптама жасау арқылы проблемаларды конструктивті шеше алуға қабілетті мамандар жоғары сұранысқа ие. Сол үшін де мектеп оқушыларының, студенттердің, орта жастағы азаматтардың алгоритмді ойлау жүйесін дамыту өте өзекті мәселеге айналып отыр. Ал алгоритмді ойлау жүйесін дамыту информатика пәнімен тығыз байланысты әрі қабілеттерді шыңықтыруға таптырмас мүмкіндік.

Аталған білім ордасында информатика пәнінен сабақ берген 3 жыл ішінде және педагогика саласындағы 15 жылдан аса уақытта біздің тәжірибемізде оқушылардың алгоритмді ойлау жүйесін қалыптастыруға арналған бірнеше әдістеме жасақталып, қалыптасты. Сабақ барысында алгоритмді ойлау жүйесін қалыптастыру және оны күрделі дамыту үшін 7-сыныптан бастап тыңғылықты жұмыс жүргізілуі тиіс. Осы тұста тәжірибеміздегі бірнеше әдістемемен бөлiскiмiз келiп отыр.

Сабақты проблемамен бастаңыз. Сабақ жоспары бойынша бекітілген тақырып төңірегінде кезең-кезеңмен шешілу тиіс мәселе ойластырыңыз. Сабақты осы проблеманы төтесінен қоюдан бастаңыз. Мәселен, 8-сыныпқа информатика сабағы. Тақырып «Есептеу жүйесі». Сіз сабаққа келген оқушыларға тақтаға: «(2589 +101002) / 2314» есебін жазып келесі сұрақты қойыңыз: «Біз әртүрлі есептеу жүйесіндегі сандар арқылы операциялар жүргізе аламыз ба? Бұл мәселені қалай шеше аламыз?». (Можем ли мы выполнить операции с числами из разных систем счисления?) төтесінен қойылған сұраққа оқушылар жауап бере алмауы мүмкін. Абдырау, қорқу, түсінбеу, мойындамау эмоциялары пайда болады. Бұл кезде есептің түп-төркінін шешетін кілтсөздермен жұмыс істеңіз. Балаларға сұрақтарды көбірек қойып, мәселенің жүйелі түрде, алгоритмді ретпен шешу жолына дейін жүргізіңіз. Сабақты бір есеп төңірегімен алып шығу арқылы алгоритмді ойлау жүйесін қалыптастырамыз. Бұл ең тиімді әдіс болып саналады.

Тапсырманы кезеңдерге бөліңіз. Тақырыптың күрделілігіне байланысты тапсырманы кезеңдерге бөліп, бір сұрақтан екінші немесе одан да көп сұрақтар шығарыңыз. Сәйкесінше, атқару керек тапсырмалар легі көбейеді. Сабақ барысын тиімді ұйымдастыру мақсатында сыныпты топтарға бөліп, тапсырмаларды бөліп беріңіз. Кейін барлығының жауаптарын тыңдап, талқылауға 10-15 минут қалдырыңыз.

Логикалық тапсырмалар қатарын көбейтіңіз. Оқушының алгоритмдік ойлау жүйесі мықты логиканың арқасында қалыптасады. Көптеген тапсырманы мықты логикалық ойлау жүйесі арқылы шешуге болады. Нәтижесінде тың, шығармашылық шешімдер де шығады. Бұл оқушының креативті шешім қабылдауына да әкеледі. Сондықтан үзіліс кезінде логикалық тапсырмалар мен активитилер қатарын көбейтіңіз.

Пәндерді кіріктіріңіз. Информатика пәні алгебра, физика, математика сынды пәндермен тығыз байланысты. Сол себепті де информатика мен алгебра пәнін кіріктіру арқылы көптеген нәтижеге жетуге болады. Алгебра пәнінің мұғалімімен сабақты кіріктіре отырып өткізу оқушыға алгоритмді шешімдерді бірізділікпен қалыптастыруға көп көмегін тигізеді. Себебі түсінбеген нәрсесін анықтап алуға болатын, бір емес екі бағыттаушы (мұғалім) бар.

**Ақмарал АЛМАБЕКОВА,
Айзада АБДУРАХМАНОВА,
Ақтау қаласындағы НЗМ информатика пәнінің мұғалімдері**

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ КОНФЕРЕНЦИЯ

Жаңғыру жолындағы білім

«Жаңа Қазақстан: Жаңару мен жаңғыру жолындағы білім беру ортасы, стратегиялар және іске асыру тетіктері» тақырыбындағы халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция біздің білім беру ордасында ұйымдастырылды. Басқосу барысында отандық мұғалімдердің Жаңа Қазақстанның жаңару мен жаңғыру жолындағы жас ұрпаққа тәрбие мен білім берудегі инновациялық іс-әрекеттің ғылыми-педагогикалық негіздерін меңгеру жолындағы іс-тәжірибесі қарастырылды.

Халықаралық деңгейдегі іс-шараның ұйымдастырылуына педагогика ғылымдарының кандидаты, Абай атындағы ҚазҰПУ профессоры, университет бойынша педагогикалық цикл пәндері кафедрасының меңгерушісі Ш.Колумбаева, педагогика ғылымдарының докторы, Абай атындағы ҚазҰПУ профессоры Г.Саудабаева үлкен қолдау көрсетті. Ашылу салтанатын ұстаздар ұжымының жетекшісі, экономика ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор К.Шадиев алғысөзбен бастап, Алатау аудандық білім бөлімінің басшысы Қ.Акмурзаева шараға қатысушыларға сәттілік тілеп, құттықтау лебізін білдірді.

Лицей директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары Г.Даулетбаева аралас форматта өткізіліп отырған пленарлық отырыстың отандық және шетелдік қонақтарымен таныстырды. Жүздесуде шетелдік ғалымдар: Қырғыз мемлекеттік Білім Академиясының аға ғылыми қызметкері, педагогика ғылымдарының кандидаты Э.Супатаева (Бішкек қаласы) «Актуальная роль художественной литературы в формировании интеллектуального развития школьников», Баку Мемлекеттік университеті әлеуметтік және педагогикалық психология кафедрасының психология философиясының PhD докторы Л.Джаббарова (Азербайджан) «Применение инновационных технологий с целью улучшения качества обучения» тақырыбындағы баяндамаларын ұсынды.

Сондай-ақ отандық ғалымдар: университет бойынша педагогикалық цикл пәндері кафедрасының меңгерушісі Ш.Ж. Колумбаева, педагогика ғылымдарының докторы, Абай атындағы ҚазҰПУ профессоры Г.Саудабаева, «Қайнар» академиясы, «Психология және журналистика» кафедрасы, педагогика ғылымдарының кандидаты, профессор Р.Дабылтаева қазіргі білім беру проблемалары, осы саладағы ұлттық құндылықтарды сақтау және нығайту бағытындағы өрелі ойларымен бөлісті.

Жиында жаңару мен жаңғыру жолындағы білім беру ортасы, стратегиялар және іске асыру тетіктері аясында келесі секциялар: «Білім берудегі инновациялық технологияларды іс-тәжірибеде қолдану арқылы білім сапасын арттыру жолдары», «Ұлы даланың» тарихи құндылықтарын түгендеу, ұлттық код», «Менеджмент негізінде мектепті басқару жүйесі», «Дарынды тұлғаның зияткерлік әлеуетін қалыптастырудағы тәрбие жұмыстары», «Саламатты өмір салтын насихаттау: Оқу орны. Отбасы. Оқушы» бойынша баяндамалар оқылып, сұрақ-жауап алмасты.

Лицей директоры осындай тағылымы мол халықаралық деңгейдегі іс-шараны ұйымдастырушылар мен қатысушыларға ризашылығын жеткізіп, келелі кездесулердің алдағы уақытта да жалғасын таба беретініне сенімін білдірді.

**Гулнафис ДАУЛЕТБАЕВА,
№178 мамандандырылған лицей директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары,
Алматы қаласы**

ТӘУЕЛСІЗДІК НЫШАНЫ

Мемлекеттік рәміздердің мәртебесі

«Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті» КЕАҚ Басқарма Төрағасы – Ректоры, ҚР әл-Фараби атындағы Мемлекеттік сыйлығының иегері, т.ғ.д., профессор М.Ибатовтың бастамасымен «Қазақ тілі және мәдениеті» кафедрасы және «Самұрық» пікірталас клубы ҚР ЖОО студенттері арасында оффлайн форматта «4 маусым – ҚР Рәміздер күні» тақырыбында республикалық пікір-сайыс турнирін ұйымдастырды.

Басты мақсаты: дебатқа қатысуға қызығушылық танытқан жастардың арасында оқыту және тәлімгерлік ету бойынша іс-шараларды ұйымдастыру. Жастар арасында еліміздің рәміздерін дәріптеу, құрметтеу мәдениетін қалыптастыру, отансүйгіштікке тәрбиелеу, шешендік өнер мен пікірталас мәдениетін дамыту.

Республикалық пікір-сайысқа еліміздің жоғары оқу орындары: Павлодар педагогикалық университеті, Ахмет Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Қарағанды медицина университеті, Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті, академик Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, Қазтұтынуодағы Қарағанды университетінің студенттері арасынан 20 фракция қатысты.

Осы шараны «Рухани-адамгершілік тәрбие беру» Кеңесі төрағасының орынбасары Түсіпбеков Жарқын Амантайұлы ашып, сөз барысында ол студент жастарға 2022 жылы ҚарТУ-ға академик Әбілқас Сағыновтың атағы берілгенін айрықша атап айтты және пікір-сайыс қатысушыларына жеңіс, сәттілік пен шығармашылық табыс тіледі.

Республикалық пікір-сайыс турнирінің қорытындысы бойынша төмендегі фракциялар жүлделі орындарды иеленді: I орын – «Каспийымды жазып алшы» фракциясы. II орын – «Қаныш Сәтбаев» фракциясы. III орын – «Вишнёвый пирог» фракциясы. Финалист – «EQ» фракциясы. «Үздік төреші» – Маратов Ильяс (ҚарТУ). «Үздік спикер» – Тұңғышбек Арман (КарУ).

**Карлығаш ХАМЗИНА,
Әбілқас Сағынов атындағы ҚарТУ-дың ҚТжМ кафедрасының доценті, ф.ғ.к,
Карлыгаш НУРЖАНОВА,
аға оқытушы,
пед. ғыл. магистрі**

СОВЕТЫ РОДИТЕЛЯМ

Как найти подход к подростку?

Наиболее сложным периодом в онтогенезе человека является подростковый возраст. Сложный он в первую очередь для самих подростков. Они еще не взрослые, но уже и не дети.

Ведущей деятельностью подростков является общение со сверстниками. В коллективе одноклассников, в компании друзей, дворовых приятелей они все больше и больше говорят о взрослой жизни. Они хотят во всем походить на взрослых юношей и девушек, особенно ярко это выражается во внешности. Естественно, меняется их поведение, связанное с переоценкой ценностей. Взрослые всю жизнь учили их быть вежливыми, честными, порядочными людьми. Однако сейчас они понимают, что взрослые сами несовершенны, поэтому они так бурно реагируют на любую фальшь со стороны взрослых людей.

Подростки – это правдоискатели. И чтобы найти подход к подростку, чтобы сделать отношения с подростком доверительными, требуется учитывать массу деталей. Главное для родителей – это выйти на уровень сотрудничества с подростком, хотя многие из родителей к этому не готовы. Важно отдавать себе отчет в том, что ребенок взрослеет, и этот процесс не остановить и не изменить. Нужно помочь ребенку стать взрослым. Сделать этот процесс наименее болезненным для него. Особенностью подросткового возраста является увлеченность. Они с охотой берутся за одно дело и не доводят его до конца, тут же находя себе замену, и опять бросают. Этот жизненный поиск, поиск интересного дела не что иное, как желание добиться успеха. Быть хоть немного лучше в чем-то, чем другие.

В подростковом возрасте дети начинают оценивать жизнь своих родителей. Обсуждают поведение, поступки, внешний вид мам и пап. И постоянно сравнивают. Результат этого сопоставления скажется на ваших отношениях с сыном или дочерью. Он может быть для вас как приятным, так и неприятным.

Недоверие к детям, как правило, свидетельствует о том, что родители проецируют на них свои собственные страхи, тревоги или чувство вины. Неуверенные в себе родители (или пережившие определенные трудности в прошлом), больше других склонны бояться за своих детей. Наиболее функциональными являются те семьи, где родители проявляют гибкость, приспособляемость и терпимость в своих взглядах и поведении. Родители, не проявляющие гибкости в воспитании подростков, отказываются пересматривать свои взгляды и менять точку зрения; они нетерпимы, излишне требовательны, всегда настроены критически и возлагают на детей неоправданные надежды, не соответствующие их возрасту. Это пагубно влияет на самооценку подростка, подавляет развитие его личности, что, в конце концов, приводит к стрессовым ситуациям в отношениях между родителями и детьми.

Помните: основными помощниками родителей в сложных ситуациях являются терпение, внимание и понимание.

**Фарида КУЛЕН,
ст. преподаватель ФАО «НЦПК «Өрлеу» Институт профессионального развития по Жамбылской области»**

ИНТЕЛЛЕКТ-КАРТА

Патриоттық тәрбие берудің әдісі

Патриоттық тәрбие – түйінді мәселелері көп, мұғалімнің кәсіби шеберлігін, көп ізденуді талап ететін үрдіс екені баршамызға мәлім. Патриоттық тәрбие беру бағытындағы жүргізілетін жұмыстар легін шығармашылықпен түрлендіріп, дамыта отырып пайдалану өз нәтижесін берді. «Біз қазір ақпарат ғасырында өмір сүріп жатырмыз» деген мәлімдемені жиі естиміз.

Кіріс ақпарат ағынымен қалай сәтті күресуге болады? Алынған ақпаратты өңдеуге, талдауға және шешім қабылдауға қалай аз уақыт пен күш жұмсауға болады? Кіріс ақпаратты жылдам және тиімді өңдеу (және оның негізінде дұрыс шешім қабылдау) мүмкіндігін бізге жан-жақтан агрессивті түрде шабуыл жасайтын ақпарат ғасырындағы басты бәсекелестік артықшылығыңызға қалай айналдыруға болады? Біздің мақсатымыз – балаларды ойлауға, үлкен көлемдегі ақпаратты өңдеуге және оны негізгі ұғымдардан, бейнелерден және құбылыстардан тұратын логикалық схема түрінде бейнелеуге үйрету.

Бұл мәселені шешуде бізге британдық ғалым және кәсіпкер Тони Бузан жасаған интелект-картасы әдісі көмектеседі. Сөзбе-сөз «mind» сөзі «интеллект» дегенді білдіреді, ал «maps» сөзі «карталар» дегенді білдіреді. Нәтиже – «интеллект карталар». Т.Бузан кітаптарының аудармаларында «интеллект картасы» термині жиі қолданылады. Интеллект картасы – ақпаратты қабылдау, өңдеу және есте сақтау процестерін графикалық бейнелеу әдісі, шығармашылық тапсырмалар, есте сақтау мен ойлауды дамыту құралы. Бузан бұл әдісті қолданудың тиімділігі ақпаратты өңдеуге жауапты адам миының құрылымымен байланысты екенін атап өтті.

Айтылатын ойдың негізгі тақырыбы «Оқушыларға патриоттық тәрбие беру құралы ретінде интеллект-карта әдісін қолдану» болғандықтан, біз ақыл-ой картасын тар форматта пайдалануды қарастырамыз. Патриот деген кім? Патриот – Отанын сүйетін, халқына берілген, Отанының мүддесі жолында құрбан болуға, ерлік жасауға дайын адам. Жұмысымда «Отбасы», «Өлкетану», «Отан» тақырыптарына сабақта да, сыныптан тыс жұмыстарда да көп көңіл бөлемін. Екінші дүниежүзілік соғыс тақырыбы өте күрделі, сондықтан ақыл-ой картасы әдісі ақпараттың үлкен көлемін құрылым түрінде ұсынуға көмектеседі. Сондай-ақ, ұлтымыздың ұлы тұлғалары – Алаш қайраткерлерінің өмір-ғұмыры, халық азаттығы жолында төккен тері мен қасық қаны қалғанша жанкешті күресі осы интеллекет-картасы арқылы жүзеге асты.

**Зияда КУМАРОВА,
Атырау қаласындағы ХББ НЗМ педагог-ұйымдаструшы-кураторы**

ҰРПАҚ ТӘРБИЕСІ

Ұлт болашағының бейнесі

Тәрбие саласының белді өкілі ретінде ұстаздар балаға дұрыс тәрбие беру жолында маңызды рөл атқарады. Осы тұста отбасы, мектеп, қоғам үштігінің маңызы зор екендігін баса айтқан жөн. Мектеп пен отбасының өзара ынтымақтастығы – өзекті мәселе.

Мектеп пен отбасының бірлескен жұмысы олардың ынтымақтастығы күнделікті тәжірибеде жүзеге асырылып, мұғалімдер мен ата-аналар бірлескен күш-жігермен ортақ мәселені шешкен кезде ғана нәтиже береді. Яғни, осы арқылы баланың сәтті және үйлесімді дамуына жағдай жасалады. Функциялардың ара-жігін ажыратпай, отбасының жауапкершілігін төмендетпей, керісінше, оған педагогикалық ұжымды қосу арқылы тәрбие процесін тереңдету – білім беру мен тәрбие сапасын арттырудың жалғыз дұрыс жолы. Менің ойымша, мұғалім мен оқушылардың оқу іс-әрекеті процесінде өзара әрекеттесуінің тиімділігі мұғалімнің ата-аналармен ынтымақтастығына байланысты.

Ата-аналармен өзара әрекеттесу процесінде мұғалім баланы тәрбиелеудегі өз рөлін түсінеді. Ата-аналармен ынтымақтастық баланы жақсырақ білуге, оған әр тұрғыдан және позициядан қарауға, түрлі жағдайларда, жеке ерекшеліктері мен әрекеттерін көруге мүмкіндік береді. Ал тәрбиенің жалпы көрінісіне міндетті түрде қоғам әсер етеді. Қоғам – ол біз жүрген орта, бізді қоршаған дүние. Ондағы кез келген жағымды-жағымсыз факторлардың бәрі біздің, тіпті, күнделікті көңіл-күйімізге де әсер етеді. Сондықтан толыққанды, жағдайы жақсы қоғамда өмір сүретін ата-ана тәрбиелеген бала да осал болмайды. Демек қоғам, отбасы және мектеп – бір-бірінен ажыратып алуға келмейтін, егіз ұғымдар. Мектеп пен отбасының ынтымақтастығының аясында арнайы вебинарлар ұйымдастырылуда.

Мектебімізде бала тәрбиесіне қатысты ата-аналармен бірлескен шаралар да жиі өткізіліп тұрады. «Ұлттық кодты сақтау», «Патриоттық тәрбие діңгегі – ұлттық сананы қалыптастыру», «Ұрпақ тәрбиесі – ұлт болашағы» тақырыптарында вебинарлар ата-аналарға үлкен ой салды. Оған ата-аналар, әсіресе, көненің көзіндей болған асыл әжелеріміз де қатысты. Шара барысында қазақтың ұлағатты сөздерінің, нақылдарының мағынасына көз жүгіртіп, мәні мен мағынасын жиналғандар арасында тереңірек талқыладық. Қазақ халқында «Ұяда не көрсең, ұшқанда соны ілерсің», «Әке көрген оқ жонар, шеше көрген тон пішер» деген нақылдар бар. Осы өлшемдерге қарайтын болсақ, барлық мәселе отбасынан басталатынын ұғуға болады. Мұны ата-аналар да жете түсініп, ойларын ортаға салды.

Шара барысында ұл тәрбиесі мен қыз тәрбиесі бөлек тақырып ретінде қаралып, кейін ортақ қорытындысы шығарылды. Ұл туралы сөз қозғалғанда, алдымен ата-аналдарға «Ұл баланың бойында қандай қасиеттер болуы керек?» деген сауал жолданды. Олардың көбі қайсарлық, батылдық, бір сөзділік, ұстамдылық, өз-өзіне деген сенімділік сынды қасиеттерді тілге тиек етті. Бала тәрбиесінде алдымен ата-ана өз іс-әрекетіне мән беріп, балаға үлгі бола білуі шарт. Осындайда «Баланы тәрбиелеме – өзіңді тәрбиеле, себебі балаңыз өзіңізге тартады» деген сөз ойға оралады. Өзара пікірлесу барысында ұлына әрқашан қолдау көрсету, үй жұмыстарына араластыру, әкесімен тығыз қарым-қатынаста болу, әдеп қағидаларын сақтау секілді өз тарапымыздан бірнеше ұсыныстар айтылды.

Жиналғандардың көпшілігі бұл айтылғандармен келісе отырып, өз отбасындағы тәрбиелік әдіс-тәсілдерімен де бөлісті. Нәтижесінде, екі жақты оң тәрбиеленген баладан білімді, болашағына сенімді ер азамат қалыптасарына сенім білдірдік. Ал қыздың тәрбиесі қазақ халқы үшін бөлек институт. «Қоғамды тәрбиелеймін десең, қызыңды тәрбиеле» деп бекер айтылмаған. Қазақ қызын «қырық үйден тыйып», қонағындай құрмет тұтып және осының бәрімен қоса бесаспап қылып тәрбиелеген. Қыз бала бөгде босағаға бармай тұрып та үй тірлігінен хабардар болуы шарт. Сондай-ақ салт-дәстүрді сақтай отырып, заманауи көштен қол үзбей, өзінің білімін ілгері дамытқаны жөн.

Бақытгүл ӘДІЛБЕКОВА,
Атырау қаласындағы
ХББ НЗМ педагог-
ұйымдастырушы-тәлімгері

ЛИЧНЫЙ ОПЫТ

Исследовательская деятельность способствует повышению интереса к изучению истории

Результатом учебной деятельности в современной школе является сформированность у обучающегося системы представлений о мире, универсальных учебных действий и ключевых навыков. Один из эффективных способов формирования и развития навыков высокого порядка (анализ, синтез, оценка) у школьников – это организация исследовательской и проектной деятельности.

Равиля ИСКАКОВА,
учитель истории,
педагог-исследователь
КГУ «Экономический лицей»,
г. Семей, ВКО

Приведу примеры проектно-исследовательских заданий из своей практики преподавания.

Ребятам 5 классов было предложено выполнить задание «Приглашаем в путешествие по древнему миру». Команды выбирали по желанию страну древности и готовили рекламный буклет/ проспект/ ролик, подбирая маршрут по наиболее интересным, значимым историко-культурным объектам для путешествия по выбранной стране. Завершающим этапом работы была рекламная презентация.

В 6 классе ученикам при изучении истории крестовых походов было предложено командное проектное задание исследовательско-творческого характера на тему «История рыцаря». Надо было указать годы жизни, место рождения рыцаря, изобразить герб, девиз (знамя) рыцаря, описать его участие в крестовом походе в форме рассказа либо стихотворения.

В 8 классе ребятам с повышенным уровнем учебной мотивации был предложен командный исследовательский проект на тему «Восточный Казахстан в период коллективизации сельского хозяйства». Ребята работали с архивными документами в Центре документации новейшей истории ВКО. Помимо этого, взяли интервью у шести свидетелей той эпохи. Именно эта часть работы вызвала у ребят наибольший интерес. И это вполне закономерно, ведь процесс исследования, включающий общение со старшими, предусматривает формирование жизненно необходимых навыков, позволяет услышать живой голос человека прошлого, ощутить свою важную роль «хранителя традиций».

В 10 классе при изучении раздела «Традиционное казахское общество: этническая структура и социальная организация» ребята выполняли проектно-исследовательскую работу, суть которой заключалась в том, чтобы проследить историю одного казахского рода, раскрыть его роль в исторических процессах и событиях.

На примере одного конкретного исторического события предстояло раскрыть роль исследуемого казахского рода в социально-политических процессах, происходивших на территории Казахстана. На примере двух выдающихся представителей исследуемого казахского рода учащиеся раскрывали их роль в политической истории либо в развитии культуры казахского народа. В завершение делали выводы о роли и месте исследуемого казахского рода в исторических процессах.

Таким образом, работа по развитию навыков исследовательской деятельности обучающихся стимулирует внутреннюю познавательную мотивацию и способствует повышению интереса к изучению истории. Прикладной характер и практическая направленность выбираемых исследований делают проектно-исследовательские работы личностно значимыми для школьников.

ЗИЯТКЕРЛІК МЕКТЕП

Шаңырақ қауымдастығының маңызы

Қазақ мәдениеті мен қоғамы үшін «Шаңырақ» ұғымының маңызы жоғары. Назарбаев Зияткерлік мектептеріндегі оқушылар қауымдастығын құруда дәл осы ұғымды қолдану да ерекше тәлімгерлік мағынаға ие. Оқушыларды бір шаңырақ астына жинау арқылы бір-бірімен қарым-қатынасты нығайтудан бөлек жалпы мектеп ауызбіршілігін, достық және біртұтастық рухын көрсетеді.

Зияткерлік мектептердегі «Шаңырақ» оқушылар қауымдастығына жас аралығындағы және оқыту тілі әртүрлі екі сынып біріктіріледі (Мысалы, 12 және 9, 11 және 8, 10 және 7). Әр шаңырақтың өз аты, белгілері, ұраны бар. Жас аралығы мен оқыту тілі әртүрлі сыныптарды біріктіру арқылы мектеп қауымдастығында болатын бөлінушілік, өзара түсініспеушіліктің алдын алып, жоғары деңгейдегі тәжірибе алмасу жұмыстары жүргізіледі.

Академиялық және шығармашылық бағытта тәжірибесі мол жоғары сынып оқушылары шаңырағындағы кіші бауырларына ешкім бере алмайтын сабақ пен кеңесін айта алады. Қазақ және орыс сынып оқушыларының ерекшеліктеріне ортаға салынып, бір-бірінен үйрену процесі тез әрі тиімді түрде жүзеге асырылады. «Шаңырақтың» ішкі құрылымынан бөлек мектеп бойынша шаңырақтар арасында түрлі іс-шаралар, сайыстар мен танымдық жобалар жүзеге асырылады. Осылайша Зияткерлік мектептерде ұлттық құндылық пен жаңа заманғы тәжірибе алмасу мәдениетін ұштастырған, белгілі бір жүйеге түскен оқушылар қауымдастығы жұмыс істейді.

Әр шаңырақтың өз атауы болады және сол атауды қойған кезде еліміздің немесе мектеп орналасқан жердің көрнекті жер-су атаулары, ұлы тұлғаларының есімдері таңдалады. Біздің білім ордасындағы 12 «F» және 9 «А» сынып оқушыларынан құрылған шаңырақ өздерінің атауын Ұлы Отан соғысына қатысқан қазақтың тұңғыш әрі жалғыз ұшқыш қызы, Қазақстан Республикасының Халық қаһарманы, Атырау облысы Құрманғазы ауданының тумасы Хиуаз Доспановаға арнады. Әр қазақтың оқушысы, соның ішінде Атырау қаласының оқушылары Хиуаз Доспанова туралы барынша көп мәлімет біліп, қаһарман апамыздың есімі ешқашан сөнбеуін қадағалауы керек.

Шаңырақтың атауы қойылған соң сол есімге байланысты шаралар немесе жобалар ұйымдастырылады. Мысалы, «Хиуаз» шаңырағының бір топ оқушылары Хиуаз Доспанованың туған жері Ганюшкино ауылына сапарға шығып, батыр апамыздың туған үйіне қонақтап, інісімен сұхбат жүргізді. Тәуелсіз елімізде 130-дан астам ұлыс өкілдері ашық аспан астында бейбіт өмір сүруде. «Шаңырақ» қауымдастығы еліміздегі осы көріністің мектептегі моделі. Яғни, жоғарыда айтылған жас және оқыту тілі ерекшеліктерімен қоса әр түрлі ұлт өкілдері бар. Біздің мектепте алты этностың өкілдерін құрайтын зияткер шәкірттер оқиды және барлығы осы «Шаңырақ» қауымдастығының аясында тату-тәтті бірлігін бұзбастан, бір үйдің баласындай білім мен тәрбие алуда.

Жансая БАЯЗИТОВА,
Атырау қаласындағы
ХББ НЗМ кураторы

ЖАҺАНДАНУ

Цифрлық технологияның мүмкіндігі

Қазіргі таңда білім берудің озық технологияларын меңгермейінше, сауатты да жан-жақты болу мүмкін емес. Қашан да білімді ұрпақ – болашағымыздың кепілі. Олай болса, егемен еліміздің тағдыры, яғни, жас ұрпақтың тағдыры – бүгінгі ұстаздардың қолында. Сондықтан қазіргі білім беру саласында соңғы шығып жатқан технологияларды меңгеріп, өз тәжірибесінде қолданатын және қазіргі уақыттағы цифрлық технологияны жақсы меңгеретін оқушылардың сұранысын қанағаттандыратындай ізденімпаз педагогтер қажет.

Қазіргі дамыған елдер инновациялық идеяларын тарату арқылы, дүниежүзіне танылып келеді. Қазіргі уақытта жаңа ақпараттық технологияларға: электронды оқулықтар, слайдтар, IT-технологиялар, интербелсенді тақта мен проекторлар негізінде бейне оқыту жүйелерін көрсете отырып, электронды пошталар арқылы ақпараттармен қамтамасыз ету ақпараттандыру жағдайындағы инновациялық оқытудың негіздері, т.б. жатады. Соңғы жаңа технологияларды меңгере отырып, сабақ өткізу барысында цифрлық технологияның мүмкіндігін тиімді қолдана білуде мұғалімдердің шеберлігіне жатады.

Технологиядағы жетістіктердің білім берудегі өзгерістерінің артықшылықтарына тоқталсақ. Біріншіден, жаңа технологиялар оқу материалдарының аудиовизуалды көрсетілімін жақсартып, оқушылардың сабаққа белсенді қатысуына, білуге деген құштарлығының артуына ықпал етеді. Екіншіден, оқытуға деген көзқарас та өзгереді. Ендеше білім берудің болашағын қалыптастыратын технологиялар арқылы оқу әдістерін өзгертетін төмендегідей жаңа технологияны білім беруге қалай тиімді енгізуге болатынын көруімізге болады. Бүгінгі таңда оқушылар бейнеконференциялармен, чаттармен жақсы жұмыс істей алады, яғни педагогтер осы мүмкіндіктерді тиімді пайдалану жолдарын қарастыра білу қажет.

Оқушыларға ғылыми тақырыптарды тереңірек білуге, ғылыми жұмыстармен айналысуына мүмкіндік береді. Оқушы мен ғылыми жетекшілердің арасында оқушының және ғылыми жетекшінің бос уақыттарына сәйкестендіре отырып, байланыс ұйымдастырады. Қазіргі кезде AR құрылғыларына бейімделген карталар, үлестірмелі материалдар, кітап иллюстрациялары, презентациялар және басқа да көрнекіліктер бар. Мысалы, SPARK оқу платформасы қалыпты презентацияны AR ойынына түрлендіру шешімдерін ұсынады, бұл оқушыларға математикада кеңістік фигураларын, биология пәндерінде молекулалар, физикада конструкциялар сияқты презентацияда бейнеленген нысандармен өзара әрекеттесу (үлкейту, айналдыру) мүмкіндігін береді.

Үш өлшемді (3D) компьютерлік графика қазір кеңінен қолданылады. Біздер осы бағдарламаларды өнер мен дизайнда кеңінен қолданылатынын жақсы білеміз. Ал мектептегі геометрияның стереометрия бөлімін оқығанда оқушылар кеңістіктегі фигуралардың орналасу жағдайын немесе көпжақтардың қималарына байланысты, айналу денелеріне берілген есептерді шығаруға келгенде қиналатындықтарын білеміз. Сондықтан стереометрия бөлімін оқытқан кезде «Geogebra – 3D Graphing» бағдарламасын қолданып, сызба жұмыстарын орындатып, есеп шығару тиімді.

Бұл білімгерлер үшін стереометрия фигураларын көрнекі түрде көріп, тапсырмаларды орындауға көп көмегін тигізеді. Сонымен қатар осы 3D модельдеу бағдарламаларының қосымшаларын басқа да пәндерге қолданған тиімді, мысалға анатомияны жақсы түсіну үшін адам ағзасының көшірмесін жасауға мүмкіндік береді, физика пәнінен көптеген конструкциялар жасауға болады. Осы кезеңде оқытудың формалары мен әдістерін көптеген эксперименттер үшін қолдану және цифрлық технологиялардың мүмкіндігін оқытуда пайдалану тиімді.

Нургул ШАЙХИЕВА,
Шолпан САРСЕМБИЕВА,
Атырау қаласындағы ХББ НЗМ математика пәнінің мұғалімдері

QR–КОД

Мектеп кітапханасындағы сандық жүйеу

Біздің кітапханамызда «Рухани жаңғыру» бағдарламасының аясында қолға алынған «Bilimland» онлайн білім беру порталының «Қазақстанның ашық кітапханасында» цифрлық форматтағы кітаптарды оқу 2018 жылдан бастап жүргізіліп келеді. Осы орайда «Сыныбымызбен кітап оқимыз» жобасы бойынша кітап оқу акцияларын 2-10 сынып оқушылары арасында ұйымдастыруды жоспарладық.

Гулжанар ТОБЫКБАЕВА,
Шәкәрім атындағы үш тілде оқытатын көпбейінді гимназияның кітапханашысы, Семей қаласы

Бұл жоба бойынша оқушылар «Bilimland» онлайн білім беру порталының «Қазақстанның ашық кітапханасы» стендінен ұялы телефон камерасы арқылы QR-кодты сканерлеп, кітапты оқу немесе тыңдау арқылы таңдалған шығармалармен танысады. Әр сынып оқушылары өздерінің оқыған кітабына «Рухани жаңғыру» орталығында талдау жасайды. Кітапты талдау, оқушылардың көркем туындыны қабылдауды, бірігін бір пікірге келуді, қорытынды жасауды қалыптастырады. Талдау: сұрақ-жауап, мәтінмен практикалық жұмыс, пікірлесу, рөлдік ойын түрінде, «талқылау тербелісі», оқырман конференциясы, әдеби айтыс түзінде жүзеге асып, шығармадан алған әсерлерімен бөліседі. Алға қойған мақсатымыз – оқушыларды ұлттық көркем әдебиеті мен әлем классикалық әдебиетінің жауһарларымен таныстыру және насихаттау, көркем мәтінді талдай білу арқылы нақты, дәлелді сөйлеуге дағдыландыру, сөз құдіреті мен қасиетін ұғынуға қалыптастыру.

Сандық білім беру ресурстарын қолдану өзекті және тиімді болып табылатын келесі сала – көпшілік жұмыс. Көпшілік кітапханалық іс-шараларын дайындау және өткізу үшін жаңа ақпараттық технологияларды пайдалану оларды неғұрлым жарқын және қызықты етеді. Мұхтар Әуезовтың туғанына 125 жыл толуы қарсаңында 5-сыныптар арасында жазушының әңгімелері желісіне буктрейлер жасалды. Буктрейлер – белгілі бір кітап туралы көркем түрде әңгімелейтін қысқа жарнама-бейнеролик. Бұл бейнероликтердің мақсаты – визуалды құралдар арқылы кітаптарға жарнама жасау және оқырманды кітап оқуға шақырады.

Балалар әдебиеті бойынша Ыбырай Алтынсарин «Өнер-білім бар жұрттар» атты мәнерлеп оқу марафоны 4-сынып оқушылары арасында, ал мектеп кітапханашылары арасында «Ыбырай Алтынсарин тағылымы – білім тұмары» челленджі ұйымдастырылды. Әлихан Бөкейхановтың мерейтойына орай «Жетпіс жеті мысалын» 6-сынып оқушылары арасында мәнерлеп оқу, 9 «Б» сынып оқушыларына «Алаштың Әлиханы» атты танымдық сабағын сынып жетекшілерімен бірге өткіздік. Көпшілік жұмыстарды әлеуметтік желілерге орналастыру үшін дайындалған QR-кодтар көлемі үлкен материалдарды жылдам жүктеуге мүмкіндік береді. 2012 жылдан бастап «Біздің сынып кітабы» тақырыбындағы 6-8 сынып оқушылары арасындағы шығармашылық сайыс тұрақты дәстүрге айналды.

Цифрлық технологиялардың көмегімен заманауи үлгіде жасалған кітап көрмелері қазірдің өзінде оқырмандар үшін, әсіресе балалар үшін әлдеқайда тартымды бола бастады, соның нәтижесінде кітап көрмелерінен кітап алып оқу артты. Оқырмандарға ақпараттық хабарлама беру мақсатында «Білім шынары» атты стенд жасалды. Бұл – тәуелсіз еліміздің күнтізбесі бойынша аталып өтілетін және еске алынатын маңызы зор күндер туралы мәліметтер енгізілген бәйтерек. QR-кодтарын пайдалану мүмкіндіктері шексіз. Сондықтан сандық жүйенің осы тиімді тетігін кітапхананың танымалдығы үшін дұрыс пайдалануымыз керек.

ОТБАСЫ

Жайлылық – бала табысының кепілі

Отбасының психологиялық микроклиматы – адам өмірінің маңызды құрамдас бөлігі болып табылады, өйткені адам өз өмірінің жартысынан көбін отбасында өткізеді. Үйдегі атмосфера барлық отбасы мүшелеріне әсер етеді. Отбасындағы қарым-қатынас бала болашағына қалай әсер етуі мүмкін?

Ал бала өмірінде, отбасының микроклиматы үлкен дәрежеде қарым-қатынас сипатымен, ең алдымен ата-анамен анықталады. Теріс қарым-қатынаста ата-ананың келіспеушілігі баланың көңіл-күйіне, оның жұмысына, құрдастарымен қарым-қатынасына үлкен зиян келтіреді. Сондықтан бала болашағында отбасындағы жайлы қарым-қатынастың рөлі зор. Ал, енді ойланып қарайық, біздің отбасымыздың атмосферасы баламызға жайлы ма?

Иә, баланы жан-жақты тәрбиелеу үшін, оның ішкі сыры, мінезін, қабілетін, сыртқы ортамен қарым-қатынасын әрбір ата-ананың жете білгені жөн. Өз заманының білікті педагогі А.Макаренко жастар тәрбиесінің қиындығын айта келіп, былай деп жазды: «Балалар тәрбиесі – біздің өміріміздегі ең маңызды бөлім. Біздің балаларымыз – біздің еліміздің келешек азаматтары не әлем азаматтары. Бұлар келешек әкелер мен аналар, олар да өз балаларын тәрбиелейді. Біздің балаларымыз тамаша азамат, жақсы әкелер мен аналар болып өсуі қажет... Біздің балаларымыз – бұл біздің ар-ұжданымыз, біздің картайған шағымыз».

Педагог ғалым айтқандай, балалар болашағының табыстылығын, олардың армандарының орындалуын, мақсатқа жетуін ойласақ, ең әуелі өзіміз іс-әрекетімізбен үлгі болып, отбасында қолайлы атмосфера орнатып отырғанымыз жөн. Ата-аналарының балаға тәлім етер әздерінің жеке бастарының үлгісі, олардың қарым-қатынастарындағы сүйіспеншіліктері, айналасындағы жандармен сыйластығы... тіпті, шаңырақ астындағы үлкендердің төңіректегі табиғатқа деген көзқарастары да әсерсіз қалмайды. Яғни, бала оны көріп өседі, қабылдап өседі.

Тату-тәтті өмір сүріп отырған отбасы әрдайым балалардың тәрбиесіне зер салады, олардың күнделікті өмірі мен іс-әрекеттеріне басшылық жасайды. Балаларына өздерінің қуаныш-қайғыларын, яғни ойларын, уайымдарын бөлісуге үйретеді. Мұндай отбасы тар шеңбер аумағында қалып қоймай, балаларын халықтың тамаша рухани және еңбек өмірімен таныстырып тәрбиелейді. Ал отбасылық қарым-қатынастың келеңсіздігі өсіп келе жатқан ұрпақ үшін қауіпті. Үй ішінде үнемі ұрыс-керіс, дау-жанжал болатын болса, ондай ортада өскен балалардың психикалық ауытқулары болады, зорлық-зомбылыққа бейім немесе керісінше – жәбірленушінің позициясын алады.

Нәрестелер жиі ауырады, алаңдаушылық жағдайын бастан кешіреді. Олар өскен кезде, балалық шағындағы көргені өн бойында қалыптасып қалады да, психологиялық тұрғыда сондай қарым-қатынастарға бейім болады. Психологиялық климатты құру және қолдаудың негізгі жауапкершілігі ерлі-зайыптыларға жүктеледі. Ата-аналар балаларға жағымды эмоциялар беруі керек, өйткені эмоционалды оқиғалар болашақ өмірдің негізін құрайды: есте қалатын сәттер ұқсас оқиғаларды тартады. Сондықтан, ең бастысы – баланың жан дүниесін, ішкі сарайын түсіну. Иә, отбасында балаларымызға мейірімді, шуақты, керемет жайлылық жасау үшін, ең әуелі оларды жақсы, өте жақсы түсінуге тырысуымыз қажет. Баламызбен дос болып, оның әр қимылын қалт жібермей, жан дүниесіндегі болып жатқан нәрсені қабағынан біліп отырсақ, балапанымыздың үлкен өмірде табысты болуына көп әсер ететініміз сенімдімін.

Инкар СУЛТАНОВА,
Атырау қаласындағы ХББ НЗМ педагог-ұйымдастырушы-кураторы

ПРОФСОЮЗЫ

Когда спорт объединяет

Сегодня поддержка здорового образа жизни для многих становится первоочередной задачей. Когда человек здоров, полон сил, он более активен и эффективен. В корпоративной культуре важным элементом поддержания хорошей спортивной формы является проведение спортивных состязаний среди коллектива. Для чего же организовываются подобные мероприятия, помимо поддержания здорового образа жизни?

Прежде всего, дело в построении коллектива и мотивации. Правильно подобранный совместный активный отдых положительно сказывается на сплочённости коллектива, развивает навык общения и способствует адаптации новых сотрудников. К тому же спортивные мероприятия формируют навык умения работать в команде, что немаловажно для работы в больших организациях.

В рамках Года социального партнерства в преддверии празднования Дня единства народа Казахстана, Дня защитника Отечества и 77-ой годовщины Победы в ВОВ профсоюзным комитетом КГУ «Общеобразовательная школа им. П.Корниенко» при поддержке районного профсоюзного комитета была проведена школьная спартакиада среди членов профсоюза школы. Соревнования проходили по шашкам, настольному теннису, волейболу и баскетболу. В соревнованиях приняли участие 70% коллектива школы. На всех площадках царил спортивный дух, болельщики-коллеги азартно, эмоционально поддерживали свои команды.

Внедрение корпоративного спорта является положительным и эффективным способом повышения мотивации и работоспособности персонала. Победители были награждены ценными призами и грамотами.

Н.Утюпова,
председатель ПК ППО ООШ им. П.Корниенко,
Абайский район, Карагандинская область

ПАМЯТЬ

Семья Каримовых благодарит за поддержку

Уважаемые друзья, коллеги, родители и ученики Каримовой Эльмиры Туабаевны!

Прошло сорок дней, как не стало с нами нашей мамы, бабушки и жены. Семья Каримовых благодарит вас за поддержку в эти трудные дни. Спасибо вам всем:

– управлению образования города Нур-Султана;

– директору Рамзие Фаатовне Умербаевой и коллективу школы-гимназии №17 имени Акана Курманова, г. Нур-Султан;

– директорам, заместителям директоров по воспитательной работе, социальным педагогам школ №14, 85, 18, 59, 26, 91, 47, 62, 52, 43, 54, 73, 31, 7, 45, 38, 53, 86, школ-гимназий №6, 84, 38, 27, 30, 2, 85, 22, школ-лицеев №1, 54, 60;

– родителям и ученикам школы гимназии №17;

– выпускникам 11 «В» класса, выпуск 2012 года;

– однокурсникам КазПИ имени Абая;

– друзьям семьи Каримовых.

ТВОРЧЕСТВО

Встреча с мастерами слова

С лучшими поэтами северного Казахстана встретились учащиеся Назарбаев Интеллектуальной школы Петропавловска.

Член Союза писателей Казахстана Аманжол Загыпар, поэт, мастер айтыса Жаркын Жупархан, журналист и поэтесса Нургуль Окашева, призер областных и национальных поэтических конкурсов Самрат Кускенов. Мастера слова пришли на встречу с учащимися Назарбаев Интеллектуальной школы, чтобы поделиться опытом, обменяться мнениями с молодежью, ответить на вопросы.

Руководитель областной школы молодых поэтов им. Е.Аскарова Жаркын Жупархан считает, что встречи писателей с молодыми людьми очень важны, вполне возможно, что среди ребят уже есть будущие звезды.

Юная Махаббат Токтар пишет стихи и рассказы, она победительница международных и республиканских конкурсов.

– В нашей школе проходит много мероприятий, посвященных акынам Габиту Мусрепову, Магжану Жумабаеву, во всех я принимаю участие, мне это интересно, – говорит Махаббат. – Я люблю поэзию.

Андрей КРАТЕНКО,
Северо-Казахстанская область

Жазылушылардың есіне! «Білімді ел – Образованная страна» газетіне 2022 жылға кез келген айдан жазылуға болады!

Құрметті оқырмандар, жазылушылар! Білім саласынан хабар тарататын басылымдарыңызды қолдаңыздар! Ең соңғы ақпараттар мен сараптамаларды оқыңыздар! «Білімді ел – Образованная страна» республикалық білімділік қоғамдық-саяси газетіне 2022 жылға жазылу бағасы:

8175,60 теңге (қала),
8382,00 теңге (елді мекен).
Жазылу «Қазпошта» АҚ кез келген бөлімшесінде жүргізіледі.

БАҒАСЫ ӨЗГЕРІССІЗ ҚАЛДЫ!

Жазылу **ИНДЕКСІ 64603**

Instagram Bilimdi_El
Telegram Bilimdinews
Өту үшін сканерлеңіз
Сканируй для перехода

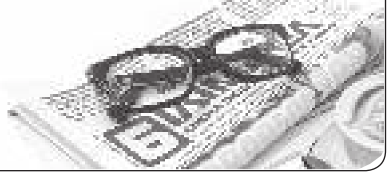

Бас редактор:
Ләззат Мақсұтқызы Түркістанова

«Білімді ел – Образованная страна» Республикалық білімділік қоғамдық-саяси газеті.
Меншік иесі: «Қазақстандық білім беру газеті» ЖШС. Тіркеу туралы куәлігінің нөмірі №16015-Г Қазақстан Республикасы Инвестиция және даму министрлігінің Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетімен 02.06.2016 жылы берілген. Жазылым индексі 64603.

Шығарушы редактор: **Жанет Сүлейменова** (жұмыс тел. 8(7172)254 770, ұялы тел. 87015304959 – жарияланымдар үшін)
Bilimdinews.kz сайтына қатысты сұрақтар бойынша – 87051094306
Редакция: жұмыс тел. 8(7172)256340, ұялы тел. 87084256340
Дизайн және беттеу: **Эрик Муратов**

Редакциялық кеңес:
Башарова К.К., «Елбасы Академиясы» КҚ Балалар мен жастардың қабілетін анықтау және дамыту орталығының басшысы, **Кәрімова Г.Р.**, ҚР БҒМ Мектепке дейінгі және орта білім комитетінің төрайымы, **Қанағатова А.М.**, «Eurasian Center for People Management» компаниясының Білім беру бағдарламалары жетекшісі, **Қожамжарова Д.П.**, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік университетінің Басқарма Төрағасы – Ректор, **Қасымбергебаев Б.Т.**, «Синергия-Қазақстан» университетінің президенті, **Мукашева А.М.**, Қазақстандық салалық білім және ғылым қызметкерлері кәсіподағының төрайымы, **Нөкетаева Д.Ж.**, ҚР Парламенті Сенатының депутаты, **Ордабаев О.Т.**, ҚР Білім және ғылым министрлігі «Talap» КЕАҚ бірінші басшысы, **Садықова Р.Ш.**, Республикалық жекеменшік білім беру ұйымдары қауымдастығының төрайымы, **Тәжиева Ж.А.**, Шымкент қаласы білім басқармасының басшысы, **Шакуликова Г.Т.**, «Сафи Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті» КеАҚ Басқарма Төрағасы – Ректор, **Шәмшидинова К.Н.**, «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ Басқарма Төрайымы.

Редакция мекен-жайы:
ҚР, 010000, Нұр-Сұлтан қ., Қабанбай батыр к-сі, 58 А НП 18.
E-mail: bilimdi_el@mail.ru

Қолжазбалар рецензияланбайды және қайтарылмайды. Газет жарияланымдарындағы фактілер мен мәліметтердің шынайылығына авторлар жауапты, ал жарнамалар мен хабарландырулар бойынша жауапты тұлғалар – жарнама берушілер. Газет «Астана Интер-Трейдинг» ЖШС баспаханасында басылған, Нұр-Сұлтан қ-сы, Жұбанов к-сі, 24/1.

Таралымы: 15 000 дана
Тапсырыс: №88
Газет апта сайын сейсенбіде шығады

ПУТЕВЫЕ ЗАМЕТКИ

Сәлем, Эстония! *или* Почему у нас не так?!

Находясь на стажировке по международной программе «Болашақ» в Эстонии, невольно сравниваешь нашу страну, экономику, систему образования, и, конечно, людей. Какая она, Эстония? Я никогда не была в странах Балтии и тут – такая возможность! Конечно, приехала я сюда перенять лучший опыт и инновации в педагогике, системе повышения квалификации эстонской системы образования. Поэтому начну с самой страны. Думаю, что это будет серия небольших заметок, в которых я постараюсь познакомить вас с этой страной, какой ее увидела я.

Жанар ХАЙРУШЕВА,
ст. преподаватель ФАО НЦПК «Жамбыл-Өрлеу», стипендиат международной стипендии Президента РК «Болашақ»

Тут мы, а это четыре человека из «Жамбыл-Өрлеу», «СКО-Өрлеу» и «Актобе-Өрлеу», находимся уже больше двух недель. Проходим стажировку на базе Нарвского колледжа при Тартуском университете в городе Нарва. Это довольно старый город, уходящий своими корнями в глубокую древность (о чем свидетельствует множество старинных замков и музеев, ведь основан он был еще в 12 в. до н.э.). Но в этом материале я хочу повести разговор о современном городе Нарва.

Сначала обратимся к Википедии. На́рва (эст. Narva) – город на северо-востоке Эстонии. Городской муниципалитет, третий по численности населения и самый крупный город уезда Ида-Вирумаа. Преимущественно русскоязычный. Имеет богатую историю как центр Принаровья и большое политическое, экономическое значение для современных российско-эстонских отношений. Население – 61 075 человек (на 1 января 2022 г.) К сведению, общая численность населения Эстонии – приблизительно полтора миллиона человек. Вот, собственно, и вся необходимая информация о городе Нарва. А теперь то, что мы увидели в этом городе.

В принципе, Нарва очень похожа на наши города, в которых есть и хрущёвки, и новые современные многоэтажки, и исторические объекты. Даже есть заброшенная многоэтажка, которую, по всей видимости, после распада СССР так и не удалось восстановить (как и в наших городах Каратау, Жанатас, где тоже есть заброшенные многоэтажки). В этом плане могу сказать, что наши города более продвигаются в развитии – это и игровые детские площадки, и дорожки, и места отдыха, и новые здания, которые у нас сейчас строятся усиленными темпами. Но Нарва берет своей чистотой и развитым сервисом!

Поскольку многие наши города имеют богатое историческое прошлое (Тараз, Туркестан), то и в г. Нарва есть здания сакральной и исторической архитектуры. Это городская ратуша (XVII в.), лютеранская церковь (XIX в., названа в честь императора Александра II), Воскресенский собор – православный храм (конец XIX в.), и, конечно, главная достопримечательность эстонского города – средневековый ливонский замок, построенный в 14 веке (или замок Германа). Все как у нас! У нас – это старинные мавзолеи, у них – это старинные замки и церкви.

Ну, если все, как у нас, тогда почему в названии статьи стоит «Почему у нас не так?!» или «Что у нас не так?» – спросите вы.

В первую очередь это – ДОРОГИ! В принципе, у нас тоже в последнее время дороги неплохие, особенно с построением автобана Западная Европа – Западный Китай. У нас дороги в основном хороши на трассе Алматы – Ташкент, в городах тоже неплохие, их постоянно ремонтируют, расширяют, приводят в порядок. Вот в сельской местности и на окраинах городов они оставляют желать лучшего. Но я попробую все сравнение построить на основе моего родного города Тараза и города Нарва, в котором мне предстоит прожить целых три месяца.

На фотографиях видно, что в Нарве их делают с учетом всех удобств, и в первую очередь для пешехода (туриста)! Посмотрите на развязки, множество дорожных знаков, полосы на асфальте и самое главное – островки безопасности посередине дороги! Тем более что светофор и кнопка нажатия на переход находятся на самом островке безопасности.

Вот и первый вопрос: «Почему у нас не так?!» Вспоминается случай, когда накануне нового года водитель городского общественного автобуса №30 насмерть задавил женщину на перекрестке проспектов Толеби и Жамбыла. А ведь может не случилась бы эта трагедия, если бы был этот самый островок безопасности. Можно сказать, что в Эстонии все подчинено требованиям дороги! И требования к дорожно-транспортной инфраструктуре почти везде одинаковы.

Второе направление вопроса «почему у нас не так» касается общественного транспорта. В Нарве ездят как внутригородские автобусы, так и проезжающие между населенными пунктами. Большинство, конечно, проезжие из Таллина, Санкт-Петербурга, Риги и других крупных городов, но большинство из столицы Эстонии. Есть и автобусы «Люкс-экспресс», в котором вы сможете насладиться не только поездкой, но и оборудованием салона, где работает кондиционер, есть биотуалет, а под сиденьем находится розетка для зарядки вашего гаджета или подключения ноутбука. На спинке переднего сиденья располагается планшет для просмотра развлекательной или музыкальной программы, художественного фильма или игры. Также внизу спинки переднего сиденья есть откидной столик, на котором можно принять пищу или расположить свой ноутбук. У водителя за 1 евро можно приобрести бутылочку воды или наушники для пользования планшетом. В салоне также бесплатный вай-фай и самое главное – кофе-машина, благодаря которой вы можете также бесплатно попить кофе или чай! Под сиденьем пассажира всегда есть пакетик, в который можно и нужно сложить свой мусор или стаканчик от кофе, а возле двери в середине салона имеется и мусорная корзина.

Вот, поистине, так и хочется спросить: «Почему у нас не так!?» Почему у нас общественный транспорт (автобусы) только в областном центре, а на межгороде неудобные и небезопасные «бусики-маршрутки»? Ведь были же в советское время автобусы, которые ездили между селами, доставляя пассажиров в нужный им пункт назначения! Из-за того, что «бусики» неудобные, большинство пассажиров вынуждены ездить на такси.

Кстати, в самом Таллине общественный транспорт бесплатный. А между населенными пунктами внутри уезда городские власти делают сезонные, а в некоторых направлениях круглогодичные скидки для проезда на автобусе. К примеру, если вы едете внутри уезда туда и обратно, то поездка в рабочие дни (с понедельника по четверг) вам обойдется по цене одной поездки в оба конца! То есть если вы сразу покупаете билеты в оба конца, то заплатите только за одну поездку (это значит, что обратно вы вернетесь бесплатно). Сейчас, в межсезонье, поездки внутри уезда вообще бесплатные.

Другое направление вопроса «почему у нас не так» касается озеленения. На городских улицах Нарвы между домами почти нет свободной земли – все засеяно травой. И по утрам часто можно видеть, как мини-трактор с насадками в виде граблей очищает зеленые поляны от листвы и веток. Там где трава, там нет пыли. В нашем городе в ветреную погоду поднимается настоящая пыльная буря! Однажды мы ехали в четыре часа ночи в Таллин на такси. На трассе в это время мы увидели машину, которая подметала дорогу. Скорее всего и у нас кое-где так делают. От снега трассу чистят, это точно. Вот хорошо бы у нас все пустующие места между многоэтажками, пешеходными дорожками засеять травой!

В следующем выпуске постараюсь рассказать о жизни горожан, о ценах на продукты, жилье и комуслуги, и вообще постараюсь рассказать, чем и как живут Эстонцы. Но это не будет касаться вопроса «почему у нас не так».